

2016

ÅRSRAPPORT
BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

INNHOOLD

Side

3	Hovedtall / nøkkeltall	13	Styrets årsberetning for 2016	76	Bankens organer
4	Redegjørelse fra administrerende direktør	20	Resultatregnskap	77	SpareBank 1-alliansen
5	Organisasjonskart	21	Balanse	78	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA - virksomhet og aktiviteter
6	Om banken	22	Endring i egenkapital	79	Finanskalender 2017
7	Våre lokalbanker i Oslo og Akershus	23	Kontantstrømoppstilling	79	Investorkontakter
8	Samfunnsansvar	24	Resultater fra kvartalsregnskapene		
		25	Innholdsfortegnelse noter		
		26	Noter		
		72	Erklæring fra styret og administrerende direktør		
		73	Revisjonsberetning		

HOVEDTALL / NØKKELTALL BANK 1 OSLO AKERSHUS KONSERN

Resultatsammendrag (i prosent av gjennomsnittlig forvaltningkapital)	2016		2015	
	Mill. kr	i %	Mill. kr	i %
Netto renteinntekter	511	1,24	472	1,27
Netto provisjons- og andre inntekter	570	1,39	572	1,54
Netto resultat fra finansielle investeringer	111	0,27	7	0,02
Sum inntekter	1 192	2,90	1 051	2,84
Sum kostnader	753	1,83	737	1,99
Resultat før tap	439	1,07	314	0,85
Tap på utlån og garantier	12	0,03	-18	-0,05
Resultat før skatt	427	1,04	333	0,90
Skatt på ordinært resultat	93	0,23	79	0,21
Resultat for perioden	334	0,81	254	0,69
		31.12.16		31.12.15
Lønnsomhet				
Egenkapitalavkastning ¹⁾		10,0 %		8,4 %
Avkastning på gjennomsnittlig forvaltningskapital ²⁾		0,8 %		0,7 %
Rentenetto ³⁾		1,24 %		1,27 %
Kostnadsprosent ⁴⁾		63,2 %		70,1 %
Balansetall				
Brutto utlån til kunder		34 659		31 834
Brutto utlån til kunder inkl SB 1 Boligkreditt og SB 1 Næringskreditt		52 941		48 105
Innskudd fra kunder		26 838		23 521
Innskuddsdekning ⁵⁾		77,4 %		73,9 %
Utlånsvekst siste 12 mnd		8,9 %		15,2 %
Utlånsvekst siste 12 mnd inkl. SB1 Boligkreditt og SB 1 Næringskreditt		10,1 %		13,3 %
Innskuddsvekst siste 12 mnd		14,1 %		7,7 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital		41 073		37 057
Forvaltningskapital		42 850		38 980
Forretningskapital ⁶⁾		61 132		55 251
Tap og mislighold				
Tap på utlån i % av brutto utlån		0,04 %		-0,06 %
Misligholdte engasjementer i % av brutto utlån		0,15 %		0,24 %
Andre tapsutsatte engasjementer i % av brutto utlån		0,05 %		0,03 %
Soliditet og likviditet				
Kapitaldekning i % ⁷⁾		19,5 %		17,8 %
Kjernekapitaldekning i % ⁸⁾		16,4 %		15,9 %
Ren kjernekapitaldekning		14,4 %		15,3 %
Kjernekapital		2 950		2 730
Netto ansvarlig kapital		3 500		3 041
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)		6,9 %		7,2 %
LCR ⁹⁾		150,9 %		100,7 %
LCR i NOK ⁹⁾		165,8 %		106,5 %
Kontorer og bemanning				
Antall bankkontorer		13		19
Antall eiendomsmeglerkontorer		20		24
Totalt antall årsverk		413		423

¹⁾ Egenkapitalavkastningen er beregnet som aksjonærenes andel av resultat for perioden i forhold til gjennomsnittlig egenkapital. Gjennomsnittlig egenkapital er beregnet ut fra regnskapsført egenkapitalavkastning inklusive avsatt utbytte, men uten hybridkapital slik at beløpet tilsvarer aksjonærenes andel av egenkapitalen.

²⁾ Resultat etter skatt i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, beregnet som et snitt av daglig forvaltningskapital og per 01.01. og 31.12.

³⁾ Sum rentenetto hittil i år i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

⁴⁾ Sum kostnader i forhold til sum netto inntekter.

⁵⁾ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån (eks. utlån overført til SB 1 Boligkreditt og SB 1 Næringskreditt).

⁶⁾ Forvaltningskapital + utlån overført til SB 1 Boligkreditt og SB 1 Næringskreditt.

⁷⁾ Netto ansvarlig kapital i prosent av beregnet risikovektet balanse.

⁸⁾ Kjernekapital i prosent av beregnet risikovektet balanse.

⁹⁾ Liquidity Coverage Ratio: Måler størrelsen på bankens likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid i en gitt stresssituasjon.

Redegjørelse fra administrerende direktør

Året 2017 vil markere en ny milepæl i bankens historie. Den ble startet i 1898 og de første årene var preget av at ledelse og styre ikke helt visste hvilke kunder de skulle henvende seg til. I 1920-årene ble den etablert som Fagbevegelsens egen bank, og forble slik inntil den, som en del av VÅR Bank og Forsikring, ble overtatt av SpareBank 1-alliansen i 2000. Senere har den vært eid av SpareBank 1-bankene og Landsorganisasjonen inntil vi nå deltar i dannelsen av en ny, stor og spennende bank sammen med Sparebanken Hedmark. Som selvstendig bank gir vi oss på topp, i 2016 er banken tilbake blant de mest lønnsomme og solide, og ble nylig vurdert å være blant de mest kredittverdige i Norge. Bankens har vokst fra en forretningskapital på 13 mrd. kroner i 2003 til 61 mrd. kroner i 2016, og har levert overskudd hvert år siden 2004. Eierne som var med og støttet opp i en kritisk situasjon for 14 år siden

har dermed fått en solid og god avkastning på sin investering.

Konsernets resultat etter skatt for 2016 ble 334 mill. kroner (254 mill. kroner). Økningen skyldes i hovedsak økte netto renteinntekter, positiv verdijustering på verdipapirer mot negativ i fjor, samt gevinst ved salget av bankens andel i VISA Europe Ltd. til VISA Inc. Konsernets egenkapitalavkastning for 2016 ble 10,0 %, mot 8,4 % for 2015. Konsernet har i 2016 hatt en total utlånsvekst til person- og bedriftskunder på 10,1 % (inkludert boliglån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt). Veksten i innskudd var 14,1 %. Markedsandelen for EiendomsMegler 1 Oslo Akershus endte på 8,9 %. Konsernet holder fast ved ambisjonen om en fortsatt vekst i personmarkedet så lenge denne kan skje med lønnsomhet. Dette er også i tråd med morbanken Sparebanken Hedmarks uttalte

strategi om sterk vekst i nye markedsområder.

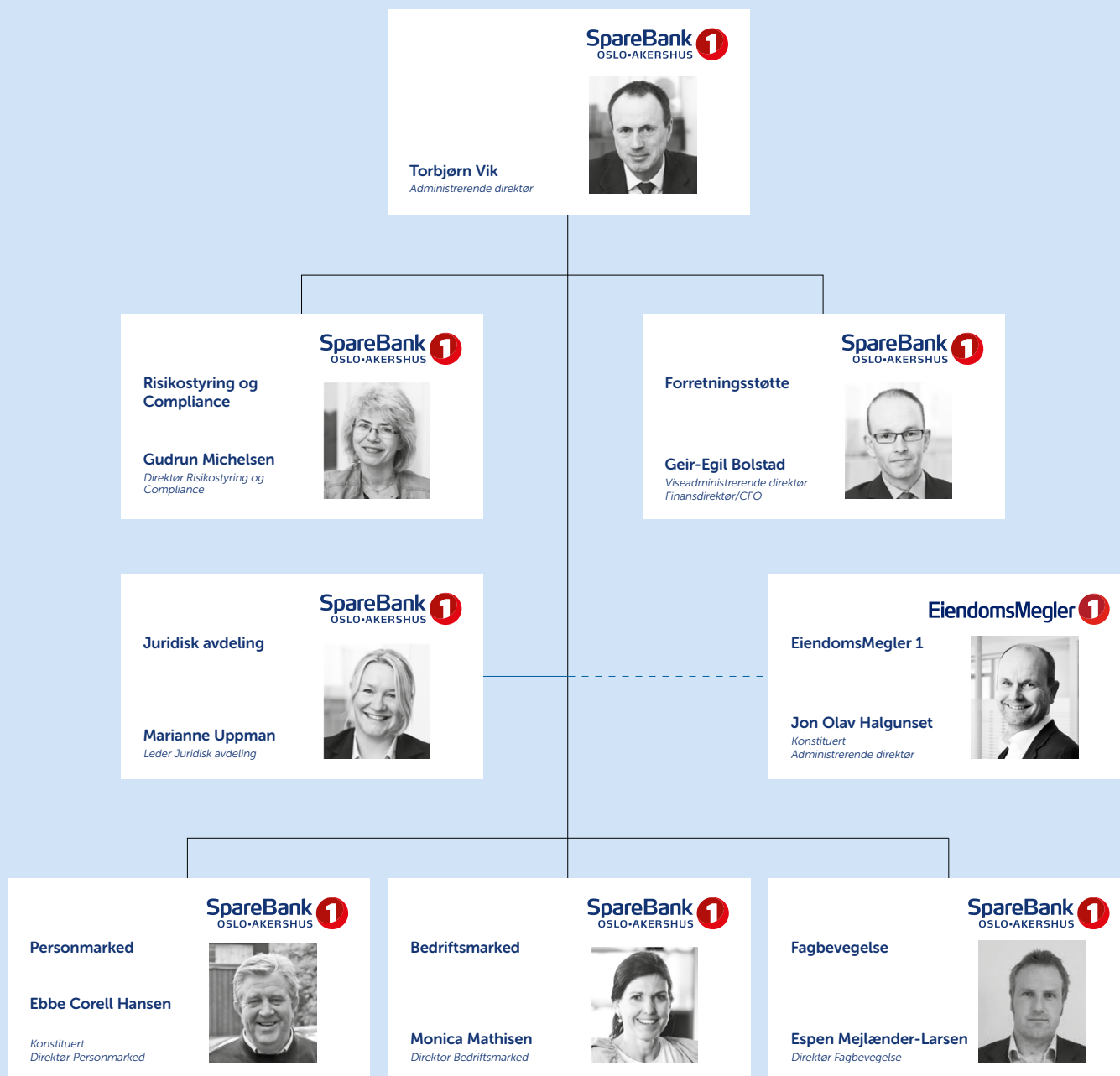
Banken har styrket kapitaliseringen de siste årene, så vel nominelt som relativt til myndighetenes økte krav, og har i dag en komfortabel kapitaldekning i forhold til dagens bufferkrav. Kapitaldekningsutviklingen det siste halve året må sees i sammenheng med at banken ble kjøpt opp av Sparebanken Hedmark fra 29. juni og deretter har tilpasset kapitaldekningen på konsernnivå. Bankens har en robust finansieringsstruktur og er rustet til å tåle betydelig markeduro om dette skulle smitte over i bankens marked og virksomhetsområder.

Jeg har stor tro på at fusjonen i 2017 vil legge grunnlaget for en fortsatt god utvikling til glede for eiere, kunder og ansatte, og at fremtiden vil bli minst like bra som forhistorien!

Bank 1 Oslo Akershus konsern

Om banken

Forretningsidé

Bank 1 Oslo Akershus AS opererer under merkenavnet SpareBank 1 Oslo Akershus og tilbyr produkter innen områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling, forsikring og økonomisk rådgivning. Gjennom datterselskapet EiendomsMegler 1 tilbyr banken også eiendomsmeglertjenester.

Salg av produkter skal være basert på rådgivning med høy kompetanse og kvalitet.

Visjon

«Kunden opplever trygghet, nærhet og en enklere hverdag».

Kundens ønsker og behov står i fokus. Kunden skal føle tillit til banken og få utført tjenester i de kanaler kunden måtte ønske. Vi skal legge til rette for enkle prosesser og tilby produkter som har verdi for kunden.

Verdier

«Nær, dyktig og rask»

Banken skal være tilgjengelig for kunden, tilby god kvalitet på produkter og tjenester på en forsvarlig og effektiv måte.

Organisasjon

SpareBank 1 Oslo Akershus er organisatorisk inndelt i person-, bedrifts- og organisasjonsmarked samt støtte- og kontrollfunksjoner i konsernstaber.

Divisjon Personmarkedet

For å møte endret kundeatferd har Personmarkedet i 2016 redefinert distribusjonsmodell. Gjennom å styrke fjernbetjent rådgivning og digitale løsninger skal vi nå ytterligere spisse oss i forhold til å være tilgjengelig på kundens premisser. Målet for ny distribusjonsmodell er å løse kundens behov i den kanalen kunden velger. Arbeidet med ny distribusjonsmodell startet i 2015, og ble operasjonalisert 1. kvartal 2016.

Personmarkedet er bankens største forretningsområde. 155 av bankens årsverk arbeider i dette forretningsområdet etter omorganiseringen på nyåret. Personmarkedet består av to regioner. Den ene dekker Asker, Bærum og Oslo Sentrum, og den andre dekker Romerike, Oslo Øst og Follo. Her er bankens 13 kontorer organisert. Distribusjonsnettverket er delt inn i kontorer som enten har fokus på nysalg og rådgivning eller som har fokus på porteføljeoppfølging.

Vårt kundesenter, Direktebanken, er en fullservice-kanal med kompetanse til å håndtere alle typer kundehenvendelser. Direktebanken tilbyr kundene fullverdige rådgivningsmøter på telefon, chat og video. I tillegg til dette har banken en avdeling for formuende kunder (Private Banking). Produksjons- og back office-oppgaver er samlet i et eget produksjonsmiljø i avdelingen Salgs- og distribusjonsstøtte. Avdelingen har som hovedformål å frigjøre mer kapasitet hos våre rådgivere til salg og kundeoppfølging. Avdelingen består av et team med hovedansvar for kreditt, og et annet for dagligbank og sparing.

Divisjon Bedriftsmarked

Divisjonen Bedriftsmarkedet utgjør 43 årsverk. De er fordelt på alle fagområder og sørger for at vi har nødvendig kompetanse og er en totalleverandør av finansielle tjenester. Vi gir kundene egne dedikerte kundeteam - med kompetanse på alt kundene måtte trenge av

rådgivning, samt en god diskusjonspartner. Vårt Bedriftssenter er tilgjengelig for alle typer henvendelser, samt at vi har kundeservice åpent 7-24 alle dager. Bedriftsmarkedet er lokalisert sentralt i sentrum, men vi har møtearenaer i hele vårt nedslagsfelt Oslo og Akershus. På den måten opplever våre kunder Bedriftsmarkedet som tilgjengelig og en god samarbeidspartner i sitt område.

Divisjon Fagbevegelse

Fagbevegelsen er bankens viktigste kundegruppe med bakgrunn i de betydelige innskudd som er plassert i banken. Området Fagbevegelse er organisert som et eget forretningsområde i banken for å pleie og å utvikle kunde-relasjoner overfor de ulike kundegruppene i fagbevegelsen, samt å fungere som en ressurs for PM i forholdet til enkeltmedlemmene. Området Fagbevegelse gjennomfører og arrangerer årlig ca. 400 kurs/møter for klubber og foreninger, og på disse arenaene utarbeides det oversikt over potensielt nye kunder som videresendes til divisjon personmarkedet for rådgivning.

EiendomsMegler 1

EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS er et heleid datterselskap av banken. Med 20 kontorer har selskapet god dekning i lokalmarkedet. I løpet av 2016 ble det formidlet 3 397 boligsalg.

Selskapet er en sterk pådriver i SpareBank 1- alliansen for å etablere innovative løsninger som bidrar til å styrke posisjonen som attraktiv aktør i bransjen. Dagens brukere er digitale, og EiendomsMegler 1 var først ute og lanserte digitale annonsepakker.

VÅRE LOKALBANKER I OSLO OG AKERSHUS

Oslo Sentrum

Youngstorget 5,
0181 Oslo.

Asker

Bankveien 7
1383 Asker

Eidsvoll

Gladbakkveien 1
– Amfi Eidsvoll
2070 Råholt

Fornebu

Martin Lingesvei 25
– Technopolis-bygget
1330 Fornebu

Grorud

Bergensveien 8
– Grorud Nærsenter
0963 Oslo

Jessheim

Storgata 1
2050 Jessheim

Lillestrøm

Adolph Tidemands gate 22
2000 Lillestrøm

Lørenskog

Bibliotekgata 30
– Metrosenteret
1473 Lørenskog

Majorstuen

Majorstuveien 38
– inngang Kirkeveien
0367 Oslo

(Oslo Syd) Mortensrud

Mortensrud Torg
Helga Vaneks vei 3
1281 Oslo

Sandvika

Claude Monets allé 18
– vis à vis Sandvika
Storsenter
1338 Sandvika

Ski

Jernbaneveien 10
– Ski Storsenter
1400 Ski

Tveita

Tvetenveien 150
– Tveitasenteret
0671 Oslo

Vika

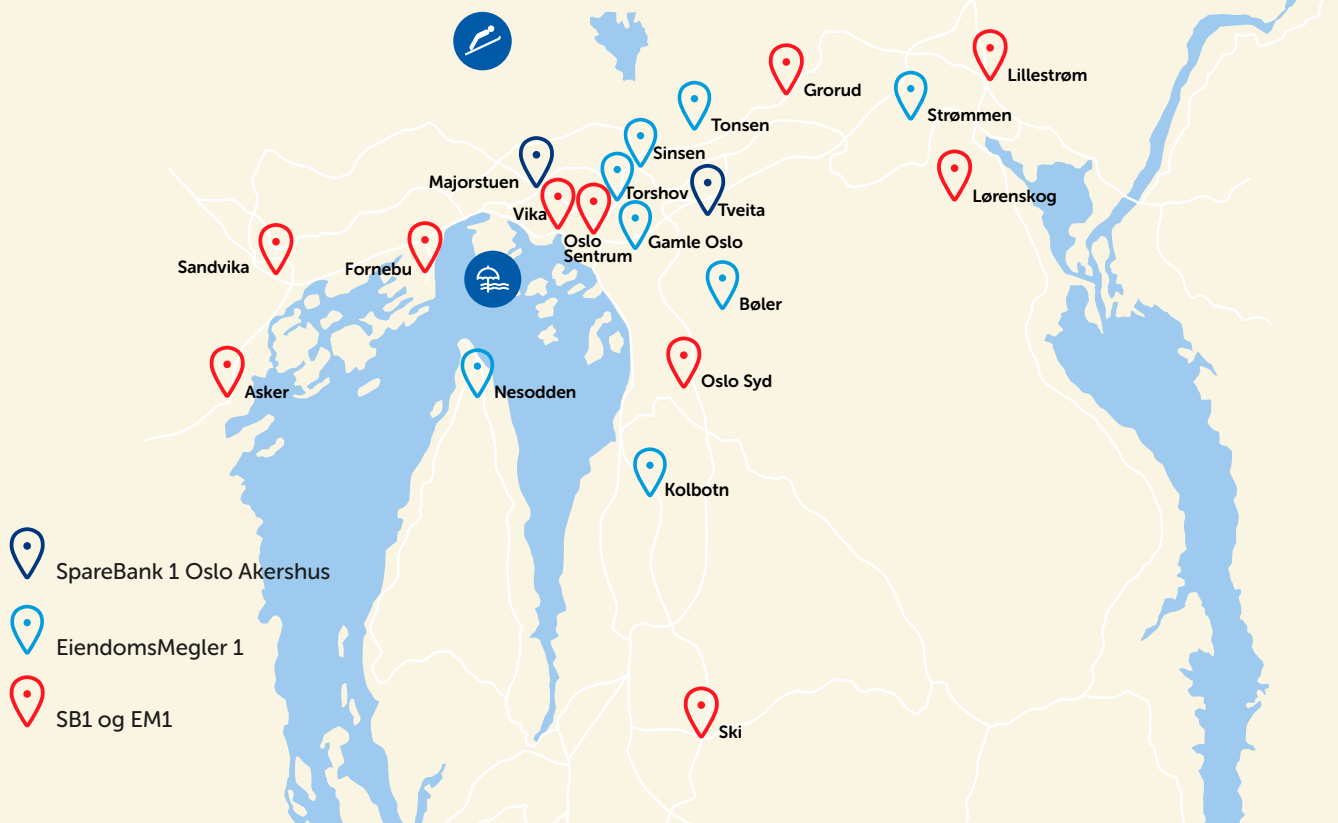
Olav Vs gate 5
0161 Oslo

Råholt

Jessheim

Samfunnsansvar

Finanskrisen har vist hvor viktig det er for samfunnsøkonomien med stabile banker. Bank 1 Oslo Akershus har i 2016 levert et godt resultat og vil gjennom solid drift også fremover hjelpe kundene våre med å realisere sine ambisjoner, uansett om de er enkeltpersoner, familier eller foretak. Alle bankens interessenter skal kunne stole på at banken dekker deres behov, og er en troverdig og kompetent samarbeidspartner på lang sikt. Dette er en viktig del av bankens samfunnsansvar.

Helt siden stiftelsen i 1898 har videreutvikling av samfunnet banken er en del av stått sentralt i våre valg og disponeringer. Med lokal kunnskap og nærhet til kundene gjør banken vurderinger som i tillegg til økonomi og risiko baseres seg på et samfunnsperspektiv, og hvor banken arbeider tett med kunder og lokalsamfunn for å utvikle gode virksomheter og gode levevilkår.

VISJON, VERDIER OG STRATEGI

Bank 1 Oslo Akershus sin visjon:

«Kunden opplever trygghet, nærhet og en enklere hverdag»

Banken vil skape verdier for kunder, eiere, ansatte og samfunnet.

Bank 1 Oslo Akershus sine verdier:

«Nær, dyktig og rask»

Verdiene reflekterer hva som skal kjen-

netegne Bank 1 Oslo Akershus. Kompetente ansatte med rask respons overfor kundene, skal sørge for at kundene alltid opplever relevant betjening og i alle kanaler får gode opplevelser i sitt møte med banken.

Bankens visjon og verdier handler om å sette kundene i sentrum. Gjennom tilfredse kunder, som får dekket sine behov for finansielle tjenester på en god måte, ønsker banken å være en sentral totalleverandør av finansielle produkter og tjenester i Oslo og Akershus.

Strategi

Banken har styrket kapitaliseringen de siste årene, så vel nominelt som relativt til myndighetenes økte krav, og har i dag en komfortabel kapitaldekning i forhold til dagens bufferkrav. Banken

har en robust finansieringsstruktur og vil tåle betydelig uro i finansmarkedene. Usikkerhet knyttet til fremtidig økonomisk utvikling og nye krav fra myndighetene vil imidlertid kreve betydelig omstillingsevne og være førende for bankens strategiske avveininger. Kapital effektiv vekst, styrket kundetilfredshet og økt topplinjevekst vil ha høy prioritet fremover.

DEN TREDELTE BUNNLINJE

Solid bankdrift skaper fundament for samfunnsøkonomisk utvikling. Banken forsøker å balansere hensyn til samfunn og miljø med økonomiske målsettinger. Banken har innenfor hvert av disse områdene definert nøkkelområder som er viet spesiell oppmerksomhet og hvor det er utviklet spesifikke tiltak for hvert område

Bank 1 Oslo Akershus har ikke formulert en særskilt policy for samfunnsansvar, da arbeidet med samfunnsansvar er integrert i bankens løpende planarbeid. Nedenfor beskrives hvordan banken i sin løpende drift setter ulike aspekter ved samfunnsansvar på agendaen.

ETIKK

Konsernet er avhengig av omverdenens tillit. Kunder, offentlige myndigheter, andre finansinstitusjoner og samfunnet for øvrig må til enhver tid ha tillit til konsernets profesjonalitet og integritet. Konsernet har etiske retningslinjer som skal bidra til bevissthet om og etterlevelse av den høye etiske standarden som kreves av medarbeidere i Bank 1 Oslo Akershus. Retningslinjene krever at konsernet og dets ansatte og tillitsvalgte opptrer med aktsomhet, redelighet og objektivitet, herunder lojalt følger det regelverk og de vilkår som myndighetene fastsetter.

Bank 1 Oslo Akershus har lagt opp til følgende formaliserte og gjentakende gjennomgang av bankens etiske retningslinjer overfor bankens ansatte, og slik at dette til sammen skal utgjøre det

formelle grunnlaget for den faktiske adferd hos samtlige av konsernets ansatte:

- De etiske retningslinjene er en del av HR-portalen (personalhåndboken), og derav en del av ansettelsesavtalen.
- De etiske retningslinjene gjennomgås, med tilhørende eksempler for nyansatte.
- Etikk inngår som en obligatorisk modul i bankens elektroniske læringshus og alle ansatte må bestå testen.
- Etiske retningslinjer er en sentral del av konsernets lederutviklingsprogram.
- Alle finansielle rådgivere i banken er sertifiserte i henhold til en felles nasjonal autorisasjonsordning for hele finansnæringen.

Kunnskap om innholdet i de etiske retningslinjene følges opp i bankens årlige lederbekreftelse. Den enkelte leder er ansvarlig for at medarbeiderne er godt kjent med regelverket og må i lederbekreftelsen bekrefte at de etiske retningslinjene er gjort kjent og gi tilbakemelding på om det er drøftet etiske problemstillinger i for eksempel avde-

lingsmøter. Lederbekreftelsen for 2016 viser at de etiske retningslinjene er godt kjent blant bankens ansatte og at etiske problemstillinger drøftes jevnlig.

LEVERANDØROPPFØLGING

Alle leverandører i SpareBank 1-alliansen må skrive under på at de ikke medvirker til brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, miljødeleg-gelse eller korrupsjon.

ØKONOMISK KRIMINALITET

Finansielle tjenester utgjør en av grunnpilarene i et velfungerende samfunn. Banker gjør handel, sparing og investeringer enklere – det som får hjulene til å gå rundt i en moderne økonomi. Samtidig kan bankene utnyttes av kriminelle nettverk. Myndigheter over hele verden investerer i dag betydelig med energi og ressurser på å bekjempe hvitvasking av penger, og mange av de nye reglene i banksektoren omhandler dette. Bank 1 Oslo Akershus ønsker dette velkommen. Som en ansvarlig bank støtter banken opp om alle tiltak for å bekjempe organisert kriminalitet og terrorvirksomhet.

I begrepet økonomisk kriminalitet inngår blant annet følgende:

- Hvitvasking og terrorfinansiering
- Datakriminalitet
- Interne misligheter og korrupsjon

Hvitvasking og terrorfinansiering

Hvitvasking går ut på å få midler eller verdier som er oppnådd gjennom kriminell aktivitet, til å fremstå som tilsynelatende lovlige midler. Terrorfinansiering omfatter både det å samle inn, skaffe til veie eller motta midler til å finansiere terrorhandlinger. Banken er underlagt myndighetenes hvitvaskingsregelverk som skal bidra til å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering, og har i samarbeid med de andre bankene i SpareBank 1-alliansen er rekke tiltak innrettet mot bekjempelse av denne typen kriminalitet. Opplæring av bankens medarbeidere i disse temaene foregår både gjennom interne klasseromskurs, internettbaserte kurs og temagjennomganger på samlinger og lignende.

Datakriminalitet

SpareBank 1-alliansen er som alle større bedrifter/allianser utsatt for virusangrep og angrep fra hackere over hele verden. Hensikten er ofte økonomisk kriminalitet. Bank 1 Oslo Akershus veileder alle kunder om bruk av antivirusprogrammer via nettbanken. I tillegg har banken deltatt i nasjonale sikkerhetsøvelser (katastrofeøvelser).

Interne misligheter og korrupsjon

Interne misligheter omfatter handlinger hvor en medarbeider, vikar, tillitsvalgt eller medlem av styrende organer i Bank 1 Oslo Akershus bevisst og urettrettet begår handlinger som fører til vinning eller økonomisk fordel for vedkommende selv eller andre. Banken tolererer ikke slike handlinger og har gjort dette kjent gjennom etiske retningslinjer, ref. kapittel vedrørende etikk. Disse retningslinjene inneholder også en klar rutine for varsling og håndtering av eventuelle varsel om misligheter og korrupsjon.

MENNESKERETTIGHETER

Konsernet støtter anerkjente prinsipper for menneskerettigheter.

BIDRAG TIL SAMFUNNET

Bank 1 Oslo Akershus støtter idrett, kultur, ideelle organisasjoner og andre samfunnsnyttige formål. Banken ser det som en viktig samfunnsoppgave å avholde kursaktiviteter innenfor økonomitemaer. Temaene har vært ny pensjonsreform, eiendomsutvikling, produktopplæring, økonomisk rådgivning, tjenestepensjon, betalingsformidling og makroøkonomi. Opp læringsaktivitetene bidrar til at våre ulike kundegrupper er oppdatert på hva som skjer i markedet og på nye løsninger og produkter som gir økt trygghet for egen økonomi.

KUNDER

Hvordan Bank 1 Oslo Akershus sine kunder og markedet generelt opplever Bank 1 Oslo Akershus påvirker konsernets drift og resultater. Både omdømme og kundetilfredshet er viktige fokusområder for konsernet.

Banken gjennomfører årlige posisjonsmålinger som kartlegger bankenes markedsposisjoner i befolkningen basert på et omfattende spørreskjema med mange ulike tema som markedsbeskrivelse, omdømme og kunderelasjoner. Det er TNS Gallup som gjennomfører målingene. Annethvert år

gjennomfører i TNS Gallup i tillegg en TRIM-indeksundersøkelse hvor kundetilfredsheten måles. Målinger av kundenes oppfatning av og tilfredshet med banken viser at både personkundernes og bedriftskundernes relative tilfredshet økte fra 2014 til 2016. I tillegg foretar SpareBank 1-alliansen månedlige målinger av kundetilfredshet knyttet til alliansens kundesentre. Bank 1 Oslo Akershus sitt kundesenter scorer fortsatt blant de høyeste i målingene. På bakgrunn av disse kartleggingene setter banken fokus på relevante initiativer for å øke kundetilfredsheten, slik som gode rådgivningsprosesser, åpningstider på kundesentre og funksjonalitet i nettbank og mobile løsninger.

Bankens breddesalg og rådgivningsprosesser er basert på "Beste kunde-prosess". Denne er nøkkelen til gode forberedelser til alle rådgivningsmøter, og er satt i system gjennom rådgiver-skolen i PM. Det er etablert gode målesystemer som fremhever og belønner gode rådgivningsopplevelser hos lokalbankene, og kundeopplevelsen følges opp jevnlig gjennom blant annet «Mystery Shoppers».

MEDARBEIDERE/ARBEIDSFORHOLD

Ved utgangen av 2016 (2015) hadde konsernet 413 årsverk (423), hvorav 281 (293) var ansatt i morbanken og 132 (130) var ansatt i EiendomsMegler 1.

Banken legger vekt på å gi kvinner og menn de samme mulighetene for faglig og personlig utvikling, lønn og avansement. Av totalt antall ansatte i morbanken er 49,3 % kvinner og 50,7 % menn. Selskapet har gjennom ulike tiltak søkt å stimulere til økt kvinneandel blant lederne i selskapet, og kvinneandelen er nå 42,2 %. I morbankens øverste ledelse er 3 av 7 medlemmer kvinner. Styret i banken har i alt 8 medlemmer. Av disse er 2 kvinner. Gjennomsnittlig alder på ansatte i banken er p.t. 44,8 år, mens gjennomsnittlig alder for nyansatte i 2016 var 37,7 år.

Av totalt antall ansatte i EiendomsMegler 1 er 53,4 % kvinner og 46,6 % menn. I selskapets øverste ledelse er 3 av 6 medlemmer kvinner. Styret i EiendomsMegler 1 har i alt 6 medlemmer. Av disse er 2 kvinner.

Ved nyansettelser vurderer konsernet kandidatene med bakgrunn i formell

utdannelse og erfaringsbakgrunn. I tillegg legges det betydelig vekt på personlige ferdigheter og holdninger. På den måten sikrer konsernet en best mulig vurdering og ivaretar intensjonen i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Alle som ansettes, blir bakgrunnssjekket via et eksternt selskap.

Alt HR-arbeid har som mål å understøtte forretningsstrategien, og derfor har konsernet utarbeidet en egen HR-strategi. Det overordnede målet for HR-arbeidet er å tilrettelegge for at konsernet skal:

- Tiltrekke de rette medarbeiderne gjennom fokus på konsernets verdigrunnlag.
- Beholde de beste medarbeiderne gjennom å tilby utfordrende arbeidsoppgaver, konstruktiv kommunikasjon og belønning av gode prestasjoner.
- Utvikle medarbeidere gjennom å skape forretningsforståelse ved å involvere og gi ansvar i forhold til klare mål.
- Gjennomføre omstillinger og utvikling av medarbeidere i tråd med lov og avtaleverk.

I forbindelse med Sparebanken Hedmarks oppkjøp av Bank 1 og planlagt fusjon, ble HR-avdelingens ansatte overført til Sparebanken Hedmark 1. august i rapporteringsåret.

Det er gjennomført organisasjonsundersøkelser i konsernet med systematiske aktiviteter i etterkant for å møte selskapenes utfordringer og mulige forbedringsområder. Organisasjonsundersøkelsen, gjeldende for 2016, viser at medarbeidertilfredsheten er svært god. I EiendomsMegler 1 er den totale scoren på medarbeidertilfredsheten noe lavere målt mot 2015.

Gjennom årlige medarbeidersamtaler er målet at den enkelte medarbeider sammen med sin leder skal drøfte jobbutførelse for foregående år, samt drøfte utviklingsmuligheter for å skape ytterligere engasjement og trivsel og gjennom det øke prestasjonene. Det er en målsetting at samtlige medarbeidere skal ha en individuell utviklingsplan.

Banken utøver en aktiv livsfasepolitikk. Livsfasepolitikken har tiltak for å sikre god tilrettelegging av medarbeidernes arbeidsforhold gjennom hele arbeidskarrieren.

Banken og EiendomsMegler 1 har egne arbeidsmiljøutvalg som arbeider sammen med vernetjenesten etter behov. Det er etablert AKAN-utvalg i tilknytning til bankens arbeidsmiljøutvalg.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner i banken oppleves som konstruktivt. Samarbeidsutvalget (SU) består av representanter for ledelsen og de ansattes organisasjoner. Utvalget har hatt 4 møter i 2016 hvor aktuelle saker med betydning for bankens forretningsmessige situasjon ble drøftet.

Banken og EiendomsMegler 1 arbeider systematisk med samhandling for å styrke de forretningsmessige resultatene gjennom bedre utnyttelse av felles kundestrømmer. Dette resulterte i betydelig bedre resultater enn for 2015. Det er dedikert ett helt årsverk for å jobbe med samhandling.

Gjennomsnittlig sykefravær for 2016 var 3,4 %. Dette var tett på målet 3,3 %. Det ble ikke rapportert om noen arbeidsulykker eller yrkesskader i løpet av året.

Bankens godtgjørelsespolitikk ble revidert og godkjent av styret i 2. kvartal 2016.

MILJØ

Konsernets direkte klima- og miljøpåvirkning er i hovedsak knyttet til avfall fra kontorvirksomheten. Konsernet gjennomfører stadig tiltak som skal bidra til å redusere forbruk av strøm, papir og andre ressurser, samt sikre at resurskrevende reiseaktivitet begrenses. Håndtering av teknologisk avfall og innkjøp av miljøvennlige løsninger har også høy oppmerksomhet. Bankens arbeid kontinuerlig for å sikre riktige innkjøp av teknologisk utstyr der vi legger energi og miljøkrav inn som spesifikke vurderingskriterier. Alt teknologisk utstyr håndteres som spesialavfall, noe som sikrer miljøriktig håndtering av utstyret.

Banken har en egen reisepolicy for medarbeidere for å begrense omfanget av tjenestereiser. Alternativer som bruk av videokonferanser, telefonkonferanser og digitale verktøy for samhandling og kunnskapsdeling benyttes dersom dette kan være tilfredsstillende i forhold til behovet.

Konsernet tilbyr stadig flere papirløse tjenester som reduserer belastningen på miljøet. Bankens fokus på digitale løsninger, noe som innebærer mest mulig papirløse prosesser for kunder og medarbeidere. Det jobbes bevisst for å øke bruken av våre selvbetjente løsninger både i lokalbankene og på kundesenteret.

Virksomheten driver ikke forsknings- og/eller utviklingsaktiviteter utover normal forretningsmessig utvikling for å fremme virksomhetens videre vekst og konkurranseevne.

Styrets årsberetning for 2016

(Konserntall. Tall i parentes gjelder for 2015 hvis ikke annet er nevnt).

- Resultat etter skatt: 334 mill. kroner (254 mill. kroner)
- Positiv effekt av salget av bankens andel i Visa Europe Ltd. til VISA Inc.
- Egenkapitalavkastning: 10,0 % (8,4 %)
- Netto renteinntekter: 511 mill. kroner (472 mill. kroner)
- Netto provisjons- og andre inntekter: 570 mill. kroner (572 mill. kroner)
- Netto resultat fra finansielle investeringer: 111 mill. kroner (7 mill. kroner)
- Driftskostnader: 753 mill. kroner (737 mill. kroner)
- Tap på utlån og garantier: 12 mill. kroner (netto inngang på tap 18 mill. kroner)
- Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt: 10,1 % (13,3 %)
- Innskuddsvekst siste 12 måneder: 14,1 % (7,7 %)
- Ren kjernekapitaldekning: 14,4 % (15,3 %)

I desember 2015 avtalte Sparebanken Hedmark kjøp av aksjer fra LO (29,9 %) og de øvrige SpareBank 1-bankene (i sum 29,6 %) slik at Bank 1 Oslo Akershus ville bli et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark. 29. juni 2016 ble transaksjonen gjennomført. Banken vil bli drevet som en datterbank i Sparebanken Hedmark inntil juridisk fusjon er gjennomført. Fusjonen er planlagt gjennomført 1. april 2017.

KONSERNETS VIRKSOMHETSOMRÅDE

Konsernregnskapet omfatter EiendomsMegler 1 Oslo Akershus-konsern og Invest 6, samt bankens eierandeler i SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Gruppen AS, SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Mobilbetaling AS.

Bank 1 Oslo Akershus AS har hovedkontor i Oslo og har til sammen 13 lokalbanker, hvor 7 er lokalisert i Oslo og 6 i Akershus. EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS har hovedkontor i Oslo og har til sammen 20 meglerkontor, hvor 9 er lokalisert i Oslo og 11 i Akershus.

Konsernet har som mål å være en totalleverandør av finansielle produkter og tjenester i Oslo og Akershus. Dette innbefatter foruten lån, innskudd og betalingsformidling, også de fleste spareprodukter, samt liv- og skadeforsikring. I tillegg driver konsernet eiendoms-megling.

Konsernet har en multikanalstrategi for distribusjon av sine produkter og tjenester; personlig gjennom lokalbankene, gjennom en direktebank på telefon, chat og video, samt nettbank og mobile løsninger.

KONSERNETS UTVIKLING

Konsernet hadde i 2016 en total utlånsvekst til person- og bedriftskunder på 10,1 %. Dette inkluderer boliglån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Veksten i personmarkedet var 12,4 %, mens bedriftsmarkedet viste en nullvekst i 2016. Banken overtok i 2016 Swedbanks personmarkedsportefølje i Norge, noe som utgjorde 4,9 % av veksten i personmarkedet.

Markedsandelen for EiendomsMegler 1 Oslo Akershus var 8,9 %, mot 9,1 % ved utgangen av 2015.

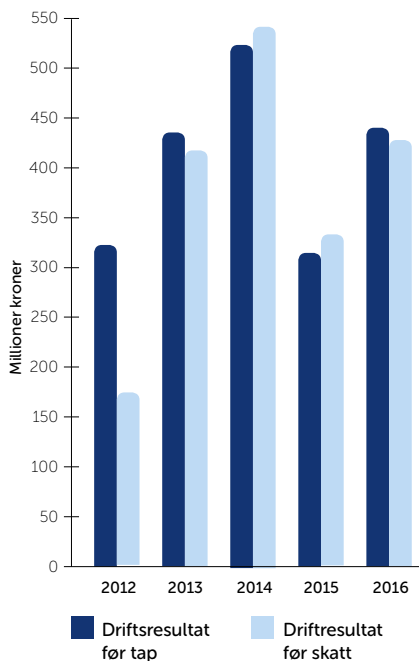
De viktigste kundegruppene for konsernet er personmarkedet, små og mellomstore bedrifter, samt organisasjonsmarkedet – primært fagbevegelsen. Konsernets gjeldende strategi innebærer tydelig fysisk tilstedeværelse i bankens markedsområde, med spesiell fokus på bred rådgivning. De senere årene har innholdet i og omfanget av bankens lokalbanker blitt tilpasset kundenes bruksmønster og behov. Selvbetjening har et økende fokus og betydning.

Fokus på økt lønnsomhet har fortsatt gjennom 2016. Divisjon personmarked (PM) iverksatte i januar 2016 sin nye distribusjonsstrategi, hvor omfang og innhold i kontornettverket, kundesenter og selvbetjente løsninger er tilpasset endringer i kundenes bruksmønster og preferanser. Divisjon bedriftsmarked (BM) har fortsatt fokus på kredittkvalitet og kapitaleffektivisering, samt reprising

av kreditter og økt salg av andre finansielle produkter mot nye og eksisterende kunder. Eiendomsmeglerselskapet har fokus på effektivitetsforbedring.

Endret kundeadfærd mot mer selvbetjente løsninger og tiltagende automatisering av arbeidsprosesser skaper et behov for ny innretning av distribusjon av bankens produkter og tjenester. Dette er avgjørende for å opprettholde konkurransekraft og markedsposisjon. Banken foretar gjennom SpareBank 1-alliansen betydelige investeringer i utvikling av fremtidsrettende systemløsninger for selvbetjening og effektiv kundefrådgiving.

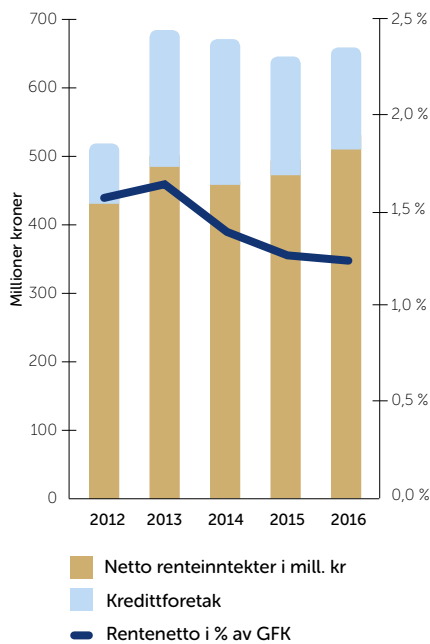
RESULTATUTVIKLING

Konsernets resultat etter skatt for 2016 ble 334 mill. kroner (254 mill. kroner). Økningen skyldes i hovedsak økte netto renteinntekter, kursgevinst på verdipapirer mot kurstap året før, samt en positiv effekt av salget av bankens andel i VISA Europe Ltd. til VISA Inc. I motsatt retning trekker reduserte provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt, reduserte inntekter fra eierinteresser og økte kostnader.

Konsernets egenkapitalavkastning for 2016 ble 10,0 %, mot 8,4 % for 2015.

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter for 2016 endte på 511 mill. kroner (472 mill. kroner). Økningen skyldes vekst i utlån, økt innskuddsmargin og endring av prinsipp for regnskapsføring av fondsobligasjoner. Lavere utlånsmargin og økte fundingkostnader reduserte isolert sett netto renteinntekter.

Netto renteinntekter må ses i sammenheng med provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. For 2016 utgjorde disse provisjonsinntektene 146 mill. kroner (170 mill. kroner).

Rentenettoen i prosent av GFK ble på 1,24 % (1,27 %).

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter

Netto provisjons- og andre inntekter utgjorde for 2016 570 mill. kroner (572 mill. kroner).

Reduksjonen skyldes i hovedsak reduserte provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, som følge av lavere utlånsrente for kundene sammenlignet med 2015.

Netto resultat fra finansielle investeringer

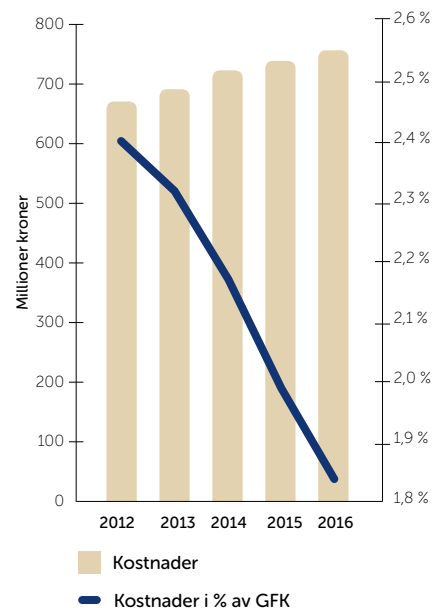
Netto resultat fra finansielle investeringer endte for 2016 på 111 mill. kroner (7 mill. kroner).

Aksjer og utbytte viste en økning på 53 mill. kroner og skyldes i stor grad mottatt utbytte og gevinst i forbindelse med salget av VISA Europe Ltd. til VISA Inc på 45 mill. kroner.

Obligasjoner og derivater viste en kursgevinst på 44 mill. kroner, mot et kurstap på 65 mill. kroner i tilsvarende periode i fjor. Verdipapirgevinsten skyldes i hovedsak gevinst i bankens likviditetsportefølje som følge av inngang i kredittpåslag og kursgevinster knyttet til valutavirksomheten. Bankens likviditetsportefølje består i all hovedsak av OMF og obligasjoner med lav risiko.

Inntekter fra eierinteresser ble redusert med 58 mill. kroner. Reduksjonen skyldes i hovedsak redusert resultatandel fra SpareBank 1 Boligkreditt hvor resultatet i stor grad var påvirket av negativ verdiendring på basisswapper knyttet til egne innlån. Forklaringen er todelt, hvor markedsprisen på nye basisswapper er redusert, og at bokført gevinst reverseres med løpetid på swappene.

Driftskostnader

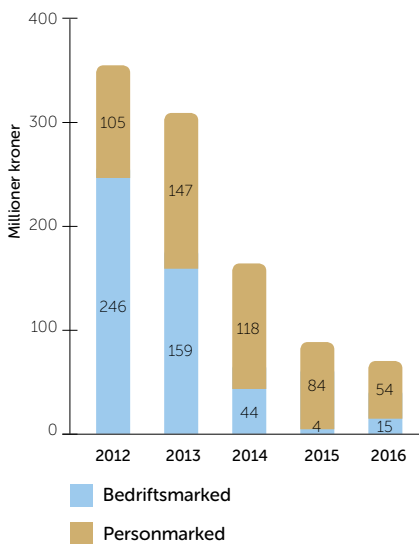

Driftskostnadene for 2016 ble 753 mill. kroner (737 mill. kroner). Økningen skyldes i hovedsak kostnader knyttet til fusjonsprosessen med Sparebanken Hedmark og nedskrivninger som følge av utrangering av anleggsmidler knyttet til nedlagte lokalbanker i 2016.

Mislighold og tap på utlån

Tap på utlån viste for 2016 12 mill. kroner (netto inngang på tap 18 mill. kroner). Tapsprosenten (tap i prosent av brutto utlån) utgjorde 0,04 % (-0,06 %).

Misligholdte engasjementer

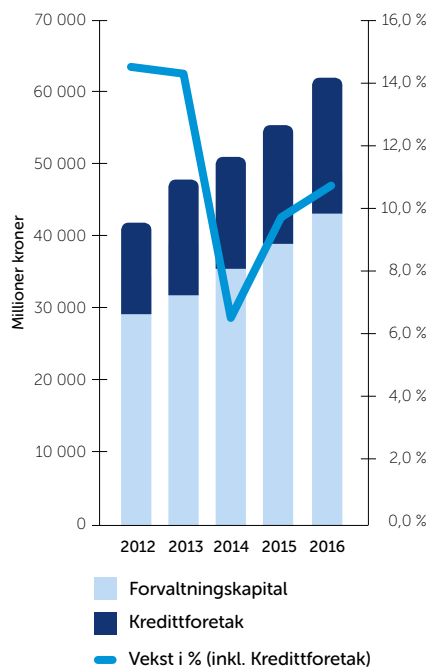

Brutto misligholdte og tapsutsatte utlån var ved utgangen av 2016 på 69 mill. kroner (87 mill. kroner). Målt mot brutto utlån utgjorde dette 0,2 % (0,3 %).

Individuelle nedskrivninger var per utgangen av 2016 13 mill. kroner (18 mill. kroner). Gruppevis nedskrivninger var per utgangen av 2016 120 mill. kroner (99 mill. kroner). Økningen i de gruppevis nedskrivningene reflekterer en forverret konjunktursituasjon ved inngangen til året og har vært i tråd med signaler i Finanstilsynets brev til norske banker i desember 2015 om å vurdere nivået på tapsnedskrivningene. Av samlet mislighold over 90 dager på 50 mill. kroner (77 mill. kroner) var det ved utgangen av 2016 tapsavsatt 2 mill. kroner (11 mill. kroner), tilsvarende 4,7 % (14,0 %).

Andre misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjorde ved utgangen av 2016 18 mill. kroner (10 mill. kroner), hvorav 11 mill. kroner (7 mill. kroner) tilsvarende 58,0 % (69,7 %) var tapsavsatt. De lave nivåene av problemlån reflekterer langsiktig bearbeiding av kundemassen og bedret kredittkvalitet gjennom flere år.

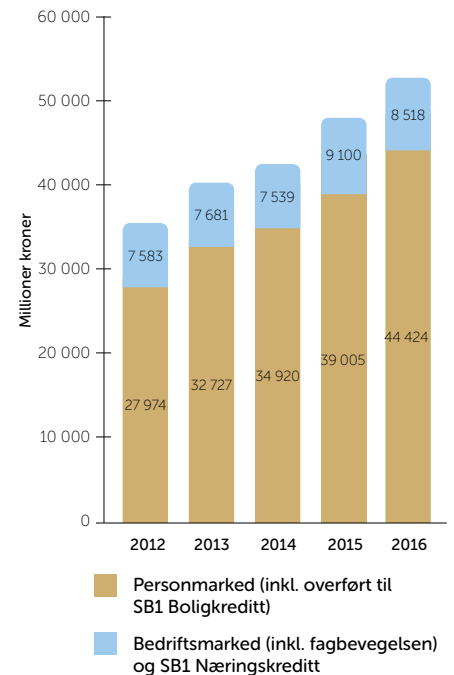
BALANSEN

Forvaltningskapitalen var ved utgangen av 2016 42,8 mrd. kroner (39,0 mrd. kroner), en økning på 3,9 mrd. kroner tilsvarende 9,9 %. Økningen skyldes hovedsakelig vekst i utlån til personkunder. Forretningskapitalen (forvaltningskapital inklusive overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt) var på 61,1 mrd. kroner (55,3 mrd. kroner) etter en vekst på 5,9 mrd. kroner, tilsvarende 10,6 %.

Utlån

Brutto utlån utgjorde ved utgangen av 2016 52,9 mrd. kroner, inkludert 18,3 mrd. kroner overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

I 2016 økte utlån til kunder med 4,8 mrd. kroner, tilsvarende 10,1 %. Personmarked viste en vekst med 4,8 mrd. kroner (tilsvarende 12,4 %), mens bedriftsmarkedet viste en nullvekst i 2016.

Fordelingen mellom personmarked og bedriftsmarked endte ved utgangen av 2016 på 82/18 % (81/19 %) inklusiv overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Eksklusiv disse overførte lånene var fordelingen 75/25 % (71/29 %). Det har vært en generell bedring i kredittrisikoprofilen i 2016, representert ved en positiv utvikling i misligholdssannsynligheten i låneporteføljen. Andelen lån med lav misligholdssannsynlighet har økt, og andelen lån med høy misligholdssannsynlighet har hatt en nedgang.

Innskudd

Innskudd fra kunder var ved utgangen av 2016 26,8 mrd. kroner (23,5 mrd. kroner). Dette gir en økning på 3,3 mrd. kroner, tilsvarende 14,1 %. Veksten fordelte seg med 2,9 mrd. kroner (tilsvarende 25,1 %) i personmarkedet og en økning på 0,5 mrd. kroner (tilsvarende 3,8 %) i bedriftsmarkedet.

Innskuddsdekningen på egen balanse (innskudd/utlån) var ved utgangen av 2016 på 77,4 % (73,9 %).

Likviditet

Bankens likviditetssituasjon vurderes som tilfredsstillende. De nærmeste 12 månedene forfaller verdipapiriserte innlån med en samlet verdi på 1,3 mrd. kroner (1,1 mrd. kroner når beholdningen av egne papirer hensynstas).

Banken har ved utgangen av 2016 overført lån for 18,3 mrd. kroner til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Banken har 10 mrd. kroner i boliglån og næringslån på egen balanse som er kvalifisert for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Dette utgjør en del av bankens likviditetsreserve, sammen med porteføljen av likvide rentepapirer og låneadgangen i Norges Bank.

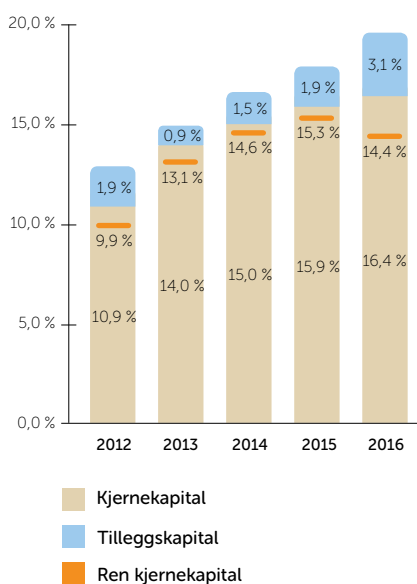
Banken hadde ved utgangen av 2016 en verdipapirportefølje (inkludert beholdningen av egne papirer) på 4,7 mrd. kroner, en økning på 0,5 mrd. kroner i 2016. Banken har i tillegg plassert 350 mill. kroner i pengemarkedsfond. Eventuelle verdipapirer mottatt som sikkerhet i Repo-transaksjoner er ikke inkludert.

Beholdningen av likvider, definert som kontanter, innskudd i Norges Bank og fordringer på finansinstitusjoner, var ved utgangen av 2016 på 1,1 mrd. kroner (1,0 mrd. kroner). Banken har ved utgangen av 2016 likviditetsreserver til å dekke mer enn de neste 18 måneders forventede refinansieringsbehov.

Kapitaldekning og kapitalbehov

Konsernets kapital- og kjernekapitaldekning var ved utgangen av 2016 hhv. 19,5 % (17,8 %) og 16,4 % (15,3 %). Ren kjernekapitaldekning var 14,4 % (15,3 %). Ansvarlig kapital i konsernet var 3,5 mrd. kroner (3,0 mrd. kroner). Banken har i løpet av 4. kvartal fått en vesentlig eierposisjon i SpareBank 1 Boligkreditt. Dette reduserer bankens fradrag i den rene kjernekapital-

talen mot en økning i beregningsgrunnlaget etter CRD IV. Denne økningen av ren kjernekapital motvirkes av nedtrapping av overgangsregler knyttet til ikke-vesentlige investeringer i finansiell sektor som fører til en netto reduksjon i ren kjernekapital. Det vises for øvrig til note 3.

Styret i Bank 1 Oslo Akershus gjør løpende vurderinger av kapital situasjonen og fremtidige kapitalkrav. Styret legger vekt på at konsernet skal være tilstrekkelig kapitalisert for til enhver tid å oppfylle alle regulatoriske krav inkludert buffere, samt ha en buffer utover dette (ledelsesbuffer).

BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Bankens resultat før tap endte for 2016 på 451 mill. kroner (272 mill. kroner). Det var bokført tap på utlån med 12 mill. kroner (netto inngang på tap på utlån med 18 mill. kroner), slik at resultat etter tap ble på 438 mill. kroner (290 mill. kroner). Beregnet skatt utgjorde 91 mill. kroner (77 mill. kroner), og resultat etter skatt ble dermed 348 mill. kroner (213 mill. kroner).

Bankens kapital- og kjernekapitaldekning var ved utgangen av 2016 på hhv. 19,2 % og 16,2 %, mot 17,4 % og 15,6 % ved utgangen av 2015. Ren kjernekapitaldekning viste 14,1 %, mens bankens netto ansvarlige kapital var på 3,5 mrd. kroner.

DATTERSELSKAPER OG FELLES-KONTROLLERT VIRKSOMHET

EiendomsMegler 1 Oslo og Akershus konsern viste for 2016 et resultat før skatt på 3,4 mill. kroner (4,1 mill. kroner). Reduksjonen skyldes avsetning knyttet til sluttavtale for tidligere adm. direktør og nedskrivninger av anleggsmidler på 1,8 mill. kroner som følge av utrangering av anleggsmidler knyttet til nedlagte meglerkontorer. I motsatt retning trekker inntektsføring knyttet til ett enkelt engasjement på 2,4 mill. kroner. Solgte boliger i 2016 viste 3.397, mot 3.592 for 2015, en reduksjon på 5,4 %.

Invest 6 AS ble opprettet i 2011 og var et «tomt» selskap inntil banken i 2. kvartal 2015 overtok eiendommer i forbindelse med et misligholdt engasjement. Selskapet har som formål å klargjøre eiendommene for salg. De siste eiendommene ble solgt i 2. kvartal og konsernet har i 4. kvartal avviklet selskapet. For 2016 viste selskapet et resultat før skatt på 4 mill. kroner.

SpareBank 1 Boligkreditt AS er opprettet av bankene i SpareBank 1-alliansen for å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene overfører godt sikrede boliglån med lav risiko til selskapet. Bankens eierandel var 9,68 % frem til 28.12.2016, og 10,21 % etter. For 2016 ga dette en resultatandel på -11 mill. kroner (42 mill. kroner). Resultatet var i stor grad påvirket av negativ verdiendring på basisswapper knyttet til egne innlån. Forklaringen er todelt, hvor markedsprisen på nye basisswapper er redusert, og at bokført gevinst reverseres med løpetid på swappene.

SpareBank 1 Næringskreditt er etablert etter samme modell som SpareBank 1 Boligkreditt. Bankens eierandel fra 1. oktober 2016 var 4,17 %. For 4. kvartal 2016 utgjorde dette en resultatandel på 1 mill. kroner.

SpareBank 1 Gruppen AS er SpareBank 1-bankenes felleseide holdingselskap for produktleveranser som bankene ikke produserer selv. Bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen er 1,4 %.

For 2016 ga dette en resultatandel på 22 mill. kroner (18 mill. kroner).

SpareBank 1 Kredittkort AS var i ordinær drift fra 1. juli 2014. Selskapet eies av bankene i SpareBank 1-alliansen, og Bank 1 Oslo Akershus sin eierandel er 9,6 %. For 2016 ga dette en resultatandel på 12 mill. kroner (11 mill. kroner).

SpareBank 1 Mobilbetaling AS (m-CASH) er SpareBank 1-alliansen sin satsing for å styrke SpareBank 1-bankenes posisjon på nye mobile flater gjennom vennebetaling og mobilbetaling i varehandelen. Selskapet eies av bankene i SpareBank 1-alliansen og Bank 1 Oslo Akershus sin eierandel er 8,6 %. For 2016 ga dette en resultatandel på -12 mill. kroner.

SpareBank 1-alliansen besluttet i februar 2017 og gå sammen med DnB og en rekke andre norske banker om en felles satsning rundt betalingstjenesten Vipps, og mCash legges i den forbindelse ned.

DISPONERING AV OVERSKUDD

Styret foreslår at det ikke utbetales utbytte for 2016.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

I desember 2015 avtalte Sparebanken Hedmark kjøp av aksjer fra LO (29,9 %) og de øvrige SpareBank 1-bankene (i sum 29,6 %) slik at Bank 1 Oslo Akershus ville bli et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark. 29. juni 2016 ble transaksjonen gjennomført. Myndighetene har gitt tillatelse til at Bank 1 Oslo Akershus i en periode på inntil tre år kan bli drevet som en datterbank av Sparebanken Hedmark. De to bankene har som mål å gjennomføre fusjonen 1. april 2017.

Aksjene i Bank 1 Oslo Akershus AS er ikke børsnotert, men selskapet hadde per 31. desember 2016 obligasjonslån notert på Nordic ABM. Selskapet har i løpet av 2016 blitt et heleid datterselskap og eier er representert i styret. Styret har

i tillegg ett aksjonærvalgt uavhengig styremedlem.

Styret i Bank 1 Oslo Akershus AS slutter seg til "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" der disse føringene er aktuelle og relevante for et selskap som ikke har aksjer notert på børs. Styringen av virksomheten skjer med utgangspunkt i norsk lovgivning og selskapets vedtekter, samt de strategiske mål og interne retningslinjer styret har trukket opp.

Styret har etablert både et revisjonsutvalg og et risikoutvalg. Utvalgene består av tre medlemmer fra bankens styre og medlemmene utnevnes til utvalgene for en periode på to år. For 2016 var det de samme medlemmene som deltok i begge utvalgene. Revisjonsutvalget har i 2016 blant annet gjennomgått utkast til kvartals- og årsregnskaper før de har blitt styrebehandlet. Utvalgene har i tillegg behandlet saker som angår konsernets risiko, kapitalstyring og intern kontroll. Utvalgene har også gjennomgått rapporter og brev fra konsernets interne og eksterne revisor, og har bistått styret med å se til at begge revisjonsordninger fungerer tilfredsstillende.

Banken har et eget godtgjørelsesutvalg som består av tre medlemmer av bankens styre. Medlemmene utnevnes til utvalget for en periode på to år. Normalt møtes utvalget to ganger årlig. Utvalget har i 2016 vært involvert i utarbeidelsen av retningslinjer og godtgjørelse for konsernets ledende ansatte.

RISIKOSTYRING OG RISIKOFORHOLD

Konsernet styrer risiko på overordnet nivå gjennom egen styrevedtatt policy for risiko- og kapitalstyring. Denne inneholder måltall og retningslinjer for blant annet konsernets risikotoleranse, beskriver prosesser for risikostyring, samt ansvar og roller i risikostyringen.

Konsernets virksomhet er hovedsakelig knyttet opp mot fire risikoområder – kredittrisiko, markedsrisiko, likvidi-

tetsrisiko og operasjonell risiko. Konsernet legger stor vekt på å identifisere og følge opp sentrale risikoer på en slik måte at konsernet kan oppnå sine strategiske målsettinger, og til enhver tid ha tilstrekkelig ansvarlig kapital.

Konsernet uttrykker og kvantifiserer risiko gjennom to måltall: Økonomisk kapitalbehov, som uttrykker bankens risiko målt med interne risikomodeller, og et såkalt risikojustert kapitalbehov, som uttrykker myndighetenes kapitalkrav (pilar I) tillagt bankens egenberegnete pilar II-behov.

Risikojustert kapitalbehov målt mot bankkonsernets rene kjernekapital (MNOK) pr. 31.12.16 (31.12.15)	
Økonomisk kapitalbehov	1 409 (1 396)
Forskjell mellom økonomisk og regulatorisk kapitalbehov	654
Regulatorisk kapitalkrav	2 063 (1 884)
Bankens vurderte Pilar II-tillegg	264
Risikojustert kapitalbehov	2 327 (2 143)
Sikkerhetsbuffer ift. Risikojustert kapitalbehov	248
Netto ren kjernekapital	2 575 (2 623)

Figuren ovenfor viser at bankens interne kapitalbehov har økt marginalt gjennom 2016, fra 1,40 mrd. kroner til 1,41 mrd. kroner.

Endringen skyldes i all hovedsak økt eierrisiko, som følge av økt eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt. I tillegg er den operasjonelle risikoen økt, mens kapitalkravet tilknyttet kreditt er redusert som følge av en generell bedring i kredittkvaliteten i porteføljene. Figuren viser også en økning i bankens totale risikojusterte kapitalbehov (pilar I + pilar II) på 184 mill. kroner fra 2,1 mrd. kroner til 2,3 mrd. kroner. Denne økningen skyldes en kombinasjon av kredittvekst og regelendringer på kapitaldekningsområdet.

På bakgrunn av anvendelseskravet til IRB-modeller, kommunikasjon med Finanstilsynet, samt rundskriv 12/2016

så har banken dreid over til å benytte regulatorisk kapital i både styring og vurdering av risikojustert kapitalbehov (pilar + pilar II-tillegg). Internt økonomiske modeller brukes derimot fremdeles til å måle og vurdere reell risiko.

Bankens sum av netto ren kjernekapital ved utgangen av 2016 på 2,6 mrd. kroner viser en tilfredsstillende buffer i forhold til risikojustert kapitalbehov (pilar I med tillegg av kapitalbehov etter pilar II).

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer den største enkeltrisikoen i konsernet, og er definert som risikoen for tap som kan oppstå som følge av at kunder ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Bankens kredittstrategi er forankret i bankens forretningsstrategi, og legger forutsetningene for en lav til moderat risikoprofil. Kreditstrategien revideres av styret minimum en gang årlig.

Bankens kredittrisiko målt etter risikojustert kapitalbehov (11,5 %) er i 2016 redusert med 40 mill. kroner, til tross for høy utlånsvekst. Risikoen anses å være lav innenfor personmarkedet og lav til moderat innenfor bedriftsmarkedet.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er knyttet til verdienringer i renter, valutaposisjoner, verdipapirer og fast eiendom. Styringen av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer i sertifikater, obligasjoner og posisjoner i valuta. Rammene revurderes minst en gang i året og vedtas av bankens styre. Eksposering i forhold til vedtatte rammer rapporteres kvartalsvis til styret. Bankkonsernets markedsrisiko ved utgangen av 2016 er omtrent på samme nivå som ved utgangen av 2015. Markedsrisikoen anses å være lav.

Likviditets- og finansieringsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser ved forfall. Samtidig innebærer likvidi-

tets- og finansieringsrisikoen et priselement, definert som risikoen for at banken ikke klarer å finansiere virksomheten uten ekstrakostnader i perioder med markedsure.

Konsernet har gjennom hele 2016 hatt en tilfredsstillende likviditetssituasjon, og bankens likviditetssituasjon anses som tilfredsstillende pr. 31.12.16. Alle måltallene lå ved utgangen av 2016 innenfor de rammer som styret har fastsatt. Likviditetsrisikoen anses som lav.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omfatter risiko for økonomisk tap ved menneskelige eller systemmessige feil, enten internt eller påført banken eksternt fra. Risiko for tap av renommé, juridisk risiko, risiko ved manglende kompetanse, etikk og holdninger hos personalet er alle elementer i operasjonell risiko.

Gjennom 2016 har banken fortsatt arbeidet med registrering og oppfølging av operasjonelle tap og andre uønskede hendelser. Bankens kontinuerlige fokus på videreutvikling av effektive interne kontrollsystemer. Retningslinjer angir hvordan ansatte skal rapportere hendelser knyttet til operasjonell risiko videre.

Banken har i likhet med de andre SpareBank 1-alliansebankene også i år hatt mange IT-relaterte hendelser og alvorlighetsgraden er på nivå med 2015.

Risikojustert kapitalbehov for operasjonell risiko er noe høyere ved utgangen av 2016 enn på tilsvarende tidspunkt i 2015. Dette skyldes at forretningsvolumet har økt gjennom 2016, og at beregningen av risikojustert kapitalbehov gjøres på basis av en myndighetsfastsatt sjablong. Styret anser at konsernet har en god kontroll med den operasjonelle risikoen totalt sett, som et resultat av både forebyggende og avdekkende kontrolltiltak.

Eierisiko

I tillegg til de fire risikokategoriene som er omtalt ovenfor, må bankkonsernet også holde en høy andel ansvarlig kapital for å møte det regulatoriske kapitalkravet knyttet til strategiske eierposisjoner. Den største posten er her bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt.

For mer informasjon om bankens risiko- og kapitalstyring, henvises det til notene 5 og 6, samt bankens pilar III-dokument (tilgjengelig på <https://www.sparebank1.no/nb/oslo-aker-shus/om-oss/investor.html>).

SAMFUNNSANSVAR

Informasjon om konsernets arbeid for å ivareta sitt samfunnsansvar er beskrevet i eget temakapittel i årsrapporten. Her finnes også opplysninger om arbeidsmiljø, likestilling og tiltak i henhold til ytre miljø.

FORTSATT DRIFT

Årsoppgjøret er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

UTSIKTENE FREMOM

Makrosituasjonen i Norge virker å være i bedring og en rekke økonomiske nøkkelindikatorer viser positiv utvikling. Styret anser dette som fordelaktig for konsernets virksomhet, kredittrisiko og tapsutvikling i tiden fremover.

Banken har styrket kapitaliseringen de siste årene, så vel nominelt, som relativt til myndighetenes økte krav, og har i dag en komfortabel kapitaldekning i forhold til dagens bufferkrav. Kapitaldekningsutviklingen det siste halve året må sees i sammenheng med at banken ble kjøpt opp av SpareBanken Hedmark fra 29. juni og deretter har tilpasset kapitaldekningen på konsernnivå. Bankens robuste finansieringsstruktur og er rustet til å tåle betydelig markedsuro om dette skulle smitte over i bankens marked og virksomhetsområder.

Bank 1 Oslo Akershus AS holder fast ved ambisjonen om en betydelig vekst i personmarkedet, så lenge denne kan skje med lønnsomhet. Dette er også i tråd med morbanken Sparebanken Hedmarks uttalte strategi om vekst i nye markedsområder.

Siden Sparebanken Hedmarks kjøp av banken ble gjennomført er et omfattende integrasjonsarbeid mellom bankene startet.

Bank 1 Oslo Akershus AS vil bli drevet som en datterbank i Sparebanken Hedmark inntil juridisk fusjon er gjennomført. Fusjonen er planlagt gjennomført 1. april 2017.

Fusjonen vil styrke kapitalsituasjonen og bevare kompetanse og leveransetilbud til beste for kundene, de ansatte og markedet. Den nye banken kommer til å bli en av de største sparebankene i Norge med en forretningskapital på vel

138 mrd. kroner, over 1.180 ansatte og over 250.000 kunder.

Styret vil rette en takk til konsernets ansatte for innsatsen i året som gikk.

Oslo, 17. mars 2017

STYRET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Richard Heiberg
Richard Heiberg
Leder

Roar Flåthen
Roar Flåthen
Nestleder

Tore Anstein Dobloug
Tore Anstein Dobloug

Jan-Egil Pedersen
Jan-Egil Pedersen

Arve Bakke
Arve Bakke

Tone Bjørnov
Tone Bjørnov

Tor Morten Nygård
Tor Morten Nygård

Dordi Formoe
Dordi Formoe
Ansattes representant

Torbjørn Vik
Torbjørn Vik
Adm. direktør

RESULTATREGNSKAP

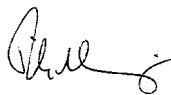
Morbank		(Mill. kroner)	Note	Konsern	
2015	2016			2016	2015
1 187	1 148	Renteinntekter	20	1 154	1 193
716	638	Rentekostnader	20	643	721
471	510	Netto renteinntekter		511	472
397	384	Provisjonsinntekter	21	592	600
-37	-38	Provisjonskostnader	21	-36	-37
5	11	Andre driftsinntekter	21	14	10
364	358	Netto provisjons- og andre inntekter		570	572
35	77	Utbytte		32	2
0	0	Netto resultat fra eierinteresser	33	13	71
-65	56	Netto resultat fra andre finansielle investeringer	22	66	-66
-30	133	Netto resultat fra finansielle investeringer		111	7
806	1 001	Sum netto inntekter		1 192	1 051
266	269	Personalkostnader	23, 24	395	388
268	281	Andre driftskostnader	25	357	349
534	550	Sum driftskostnader		753	737
272	451	Resultat før tap		439	314
-18	12	Tap på utlån og garantier	11	12	-18
290	438	Resultat før skatt		427	333
77	91	Skattekostnad	26	93	79
213	348	Resultat etter skatt		334	254
Resultatet tilordnes:					
213	348	Kontrollerende eierinteresser		334	254
0	0	Ikke kontrollerende eierinteresser		0	0
Utvidet resultatregnskap					
213	348	Periodens resultat		334	254
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat</i>					
51	-54	Estimatavvik pensjoner		-54	51
-14	14	Skatt på estimatavvik pensjoner		14	-14
1	0	Endring skatt på estimatavvik som følge av endret skattesats		0	1
<i>Poster som senere vil bli reklassifisert til resultat</i>					
34	-18	Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-18	34
73	-59	Sum resultatposter ført mot egenkapitalen		-59	73
286	289	Totalresultat		275	327
Totalresultatet tilordnes:					
286	289	Kontrollerende eierinteresser		275	327
0	0	Ikke kontrollerende eierinteresser		0	0

Note 1 til 47 er en integrert del av konsernregnskapet.

BALANSE

Morbank				Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	Note	31.12.16	31.12.15
EIENDELER					
615	388	Kontanter og fordringer på sentralbanker		389	615
410	694	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	694	410
31 728	34 525	Utlån til og fordringer på kunder	8	34 525	31 718
3 864	4 559	Sertifikater og obligasjoner	30	4 559	3 864
611	461	Finansielle derivater	31	461	611
72	426	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	32	426	72
1 169	1 343	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	33	1 404	1 249
58	58	Investering i datterselskaper	33	0	0
222	198	Eiendom, anlegg og utstyr	34	206	230
0	0	Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	35	0	14
0	0	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	36	27	27
0	9	Utsatt skattefordel	26	11	0
101	87	Andre eiendeler	37	147	169
38 851	42 748	Eiendeler		42 850	38 980
GJELD					
345	1 141	Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7	1 141	345
23 541	26 859	Innskudd fra og gjeld til kunder	38	26 838	23 521
10 396	9 946	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	39	9 946	10 396
202	116	Finansielle derivater	31	116	202
89	95	Forpliktelse ved periodeskatt	26	95	90
11	0	Forpliktelse ved utsatt skatt	26	0	7
125	217	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	40	263	185
1 102	701	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	41	701	1 102
35 811	39 075	Gjeld		39 099	35 849
Egenkapital					
457	457	Aksjekapital	44	457	457
653	653	Overkursfond		653	653
0	400	Hybridkapital	41	400	0
1 929	2 163	Annen egenkapital		2 240	2 021
3 040	3 673	Egenkapital		3 751	3 131
38 851	42 748	Gjeld og egenkapital		42 850	38 980

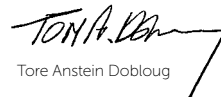
Styret i Bank 1 Oslo Akershus AS
Oslo, 17. mars 2017

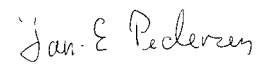
Richard Heiberg
Leder

Roar Flåthen
Nestleder

Tore Anstein Dobloug

Jan-Egil Pedersen

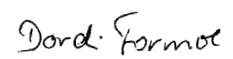
Arve Bakke

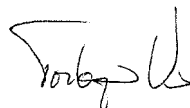
Tone Bjørnov

Tor Morten Nygård

Dordi Formoe
Ansattes representant

Torbjørn Vik
Adm. direktør

ENDRING I EGENKAPITAL

Morbank

(Mill. kroner)

	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital		
	Aksjekapital	Overkursfond	Hybridkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 01.01.15	457	653	0	1 771	2 881
Resultat 2015	0	0	0	213	213
Endringer i estimatavvik pensjon	0	0	0	51	51
Skatt på estimatavvik pensjoner	0	0	0	-12	-12
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	34	34
Årets totalresultat	0	0	0	286	286
Utbetalt utbytte	0	0	0	-127	-127
Egenkapital per 31.12.15	457	653	0	1 929	3 040
Egenkapital per 01.01.16	457	653	0	1 929	3 040
Resultat 2016	0	0	0	348	348
Endringer i estimatavvik pensjon	0	0	0	-54	-54
Skatt på estimatavvik pensjoner	0	0	0	14	14
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	-18	-18
Årets totalresultat	0	0	0	289	289
Utstedte fondsobligasjoner	0	0	400	0	400
Betalt rente på fondsobligasjon	0	0	0	-13	-13
Utbetalt utbytte	0	0	0	-43	-43
Egenkapital per 31.12.16	457	653	400	2 163	3 673

Konsern

(mill. kroner)

	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital		
	Aksjekapital	Overkursfond	Hybridkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 01.01.15	457	653	0	1 821	2 931
Resultat 2015	0	0	0	254	254
Endringer i estimatavvik pensjon	0	0	0	51	51
Skatt på estimatavvik pensjoner	0	0	0	-12	-12
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	34	34
Årets totalresultat	0	0	0	327	327
Utbetalt utbytte	0	0	0	-127	-127
Egenkapital per 31.12.15	457	653	0	2 021	3 131
Egenkapital per 01.01.16	457	653	0	2 021	3 131
Resultat 2016	0	0	0	334	334
Endringer i estimatavvik pensjon	0	0	0	-54	-54
Skatt på estimatavvik pensjoner	0	0	0	14	14
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	-18	-18
Årets totalresultat	0	0	0	275	275
Utstedte fondsobligasjoner	0	0	400	0	400
Betalt rente på fondsobligasjon	0	0	0	-13	-13
Utbetalt utbytte	0	0	0	-43	-43
Egenkapital per 31.12.16	457	653	400	2 240	3 751

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Morbank				Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	Note	31.12.16	31.12.15
290	438	Resultat før skatt		427	333
-1 269	-1 223	Resultatførte renter på lån til kunder		-1 223	-1 269
394	331	Resultatførte renter på innskudd fra kunder		331	394
1 187	1 148	Innbetaling av renter fra kunder		1 148	1 187
-365	-299	Utbetaling av renter til kunder		-299	-365
65	-56	Verdiendring finansielle instrumenter		-56	65
0	0	Resultat fra felleskontrollert virksomhet	33	-13	-71
26	32	Av- og nedskrivninger	34, 36	40	31
-18	12	Tap på utlån/garantier	11	12	-18
-35	-77	Poster klassifisert som investeringsaktivitet		-32	-2
-94	-95	Periodens betalte skatt	26	-95	-94
180	212	Tilført fra årets virksomhet		239	189
-25	164	Reduksjon/(økning) øvrige fordringer	31, 37	172	-39
-37	0	Økning/(reduksjon) annen kortsiktig gjeld	31, 40	26	-26
-57	54	Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	24	54	-57
-4 074	-2 735	Reduksjon/(økning) utlån	8	-2 745	-4 174
1 641	3 286	Økning/(reduksjon) innskudd kunder	38	3 285	1 646
-4	796	Økning/(reduksjon) innskudd kredittinstitusjoner	7	796	-4
-8 055	-6 913	Kjøp av obligasjoner og sertifikater	30	-6 913	-8 055
8 676	6 215	Salg av obligasjoner og sertifikater	30	6 215	8 676
-1 755	1 079	A) Netto likviditetsendring fra virksomheten		1 129	-1 844
-38	-8	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	34	-12	-44
0	0	Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	34	0	0
-142	-173	Innbetalt kapital felleskontrollert virksomhet, tilknyttede selskap og datterselskap	33	-173	-142
0	0	Tilbakebetalt kapital felleskontrollert virksomhet, tilknyttede selskaper og datterselskap	33	0	0
0	-350	Kjøp av aksjer og andeler	32	-350	0
0	0	Salg av aksjer og andeler	32	0	0
35	77	Innbetaling av utbytte		32	2
-145	-455	B) Netto likviditetsendring investeringer		-503	-184
0	-13	Utbetaling vedrørende ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	41	-13	0
0	0	Innbetaling vedrørende ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	41	0	0
3 369	878	Emitterte verdipapirer	39	878	3 369
-1 718	-1 389	Innløste verdipapirer	39	-1 389	-1 718
-127	-43	Avgitt konsernbidrag/utbytte		-43	0
1 524	-567	C) Netto likviditetsendringer finansiering		-567	1 650
-377	57	A) + B) + C) Netto endringer i likvider i året		58	-377
1 402	1 025	Likviditetsbeholdning periodens start		1 025	1 402
1 025	1 082	Likviditetsbeholdning periodens slutt		1 083	1 025
-377	57	Netto endring likvider i perioden		58	-377
		Likviditetsbeholdning spesifisert			
615	388	Kontanter og fordringer på sentralbanken		389	615
410	694	Fordringer på kredittinstitusjoner		694	410
1 025	1 082	Likviditetsbeholdning		1 083	1 025

RESULTATER FRA KVARTALSREGNSKAPENE - KONSERN

(Mill. kroner)	4. kv. 2016	3. kv. 2016	2. kv. 2016	1. kv. 2016	4. kv. 2015	3. kv. 2015	2. kv. 2015	1. kv. 2015
Renteinntekter	294	288	288	284	295	298	299	300
Rentekostnader	162	158	159	165	171	179	182	189
Netto renteinntekter	132	130	129	120	124	119	118	112
Provisjoner og inntekter fra banktjenester	142	151	167	132	145	149	158	148
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	-9	-9	-10	-8	-14	-9	-7	-8
Andre driftsinntekter	3	2	6	3	4	2	1	2
Netto provisjons- og andre inntekter	135	145	163	126	135	143	152	142
Utbytte	0	1	30	1	1	1	1	0
Inntekter av eierinteresser	-7	-0	6	15	17	13	13	28
Netto verdiendringer på finansielle investeringer	25	34	11	-6	-24	-24	-3	-15
Netto resultat fra finansielle investeringer	18	35	48	10	-6	-11	11	13
Sum inntekter	286	309	340	256	253	251	280	267
Personalkostnader	98	104	97	95	96	98	97	96
Andre driftskostnader	100	80	90	87	90	81	94	84
Sum driftskostnader	198	185	187	183	186	180	190	181
Driftsresultat før tap	88	125	153	74	67	71	90	87
Tap på utlån og garantier	0	1	11	-0	-3	-9	0	-7
Resultat før skatt	87	124	142	74	70	80	89	94
Skattekostnad	20	32	25	16	22	18	20	18
Resultat etter skatt	67	92	117	57	47	62	69	76
Lønnsomhet								
Egenkapitalavkastning ¹⁾	7,7 %	11,0 %	14,3 %	7,3 %	6,1 %	8,2 %	9,2 %	10,4 %
Rentenetto ²⁾	1,23 %	1,23 %	1,26 %	1,24 %	1,28 %	1,24 %	1,29 %	1,28 %
Kostnadsprosent ³⁾	69,3 %	59,6 %	55,1 %	71,3 %	73,5 %	71,7 %	68,0 %	67,5 %
Balansetall								
Brutto utlån til kunder	34 659	34 342	33 504	32 475	31 834	31 793	30 941	29 106
Brutto utlån til kunder inkl. SB 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	52 941	52 721	51 548	48 953	48 105	47 664	46 150	43 926
Innskudd fra kunder	26 838	26 016	25 911	24 571	23 521	22 691	22 741	21 370
Innskuddsdekning ⁴⁾	77,4 %	75,8 %	77,3 %	75,7 %	73,9 %	71,4 %	73,5 %	73,4 %
Utlånsvekst siste 12 mnd	8,9 %	8,0 %	8,3 %	11,6 %	15,2 %	20,5 %	19,2 %	16,8 %
Utlånsvekst siste 12 mnd inkl. SB 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	10,1 %	10,6 %	11,7 %	11,4 %	13,3 %	14,6 %	12,3 %	8,6 %
Innskuddsvekst siste 12 mnd	14,1 %	14,7 %	13,9 %	15,0 %	7,7 %	6,6 %	12,2 %	14,2 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	42 629	42 045	41 206	38 899	38 399	37 955	36 432	35 415
Forvaltningskapital	42 850	42 126	41 879	40 691	38 980	37 895	38 761	35 365
Forretningskapital ⁵⁾	61 132	60 505	59 922	57 169	55 251	53 766	53 970	50 185
Tap og mislighold								
Tap på utlån i prosent av brutto utlån	0,00 %	0,00 %	0,03 %	0,00 %	-0,01 %	-0,03 %	0,00 %	-0,02 %
Misligholde engasjement (over 90 dager) i % av brutto utlån	0,15 %	0,18 %	0,21 %	0,26 %	0,24 %	0,32 %	0,33 %	0,39 %
Øvrige tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,05 %	0,06 %	0,05 %	0,03 %	0,03 %	0,04 %	0,04 %	0,13 %
Soliditet								
Kapitaldekning i % ⁶⁾	19,5 %	17,7 %	17,3 %	17,0 %	17,8 %	16,8 %	16,8 %	17,0 %
Kjernekapitaldekning i % ⁷⁾	16,4 %	15,5 %	15,1 %	14,8 %	15,9 %	14,9 %	14,8 %	14,9 %
Netto kjernekapital	2 950	2 799	2 716	2 662	2 730	2 523	2 523	2 505
Netto ansvarlig kapital	3 500	3 187	3 116	3 066	3 041	2 853	2 861	2 843

¹⁾ Resultat etter skatt i forhold til gjennomsnittlig egenkapital, beregnet som et snitt av kvartalsvis egenkapital og per 01.01. og 31.12.

²⁾ Sum rentenetto hittil i år i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital

³⁾ Sum kostnader i forhold til sum netto inntekter

⁴⁾ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån (eks. SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt).

⁵⁾ Forvaltningskapital + utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt

⁶⁾ Netto ansvarlig kapital i prosent av beregnet risikovektet balanse

⁷⁾ Kjernekapital i prosent av beregnet risikovektet balanse

INNHALDSFORTEGNELSE NOTER

Note	Side	
1	31	Generell informasjon
2	31	Regnskapsprinsipper IFRS
3	34	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	35	Segmentinformasjon
5	36	Kapitaldekning og kapitalstyring
6	37	Risikoforhold
		KREDITTRISIKO
7	39	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
8	40	Utlån til og fordringer på kunder
9	42	Overføring av finansielle eiendeler
10	43	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån
11	44	Tap på utlån og garantier
12	45	Kreditteksponering for hver interne risikoring
13	46	Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser
14	46	Finansielle instrumenter og motregning
15	47	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		MARKEDSRISIKO
16	48	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
17	49	Markedsrisiko knyttet til valutarisiko
		LIKVIDITETSRISIKO
18	49	Likviditetsrisiko
19	51	Forfallsanalyse av eiendeler og gjeld / forpliktelser
		RESULTATREGNSKAPET
20	53	Netto renteinntekter
21	53	Netto provisjons- og andre inntekter
22	54	Netto resultat fra finansielle instrumenter
23	54	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
24	56	Pensjoner
25	58	Andre driftskostnader
26	59	Skatt
		BALANSE
27	60	Klassifikasjon av finansielle instrumenter
28	62	Virkelig verdi av finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost
29	64	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
30	66	Sertifikater og obligasjoner
31	66	Finansielle derivater
32	67	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
33	68	Investeringer i eierinteresser
34	69	Eiendom, anlegg og utstyr
35	70	Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg
36	70	Goodwill og andre immaterielle eiendeler
37	71	Andre eiendeler
38	71	Innskudd fra og gjeld til kunder
39	72	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer
40	72	Annen gjeld og forpliktelse
41	73	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonlån
		ØVRIGE OPPLYSNINGER
42	73	Oppkjøp av virksomheter / virksomhetssammenslutning
43	74	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
44	74	Aksjekapital og eierstruktur
45	75	Forslag til utbytte
46	75	Hendelser etter balansedagen
47	75	IFRS 9 Finansielle instrumenter

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON

Konsernet Bank 1 Oslo Akershus består av morbanken Bank 1 Oslo Akershus samt EiendomsMegler 1 Oslo Akershus-konsern og Invest 6 AS. I tillegg inkluderer følgende selskaper i konsernet; SpareBank 1 Boligkreditt (eierandel 9,68 % frem til 28.12.2016, og 10,21 % etter), SpareBank 1 Kredittkort AS (9,60 %), SpareBank 1 Gruppen AS (1,40 %), SpareBank 1 Næringskreditt (4,17 %), SpareBank 1 Banksamarbeidet DA (7,74 %) og SpareBank 1 Mobilbetaling AS (8,60 %).

Bank 1 Oslo Akershus har hovedkontor i Oslo og har til sammen 13 lokalbanker, hvorav 7 er lokalisert i Oslo og 6 i Akershus. Noen av lokalbankene er samlokalisert med meglerkontorene til EiendomsMegler 1 Oslo Akershus. Alle datterselskapene har hovedkontor i Oslo.

Bank 1 Oslo Akershus er en forretningsbank.

Konsernets kjernevirksomhet er salg og videreformidling av finansielle produkter og tjenester, samt eiendoms-megling.

Konsernregnskapet ble godkjent av styret 17.03.2017. Generalforsamlingen er banken sitt øverste organ.

NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Nedenfor gjengis de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Der som ikke annet fremgår er disse prinsippene benyttet på samme måte for alle regnskapsperioder.

Rammeverk for regnskapsavleggelsen

Konsernregnskapet 2016 til Bank 1 Oslo Akershus-konsernet utarbeidet i samsvar med internasjonale standarder (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité (IFRIC), som fastsatt av EU. For det avlagte konsernregnskapet er det ingen forskjeller mellom IFRS som er fastsatt av EU og IASB.

Konsernregnskapet er basert på et modifisert historisk kost-prinsipp. Avvikene gjelder i hovedsak verdiregulering av tomter og bygninger, finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder derivater) til virkelig verdi over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskaps regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder med stor grad av skjønnsmessige vurderinger, høy kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for regnskapet, er beskrevet i note 3.

Nye og endrede regnskapsstandarder som er tatt i bruk

Fra 1. januar 2016 er følgende nye standarder og fortolkninger (som kan ha effekt for konsernet) tatt i bruk:

IAS 37, fortolkning; IFRIC 21 Avgifter Fortolkningen omhandler når en forpliktelse til å betale en avgift skal innregnes. Det har vært en diskusjon etter innføring av standarden, om den årlige avgiften til Bankenes Sikringsfond for 2015 og 2016 skulle vært kostnadsført i sin helhet i 1. kvartal. Avgiften til Bankenes Sikringsfond legges normalt på bakgrunn av gjennomsnittlige garanterte innskudd og gjennomsnittlig beregningsgrunnlag for tidligere kvartaler. Det er ikke regulert

hvorvidt en uttreden fra ordningen vil medføre tilbakebetaling av for mye innbetalt avgift. Praksis har vært en pro-rata belastning ved innmelding. Praksis og hensynet til likebehandling tilsier pro-rata også ved utmelding.

Den 19. september 2016 fastsatte Finansdepartementet en ny forskrift ved uttreden fra Bankenes Sikringsfond. Regelen innebærer at banker ikke lenger må regnskapsføre hele sikringsfondsavgiften i 1. kvartal, og trer i kraft 1. januar 2017.

Bank 1 Oslo Akershus har i 2016 videreført praksis ved at avgiften periodiseres månedlig. Sikringsfondsavgift for 2016 utgjorde 14 mill. kr for Bank 1 Oslo Akershus AS.

Andre standarder, endringer og fortolkninger som trådte i kraft for regnskapsåret 2016 var ikke vesentlige for konsernet.

Nye regnskapsstandarder og fortolkninger som ennå ikke er tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som konsernet har valgt å ikke tidliganvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Konsernet har startet arbeidet med forberedelse til implementering av IFRS 9 og konsekvensutredning av dette. I løpet av 2016 er det jobbet med modellverk samt avklaringer rundt verdsettelse, klassifisering mv. Arbeidet med modellverket samt kartlegging av de økonomiske konsekvensene fortsetter gjennom 2017 slik at konsernet vil være klare for implementering 01.01.2018. Det vises til nærmere omtale i note 47.

IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder. IASB har publisert den nye standarden IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder. Den nye standarden skisserer en helhetlig modell for regnskapsføring av inntekter, og vil erstatte IAS 18. Den nye standarden gjelder for regnskapsår som begynner 1. januar 2018 eller senere, men tidligere anvendelse er tillatt. Standarden gjelder ikke for finansielle instrumenter. Konsernet har vurdert virkningen og ser ikke at disse vil få vesentlige konsekvenser.

Konsernet har vurdert virkningen av IFRS 16 Leieavtaler og ser ikke at disse vil få vesentlige konsekvenser.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på konsernets regnskap.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterselskap som ikke er planlagt avhendet i nær fremtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterselskap regnes alle selskap hvor banken har kontroll, det vil si makt til å styre et selskaps finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av selskapets aktiviteter. Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og

det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatetelemer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et selskap (virksomhetsammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap.

Tilknyttet selskap

Dersom et foretak direkte eller indirekte kontrollerer 20 % eller mer av stemmerettene i foretaket som det er investert i, antas det at foretaket har en betydelig innflytelse med mindre det klart kan godtgjøres at dette ikke er tilfelle. Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne.

Tilknyttede selskap regnskapsføres etter kostmetoden i selskapsregnskapet og etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede selskapet.

Banken eier 10,21 % av SpareBank 1 Boligkreditt AS, 9,60 % av SpareBank 1 Kredittkort AS, 4,17 % av SpareBank 1 Næringskreditt og 8,60 % av SpareBank 1 Mobilbetaling AS.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte selskap. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert selskap regnskapsføres etter kostmetoden i selskapsregnskapet og etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

Banken eier 7,74 % av SpareBank 1 Banksamarbeidet DA, hvor de andre eierne er banker i SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen. Banken eier også 1,40 % av SpareBank 1 Gruppen.

Overføring av utlån

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Banken vurderer at det vesentlige av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til solgte utlån er overført. Alle overførte lån er fraregnet i bankens balanse. Det vises til nærmere omtale i note 9.

Utlån og tap på utlån

Utlån måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder bokføres til virkelig verdi. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjente renter og over-/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoene i fastrenteutlåne styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Nedskrivning

Balansført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjon på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balansført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger foretas over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Individuelle nedskrivninger på utlån

Verditap på individuelle finansielle eiendeler er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse), og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale forhold knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredit-tap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens siste fastsatte effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i beregning av gruppevis nedskrivninger.

Gruppevis nedskrivninger på utlån

For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom konsernet bestemmer at det ikke

eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kreditt-risikokarakteristikk.

I vurderingen av gruppevis nedskrivninger hensyntas blant annet:

- Observerbare data indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen ennå ikke fullt ut kan identifiseres til en individuelt finansiell eiendel i gruppen inkludert:
 - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
 - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Verdifallet på grupper av finansielle eiendeler måles ved utvikling i rating på grupper av finansielle eiendeler ved å følge utviklingen i negativ migrering og endring i forventet tap over porteføljens løpetid.

Migrering av kunder utarbeides ved løpende å kredittvurdere hver enkelt kunde i bankens kredittvurderings-systemer.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Misligholdte/tapsutsatte lån

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, og det derved er foretatt individuell nedskrivning, klassifiseres som taps-utsatte.

Verdireduksjon av lån bokført til virkelig verdi

På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer bevis på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler bokført til virkelig verdi er utsatt for verdireduksjon. Tap som følge av verdireduksjon er bokført over resultatregnskapet i den perioden de oppstår.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte individuelle nedskrivninger føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i de individuelle nedskrivningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balansført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balansført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg

Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement. Eiendeler som opprinnelig blir avskrevet blir stoppet ved beslutning om salg. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld presenteres på egen linje som holdt for salg.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres til amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative valuta- og rente-instrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres som enten til "virkelig verdi over resultatet" eller som "tilgjengelig for salg". Sertifikater og obligasjoner klassifiseres som "virkelig verdi over resultatet". Derivater regnes alltid som "virkelig verdi over resultatet", med mindre det er øremerket som sikringsinstrument.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert til "virkelig verdi over resultatet", måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som netto resultat fra andre finansielle investeringer.

Aksjer og andeler som er klassifisert som "tilgjengelig for salg", måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres under utvidet resultatregnskap og inngår derved i konsernets totalresultat. Aksjer som ikke kan måles pålitelig vurderes til kostpris etter IAS 39.46 c). Det er etablert rutiner for løpende verddivurdering av alle aksjeinvesteringer. Disse vurderingene gjøres med ulike intervaller i forhold til størrelsen på investeringen.

Verdipapirer og derivater som er øremerket som sikrings-instrumenter er ført til virkelig verdi i balansen. Kriterier og behandling av sikringsbokføring er omtalt nedenfor.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av goodwill og merverdier i konsernet Bank 1 Oslo Akershus. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjennstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å dekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36.

Repo-avtaler

Banken utfører kjøp av verdipapirer basert på en avtale om fremtidig tilbakesalg (gjenkjøpsavtaler). De kjøpte verdipapirene innregnes ikke i bankens balanse da banken ikke er utsatt for risiko eller nyter avkastning direkte knyttet til verdipapirene. Dette gjøres uavhengig av hvorvidt banken kan selge eller pantsette underliggende verdipapirer videre. Bankens eksponering knyttet til gjensalgavtaler balanseføres til "Fordring på kredittinstitusjon med avtalt løpetid".

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging

av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjon i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterselskap til sin egen virksomhet. Eierbenyttet eiendom regnskapsføres etter kostmetoden, i samsvar med IAS 16.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Lån som ikke inngår i sikringsbokføring førstegangsinngrensnes til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån med flytende rente måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Usikre forpliktelser

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Brutto latent forpliktelse framgår av note 40. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter samme prinsipper og rapporteres sammen med disse, jfr. note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telle med 50 % av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 % av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til amortisert kost slik som andre langsiktige lån.

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men banken har ikke plikt til å utbetale renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives med proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under fem prosent eller samlet kapitaldekning faller under seks prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp.

Fondsobligasjoner ble ført som annen langsiktig gjeld til amortisert kost til og med 1. kvartal 2016. Fra og med 2. kvartal 2016 ble fondsobligasjoner reklassifisert fra gjeld til egenkapital da de ikke tilfredsstiller definisjonen av

finansielle forpliktelse i henhold til IAS 32. Fondsobligasjonene er evigvarende og banken har en ensidig rett til ikke å betale renter til investorene under gitte vilkår. Renter presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital. Sammenlignbare tall er ikke omarbeidet. Se også egenkapitaloppstillingen for mer informasjon.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og rentekostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad kredittforetakene oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbokføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt.

Pensjoner

Banken har både innskuddsplaner og ytelsesplaner. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til SpareBank 1 Livsforsikring AS.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernet betaler faste bidrag til forsikringselskapet. Konsernet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere tilskudd hvis forsikringselskapet ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende og tidligere perioder. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Bankens kollektive ytelsesbaserte ordning sikrer medlemmene en pensjon på 70 % av sluttlønn (opp til 12G) frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. Lønn utover 12 G er sikret gjennom en innskuddsbasert ordning. Den ytelsesbaserte ordningen ble lukket for nyansette etter 1. mai 2005. Gjenværende gjennomsnittelig opptjeningstid for medlemmene av ytelsesplanen i banken er beregnet til ca. 8,27 år.

I tillegg kommer forpliktelser som følger av Avtalefestet FørstidsPensjon (AFP) og enkelte særskilte avtaler om førtidspensjoner og tilleggspensjoner. I den gamle AFP-avsetningen ligger kun en avsetning for tidligere ansatte mellom 64 år og 67 år som i dag er AFP-pensjonister. Den gamle AFP-ordningen ble helt utfaset i løpet av 2015.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet, OMF-renten (Obligasjoner med fortrinnsrett) da dette markedet anses dypt nok. OMF-renten skal ha tilnærmet den samme løpetiden som den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjon som diskonteringsrente krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid, høy kvalitet, i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF-markedet er tilstrekkelig dypt, og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført eksempelvis av aktører som Gabler Wassum, samt våre eierbankers egne analyser hensyntatt rentebytteavtaler underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF. Det norske markedet for OMF har blitt mer velutviklet etter finanskrisen, og har høy kreditttrating. Bankens har derfor konkludert å legge til grunn OMF-renten som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelsen. NRS har i sin oppdaterte veiledning for pensjonsforutsetningen per 31.12.2012 også konkludert med at OMF-renten ikke kan avvises som basis for fastsettelse av diskonteringsrenten. Endringer i pensjonsplanens ytelser resultatføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livs-

varig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Den nye AFP-ordningen legger opp til at bedriften skal betale en samlet premie med utgangspunkt i årslønn til arbeidstakeren. Premien beregnes med utgangspunkt i en fast prosent av årslønn mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp. Det skal ikke betales premie for arbeidstakere etter det året de fyller 61 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Ny ordning finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 dekkes av arbeidsgiver.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen samt et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. Dette er tilfellet per i dag så den nye AFP-ordningen kostnadsføres som en innskuddsordning.

Utbytte

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen. Foreslått utbytte til morselskapets aksjonærer klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt av generalforsamlingen. Fra og med det tidspunktet utbytte er vedtatt klassifiseres det som gjeld.

Kontantstrømoppstilling

Likviditetsbeholdningen er definert som kontanter, fordringer på sentralbanken og utlån og fordringer på kredittinstitusjoner. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden.

Segmentrapportering

Bank 1 Oslo Akershus har bedriftsmarked og personmarked samt datterselskapene som sitt primære rapporteringsformat. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskapet og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjongrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen.

NOTE 3 - KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Tap på utlån og garantier

Bankens utlånsportefølje rescores månedlig. Kunder med svak risikoklasse, betalingsmislighold, negativ migrering eller andre objektive kriterier vurderes med tanke på behov for individuell nedskrivning. Individuell nedskrivning beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av spesifiserte tap.

Individuell nedskrivning av personmarkedsengasjement beregnes etter samme prinsipper.

Gruppevis nedskrivninger beregnes for grupper av engasjement som har økende kredittrisiko, men hvor det ikke er mulig å identifisere hvilket engasjement som vil medføre tap. Beregning foretas med utgangspunkt i økning i forventet tap for porteføljer som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet.

Vurderingen av individuelle og gruppemessige nedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Banken benytter historisk informasjon som grunnlag for å estimere nedskrivningsbehov. Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet. For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stressmodeller. Se også note 2 Regnskapsprinsipper og note 6 Risikoforhold.

Virkelig verdi derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verdivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet.

For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Pensjoner

Nåverdien av pensjonsforpliktelsene avhenger av flere ulike faktorer som er bestemt av en rekke aktuarmessige forutsetninger. Forutsetningene som benyttes ved beregning av netto pensjonskostnad (inntekt) inkluderer diskon-

teringsrenten. Endringer i disse forutsetningene vil påvirke balanseført verdi av pensjonsforpliktelsene.

Konsernet bestemmer egnet diskonteringsrente ved utgangen av hvert kvartal. Dette er renten som skal brukes til å beregne nåverdien av fremtidige estimerte utgående kontantstrømmer som kreves for å gjøre opp pensjonsforpliktelsene. Ved fastsettelse av egnet diskonteringsrente har man fra 31.12.2012 gått over til å benytte OMF-renten (Obligasjoner med fortrinnsrett), da dette markedet anses for å være dypt nok. En del andre pensjonsforutsetninger er delvis basert på markedsbetingelser. Tilleggsinformasjon er gitt i note 24.

Eventuelle endringer knyttet til forventet lønnsvekst og diskonteringsrente med videre kan gi betydelig effekt på de innregnede pensjonsforpliktelser for egne ansatte.

Urealisert gevinst i VISA Norge FLI som følge av salg av VISA Europa til VISA Inc.

Den 2. november 2015 ble det offentliggjort en avtale mellom Visa Europe Ltd. og Visa Inc. der Visa Inc. kjøper samtlige aksjer i Visa Europe. Transaksjonen består av et kontantvederlag på EUR 11,5 mrd. kroner, konvertible preferanseaksjer på tidspunktet for annonsering estimert til EUR 5,0 mrd. kroner, og et kontantvederlag på inntil EUR 4,7 mrd. kroner, som utbetales fire år etter gjennomføring av transaksjonen. I forhold til den opprinnelige avtalen fra 2. november 2015 har Visa Inc og Visa Europe inngått tilleggsavtale der det betingede vederlaget bortfaller og partene har blitt enige om at det i stedet skal utbetales et tilleggsvederlag på EUR 1,12 mrd. kroner inkludert renter som skal utbetales tre år etter closing.

Bank 1 Oslo Akershus er medlem av foreningen Visa Norge, som igjen er gruppe medlem og aksjonær i Visa Europe. I eiermøte i Visa Norge 28. juni 2016 ble det vedtatt en allokeringmodell for utdeling av vederlag til deltakerne og overføringen av kontantvederlaget ble gjennomført umiddelbart etter møtet. Vedtaket fastsatte også at fordelingsnøkkelens som skal benyttes for senere utbetalinger knyttet til transaksjonen (tilleggsvederlag og aksjer) skal være den samme.

Bank 1 Oslo Akershus har foretatt grundige vurderinger av den regnskapsmessige håndteringen av transaksjonen, herunder vurderinger av likviditet i forventet tildelte preferanseaksjer, aksjekursrisiko, valutarisiko og skatterisiko i transaksjonen. Eierinteressen i Visa Norge er vurdert å være en finansiell eiendel og klassifisert i kategorien tilgjengelig for salg.

Etter IAS 39.46 skal eiendeler som er klassifisert som tilgjengelig for salg regnskapsføres til virkelig verdi så lenge virkelig verdi kan måles pålitelig.

Bank 1 Oslo Akershus har mottatt kontantvederlag på 30 mill. kroner i andre kvartal 2016. Dette er inntektsført som utbytte i ordinært resultat. Samtidig er det reversert 16 mill. kroner av tidligere innregnet urealisert verdiendring på Visa Norge mot utvidet resultat (OCI).

NOTE 4 - SEGMENTINFORMASJON

Ledelsen har vurdert hvilke segmenter som er rapporterbare med utgangspunkt i distribusjonsform, produkter og kunder. Det primære rapporteringsformatet tar utgangspunkt i eiendelens risiko og avkastningsprofil og er delt opp i divisjon personmarked og divisjon bedriftsmarked (inkl. fagbevegelsen). Bankens egne investeringsaktiviteter er ikke et separat rapporterbart segment og fremkommer under posten "Øvrig virksomhet/elimineringer" sammen med aktiviteter som ikke lar seg allokere til person eller bedriftsmarked.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område og rapportering på geografiske sekundærsegmenter gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) er imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

Personmarked (PM) tilbyr et bredt spekter av produkter og tjenester. Kundene tilbys blant annet ulike typer finansiering, innskudd, plasseringer, forsikring og rådgivningstjenester. I tillegg tilbys også et bredt spekter av tjenester innenfor dagligbankområdet gjennom nettbank, mobilbank, SMS-tjenester og bankkontorer.

Bedriftsmarked (BM) tilbyr et bredt spekter av produkter og tjenester. Kundene tilbys blant annet ulike typer finansiering, innskudd, plasseringer, forsikring, valuta og rådgivningstjenester. I tillegg tilbys tjenester innenfor dagligbankområdet gjennom nettbank og bankkontorer.

Eiendomsmegler 1 tilbyr eiendomsmegling.

31.12.16 (Mill. kroner)	PM	BM	EiendomsMegler 1	Øvrige virksomhet/elimineringer	Totalt
Resultatregnskap					
Netto renteinntekter	315	214	1	-19	511
Netto provisjons- og andre inntekter	305	65	222	-23	570
Andre driftskostnader	217	52	213	270	753
Netto resultat fra finansielle investeringer	0	0	0	111	111
Tap på utlån og garantier	-13	25	0	0	12
Resultat før skatt	416	202	10	-200	427
Balanse					
Brutto utlån til kunder	26 531	8 084	0	44	34 659
Individuelle nedskrivninger utlån	-5	-8	0	0	-13
Gruppevise nedskrivninger utlån	-36	-84	0	0	-120
Andre eiendeler	1 181	279	123	6 741	8 324
Sum eiendeler per segment	27 670	8 271	123	6 785	42 850
Innskudd fra og gjeld til kunder	14 740	5 534	0	6 563	26 838
Annen gjeld og egenkapital	12 930	2 737	123	221	16 012
Sum egenkapital og gjeld per segment	27 670	8 271	123	6 785	42 850

31.12.15 (Mill. kroner)	PM	BM	EiendomsMegler 1	Øvrige virksomhet/elimineringer	Totalt
Resultatregnskap					
Netto renteinntekter	306	184	1	-19	472
Netto provisjons- og andre inntekter	333	60	208	-29	572
Andre driftskostnader	256	49	205	227	737
Netto resultat fra finansielle investeringer	0	0	0	7	7
Tap på utlån og garantier	-4	-27	0	13	-18
Resultat før skatt	386	223	4	-281	333
Balanse					
Brutto utlån til kunder	22 900	8 859	0	75	31 834
Individuelle nedskrivninger utlån	-17	-1	0	0	-18
Gruppevise nedskrivninger utlån	-44	-55	0	0	-99
Andre eiendeler	1 080	57	126	5 999	7 262
Sum eiendeler per segment	23 919	8 860	126	6 074	38 980
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 858	4 991	0	6 673	23 522
Annen gjeld og egenkapital	12 062	3 869	126	-598	15 459
Sum egenkapital og gjeld per segment	23 919	8 860	126	6 074	38 980

NOTE 5 - KAPITALDEKNING OG KAPITALSTYRING

Kapitalstyring

Bankens kapitaldekning beregnes til enhver tid etter gjeldende regler og satser. Gjeldende regelverk inneholder flere overgangsordninger knyttet til beregning av kapitaldekning. Fullimplementering av reglene er gjeldende fra 1. januar 2017.

Reglene baserer seg på tre pilarer som skal sikre at finansinstitusjoner har kapital som samsvarer med deres risiko:

- Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital
- Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
- Pilar 3: Krav til offentliggjøring av informasjon

Kapitaldekningen beregnes basert på et risikovektet beregningsgrunnlag. Banken har tillatelse til å benytte AIRB-metode for beregning av risikovekter i utlånsporteføljen. Som en overgangsordning er det satt en nedre grense på 80 % av Basel I regelverket for beregningsgrunnlaget. Denne grensen er gjeldende for Bank 1.

Kapitaldekningen beregnes på tre ulike nivåer basert på ulike kapitaldefinisjoner:

- Ren kjernekapitaldekning
- Kjernekapitaldekning (inkluderer fondsobligasjoner)
- Totalkapitaldekning (inkluderer ansvarlig lån)

I henhold til vedtak i bankens styre den 22. september 2015 skal banken ha som mål til enhver tid å ha en ren kjernekapitaldekning som overstiger regulatoriske bufferkrav, med tillegg av Pilar II-kapitalbehov, med minst 0,5 %-poeng. Bankens langsiktige mål er uansett en ren kjernekapitaldekning på minst 13,5 %.

Morbank			Konsern		
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15	
457	457	Innbetalt aksjekapital	457	457	
653	653	Overkursfond	653	653	
1 716	1 815	Annen egenkapital	1 906	1 767	
2 827	2 925	Sum balanseført egenkapital (eksklusiv hybridkapital)	3 017	2 877	
		Kjernekapital			
170	348	Årsresultat fratrukket påregnelig skatt og utbytte (revisorbekreftet)	334	212	
0	-9	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-38	-27	
-72	-26	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-26	-70	
-7	-8	Verdiendringer som følge av kravene om forsvarlige verdsettelse (AVA)	-8	-7	
0	-698	Frdrag for vesentlige investeringer i ren kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-691	0	
-909	-29	Frdrag for ikke-vesentlige investeringer i ren kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-21	-903	
545	11	Overgangsregler for ikke-vesentlige investeringer i ren kjernekapital i andre finansinstitusjoner	8	542	
2 555	2 515	Netto ren kjernekapital	2 575	2 623	
400	400	Utstedt hybridkapital	400	400	
-22	-22	Frdrag for vesentlige investeringer i annen kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-22	-22	
-273	-6	Frdrag for ikke-vesentlige investeringer i annen kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-4	-271	
-273	-6	Herav overgangsregler	-4	-271	
106	373	Netto kjernekapital	374	107	
		Tilleggskapital utover kjernekapital			
700	700	Utstedte ansvarlige lån	700	700	
0	-145	Frdrag for vesentlige investeringer i tilleggskapital i andre finansinstitusjoner	-145	0	
-392	-6	Frdrag for ikke-vesentlige investeringer i tilleggskapital i andre finansinstitusjoner	-5	-390	
-273	-6	Herav overgangsregler	-4	-271	
308	549	Netto tilleggskapital	551	310	
2 968	3 437	Netto ansvarlig kapital	3 500	3 041	
		Minimumskrav ansvarlig kapital			
942	922	Engasjement foretak SMB	922	942	
4 981	3 838	Engasjement med spesialiserte foretak	3 838	4 981	
207	235	Engasjement med øvrige foretak	235	207	
84	101	Engasjement med massemarked SMB	101	84	
5 524	6 036	Engasjement med massemarked personer	6 036	5 524	
197	409	Engasjement med øvrig massemarked	409	197	
1 021	1 931	Egenkapitalposisjoner	1 752	819	
12 957	13 471	Sum kredittrisiko IRB	13 292	12 755	

NOTE 5 forts.

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
0	0	Markedsrisiko	0	0
1 414	1 534	Operasjonell risiko	1 873	1 712
86	12	CVA-tillegg	12	86
1 566	1 321	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	1 473	1 726
0	736	Egenkapitalposisjoner beregnet etter standardmetode	754	0
1 005	803	Tillegg i beregningsgrunnlag tilknyttet Basel I-gulv	533	845
17 027	17 878	Minimumskrav ansvarlig kapital (totalt beregningsgrunnlag)	17 937	17 124
1 362	1 430	Kapitalkrav (8 %)	1 435	1 370
		Bufferkrav		
426	447	Bevaringsbuffer (2,5 %)	448	428
170	268	Motsyklisk buffer (1,5 % i Q3 2016, 1 % i tidligere perioder)	269	171
511	536	Systemrisikobuffer (3 %)	538	514
1 107	1 251	Sum bufferkrav til ren kjernekapital (7 %, 6,5 % i tidligere perioder)	1 256	1 113
682	459	Tilgjengelig ren kjernekapital utover kapitalkrav (11,5 %, 11 % i tidligere perioder)	513	739
		Kapitaldekning		
15,0 %	14,1 %	Ren kjernekapitaldekning	14,4 %	15,3 %
15,6 %	16,2 %	Kjernekapitaldekning	16,4 %	15,9 %
17,4 %	19,2 %	Kapitaldekning	19,5 %	17,8 %
15,9 %	14,7 %	Ren kjernekapitaldekning før Basel I-gulv	14,8 %	16,1 %
7,1 %	6,8 %	Uvektet kjernekapitaldekning	6,9 %	7,2 %

NOTE 6 - RISIKOFORHOLD

Risikostyring

Bank 1 Oslo Akershus har som mål å opprettholde en lav til moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankkonsernets finansielle stilling i alvorlig grad. Konsernets risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for risikojustert avkastning, forventet tap, rammer for konsentrasjon, likviditets- og kapitalbehov samt regulatorisk kapitaldekning.

Prinsippene for risikostyring er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Det legges stor vekt på å identifisere, måle, rapportere og følge opp sentrale risikoer med korrektive tiltak for å sikre at bankkonsernet utvikler seg i tråd med definerte mål, vedtatt strategi og risikoprofil.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under vedtatte mål og strategier. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom blant annet følgende:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av god forretningsforståelse og høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape et godt grunnlag for beslutningstagere på ulike nivåer i organisasjonen
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for bankkonsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikojustert kapital for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet som statistisk må forventes å gå tapt i en 12 måneders periode. Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikojustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legges det vekt på å definere rammer for styring av risikoen som skal sikre at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til ledelse og styre. Overordnet risikoovervåking og rapportering (risikokontroll) foretas av enhet for Risikostyring og compliance, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene.

Risikoområder

Konsernets risikostyringspolicy deler totalrisiko inn i ulike underområder. De viktigste hovedrisikoområdene anses å være kredittisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko, som omtales nærmere nedenfor.

Kredittisiko

Kredittisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Konsernet er hovedsakelig eksponert for kredittisiko gjennom bankens utlånsaktiviteter, men det er også knyttet noe kredittisiko til likviditetsreserveporteføljen og til motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivat.

For ytterligere informasjon henvises til notene 7 – 15 som omhandler kredittisiko.

Kredittisiko knyttet til utlånsvirksomheten utgjør bankens største risikoområde. Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappellert gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Bedriftsmarked, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal økonomisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres gjennom kapitalfordeling mellom Privatmarked og Bedriftsmarked, begrensning i størrelse på enkeltengasjement og grupper av engasjementer (eksempelvis bransjer), samt begrensninger i størrelsen på usikrede eksponeringer, både enkeltvis og samlet.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med kredittstrategien og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør og områdedirektørene, som igjen kan delegerer innenfor sine respektive områder. Utlånsfullmaktene er gradert både i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Etterlevelse av styrevedtatt kredittstrategi med konkrete risikorammer overvåkes fortløpende av enhet for Risikostyring og compliance og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har også egne enheter for håndtering av misligholdte - og tapsutsatte engasjementer.

Banken har siden 2008 hatt godkjenning fra Finanstilsynet til å benytte interne modeller i sin risikostyring og

NOTE 6 forts.

kapitalberegning (IRB), og fikk i 2015 tillatelse fra Finanstilsynet til å benytte avansert metode (IRBA) for beregning av kapitalkrav for utlån til foretak.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling.

Klassifiseringssystemet baserer seg på følgende 3 hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til låntakers inntjeningssevne, finansielle stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste 12 månedene under de gjeldende konjunkturf forhold.

For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller tapsnedskrevne engasjement.

Modellene valideres minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellenes treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)

Dette er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier og trekkretigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av ubenyttet ramme som antas å være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende. Også KF-modellene valideres jevnlig.

3. Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE -verdi) av stilte realisikkerheter, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved innrivelse. Verdierne fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres jevnlig for å teste modellenes pålitelighet.

De tre ovennevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for bankens porteføljeklassifisering og den statistiske beregningen av forventet tap (EL) og behov for nødvendig risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko

Banken styrer motpartsrisiko i derivathandelen gjennom bruk av såkalte ISDA og CSA -avtaler mot de finansinstitusjonene som er de mest brukte motpartene. ISDA -avtalene regulerer oppgjør mellom finansielle motparter, mens CSA -avtalene begrenser maksimal eksponering.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre typer realisikkerheter.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedspriser som renter, valutakurser og verdipapirkurser. I bankkonsernet oppstår markedsrisiko hovedsakelig som følge av investeringer/plaseringer i obligasjoner og sertifikater, og som følge av driftsaktiviteter som finansiering, likviditetsstyring, rente- og valuta-handel.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene.

Rammene gjennomgås minst en gang i året og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av enhet for Risikostyring og compliance, og status i forhold til styrevedtatte rammer rapporteres minimum kvartalsvis. Rammene ligger til enhver tid godt innenfor de maksimalgrenser myndighetene har fastlagt.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. For bankens vedkommende kommer renterisiko hovedsakelig fra fastrenteutlån og innlån i fastrentepapirer. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett basispunkt. Banker benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er fastsatt egne rammer for renteeksponering både innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på bankens instrumenter er i all hovedsak kort, og bankens renterisiko er lav. For ytterligere informasjon henvises til note 16 som viser markedsrisiko knyttet til renterisiko.

Spreadrisiko er risikoen for at det oppstår tap som følge av endringer i markedsverdi/realistisk verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i kredittspreader. Obligasjonsrisikoen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstederselskaper. I tillegg har banken en egen ramme for markedsrisiko inkludert spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banker beregner spreadrisikoen basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kreditt-risiko.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Banker måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt både ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta. Valutarisikoen vurderes som lav. For ytterligere informasjon henvises til note 17 som viser markedsrisiko knyttet til valutaeksponering.

Kursrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i pris på obligasjoner, sertifikater og egenkapitalpapirer som banken har investert i. Bankens risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er definert som risikoen for ikke å være i stand til å kunne innfri sine forpliktelser ved forfall, eventuelt å ikke kunne finansiere planlagt økning i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankkonsernets viktigste finansieringskilde. Per 31.12.2016 var innskuddsdekningen 77,4 %, mot 73,9 % per 31.12.2015.

Konsernet styrer likviditetsrisiko gjennom å spre innlån på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. En for stor grad av konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Styringen tar utgangspunkt i en overordnet likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også

utarbeidet en beredskapsplan for håndtering av likviditets-situasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder med både bankspesifikke og bransjeomfattende krisescenarier. Banker har som mål å kunne overleve i tolv måneder med moderat vekst uten ny ekstern finansiering. I tillegg har banken som mål å kunne klare en overlevelse på 90 dager i definerte krisescenarier.

Etterlevelse av rammer overvåkes av enhet for Risikostyring og compliance, og status rapporteres minimum kvartalsvis til styret.

De kvantitative likviditetskravene LCR (Liquidity Cover Ratio) og NSFR (Net Stable Funding Ratio), overvåkes og rapporteres av Risikostyring & compliance. Bankens likviditetsstyring skal utføres slik at LCR til enhver tid oppfyller lovkravet. Banker vil derfor ha en intern styringsbuffer som sikrer at kortsiktige svingninger ikke medfører at banken kommer under lovkravet. Banker har p.t. ikke etablert konkrete rammer for NSFR, men banken oppfyller allerede det fremtidige kravet til NSFR og planlegger å gjøre det også fremover.

Bankkonsernets likviditetssituasjon ved utgangen av 2016 vurderes å være god. For ytterligere informasjon henvises det til note 18 og 19.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og systemer, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko og etterlevelsesrisiko (compliancerisiko). Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp det vesentligste av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i konsernets løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivåer i bankkonsernet. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingsystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

Banker bruker et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder.

Operasjonelle tap og større hendelser rapporteres periodisk til styret.

Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisor om konsernets risikostyring, herunder en vurdering av om konsernets internkontroll virker hensiktsmessig og er betryggende.

For ytterligere informasjon om risikostyring vises til kapitlet om risikostyring og risikoforhold i styrets årsberetning.

NOTE 7 - KREDITTINSTITUSJONER – FORDRINGER OG GJELD

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		
160	294	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	294	160
250	400	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	400	250
410	694	Sum	694	410
		Spesifikasjon av utlån og fordringer på de vesentligste valutasorter		
343	607	NOK	607	343
26	47	EUR	47	26
11	12	USD	12	11
10	8	CHF	8	10
8	8	JPY	8	8
1	2	GBP	2	1
11	9	Andre	9	11
410	694	Sum	694	410
		Gjeld til kredittinstitusjoner		
345	386	Lån og innskudd uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	386	345
1	755	Lån og innskudd med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	755	1
345	1 141	Sum	1 141	345
		Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter		
342	1 136	NOK	1 136	342
4	4	EUR	4	4
0	0	Andre	0	0
345	1 141	Sum	1 141	345
1,3 %	1,5 %	Gjennomsnittlig rente	1,5 %	1,3 %

NOTE 8 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
		Utlån fordelt på fordringstype		
2 763	3 578	Kasse-/drifts- og brukskreditter	3 578	2 763
265	342	Byggelån	342	265
28 816	30 739	Nedbetalingslån	30 739	28 806
31 844	34 659	Brutto utlån og fordringer på kunder	34 659	31 834
-18	-13	Individuelle nedskrivninger	-13	-18
-99	-120	Gruppevise nedskrivninger	-120	-99
31 728	34 525	Utlån og fordringer på kunder	34 525	31 718
		Utlån fordelt på markeder		
22 735	26 140	Lønnstakere	26 140	22 735
9 110	8 518	Næringsfordelt	8 518	9 100
0	0	Offentlig	0	0
31 844	34 659	Brutto utlån og fordringer på kunder	34 659	31 834
-116	-133	Nedskrivninger	-133	-116
31 728	34 525	Utlån og fordringer på kunder	34 525	31 718
		Herav ansvarlig lånekapital		
0	0	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	0	0
0	0	Øvrig ansvarlig kapital	0	0
0	0	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	0	0
		Herav		
271	246	Utlån til ansatte ¹⁾	309	352
		I tillegg		
16 271	17 680	Utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt	17 680	16 271
0	602	Utlån overført til SpareBank 1 Næringskreditt	602	0
161	142	- Herav utlån til ansatte	183	210
		¹⁾ Rentesats for nedbetalingslån og Flexilån til ansatte tilsvarer 80 % av laveste rentesats for privatmarkedslån og Flexilån.		
29 168	32 046	Amortisert kost	32 046	29 158
2 676	2 613	Virkelig verdi	2 613	2 676
31 844	34 659	Brutto utlån og fordringer på kunder	34 659	31 834
		Totalt engasjement fordelt på risikogruppe		
86 %	89 %	Lav risiko	89 %	86 %
11 %	8 %	Middels risiko	8 %	11 %
3 %	2 %	Høy risiko	2 %	3 %
0 %	0 %	Mislighold og nedskrevne	0 %	0 %
100 %	100 %	Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe	100 %	100 %
		Brutto utlån fordelt på risikogruppe		
85 %	89 %	Lav risiko	89 %	85 %
12 %	9 %	Middels risiko	9 %	12 %
3 %	2 %	Høy risiko	2 %	3 %
0 %	0 %	Mislighold og nedskrevne	0 %	0 %
100 %	100 %	Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe	100 %	100 %

Note 8 forts. neste side

NOTE 8 forts.

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
		Individuelle nedskrivninger fordelt på risikogruppe		
-18	-13	Misligholdt (intern definisjon)	-13	-18
		I bankens interne risikoklassifiseringssystem klassifiseres alle engasjementer med individuelle nedskrivninger som misligholdt uavhengig av ekstern definisjon på misligholdt (jmf note 2). De fordeles ikke på ulike risikogrupper slik som øvrige engasjement. Fordeling på risikogrupper er basert på at banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive historiske data. Misligholdssannsynligheten benyttes deretter sammen med sikkerhetsverdier til å klassifisere kundene i ulike risikogrupper. Kundene rescores månedlig i bankens porteføljesystem.		
		Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogruppe		
17	18	Lav risiko	18	17
26	17	Middels risiko	17	26
21	19	Høy risiko	19	21
12	12	Misligholdt og nedskrevne	12	12
76	66	Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	66	76
		Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er det beløpet morbanken statistisk forventer å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Dette beregnes med bakgrunn i historiske data. I en oppgangskonjunktur vil faktiske årlige tap være lavere enn det gjennomsnittlige forventede tap. I en nedgangskonjunktur vil de faktiske tapene på samme måte kunne bli høyere.		
		Totalt engasjement fordelt på sektor og næring *)		
24 034	27 608	Personkunder	27 608	24 034
0	0	Offentlig forvaltning	0	0
8	24	Primærnæringer	24	8
0	0	Trebearbeidende industri	0	0
32	38	Annen industri	38	32
120	144	Bygg og anlegg	144	120
3	2	Kraft- og vannforsyning	2	3
244	284	Varehandel	284	244
284	285	Hotell- og restaurantdrift	285	284
6 816	6 111	Eiendomsdrift	6 111	6 816
2 610	2 729	Forretningsmessig tjenesteyting	2 729	2 600
138	170	Transport og kommunikasjon	170	138
148	191	Øvrig næring	191	148
34 436	37 585	Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	37 585	34 426
		*) Totalt engasjement inneholder ubenyttede kreditter og garantier i tillegg til netto utlån. Det er i tillegg gitt lånetilsagn på 363 millioner kroner i Divisjon PM og 371 millioner kroner i Divisjon BM per 31.12.2016.		
		Brutto utlån fordelt på sektor og næring		
22 735	26 140	Personkunder	26 140	22 735
0	0	Offentlig forvaltning	0	0
8	24	Primærnæringer	24	8
0	0	Trebearbeidende industri	0	0
26	25	Annen industri	25	26
77	89	Bygg og anlegg	89	77
3	2	Kraft- og vannforsyning	2	3
182	218	Varehandel	218	182
269	270	Hotell- og restaurantdrift	270	269
6 578	5 786	Eiendomsdrift	5 786	6 578
1 774	1 835	Forretningsmessig tjenesteyting	1 835	1 764
107	144	Transport og kommunikasjon	144	107
87	124	Øvrig næring	124	87
31 844	34 659	Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	34 659	31 834
16 271	18 282	Utlån i SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	18 282	16 271
48 115	52 941	Utlån inkludert SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	52 941	48 105

NOTE 8 forts.

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring				
14	5	Personkunder	5	14
0	0	Offentlig forvaltning	0	0
0	0	Primærnæringer	0	0
0	0	Trebearbeidende industri	0	0
0	2	Annen industri	2	0
0	0	Bygg og anlegg	0	0
0	0	Kraft- og vannforsyning	0	0
0	5	Varehandel	5	0
0	0	Hotell- og restaurantdrift	0	0
0	0	Eiendomsdrift	0	0
0	0	Forretningsmessig tjenesteyting	0	0
0	0	Transport og kommunikasjon	0	0
3	0	Øvrig næring	0	3
18	13	Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	13	18
Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring				
29	28	Personkunder	28	29
0	0	Offentlig forvaltning	0	0
0	0	Primærnæringer	0	0
0	0	Trebearbeidende industri	0	0
1	0	Annen industri	0	1
2	1	Bygg og anlegg	1	2
0	0	Kraft- og vannforsyning	0	0
1	1	Varehandel	1	1
1	1	Hotell- og restaurantdrift	1	1
34	25	Eiendomsdrift	25	34
2	4	Forretningsmessig tjenesteyting	4	2
1	0	Transport og kommunikasjon	0	1
5	5	Øvrig næring	5	5
76	66	Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	66	76
Brutto utlån fordelt på geografiske områder				
18 700	19 275	Oslo	19 275	18 690
10 574	12 291	Akershus	12 291	10 574
2 571	3 092	Øvrig	3 092	2 571
31 844	34 659	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	34 659	31 834

NOTE 9 - OVERFØRING AV FINANSIELLE EIENDELER

Bank 1 Oslo Akershus har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning. Mottatt vederlag for lån som er overført til Sparebank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån har de en viss motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført.

Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Sparebank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 10,21 prosent pr 31.12.2016 (9,68 prosent pr 31.12.2015). SpareBank 1 Boligkreditt erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2016 solgt boliglån til en netto verdi av 2,0 mrd kroner til Sparebank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Boligkreditt for 17,7 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret. Gjenværende involvering er som følger:

Note 9 forts. neste side

NOTE 9 forts.

Mill. kroner	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap
Gjenværende involvering	0,0	0,0	0,0	0,0	10,4

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsippalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste tolv måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

Sparebank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel fra 1. oktober 2016 på 4,17 prosent. SpareBank 1 Næringskreditt erverver utlån med pant i næringsseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt er sikret med pant næringsseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår

forvaltningen av de solgte utlånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2016 solgt næringslån til en netto verdi av 0,6 mrd kroner til Sparebank 1 Næringskreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Næringskreditt for 0,6 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret. Gjenværende involvering er som følger:

Mill. kroner	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap
Gjenværende involvering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Næringskreditt. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe OMF for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra framtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsippalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt holder etter sine interne policy likviditet for de neste tolv måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom Sparebank 1 Næringskreditt ikke lenger har likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her i henhold til kapitaldekning eller store engasjementer.

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Næringskreditt har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Næringskreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Næringskreditt. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital i henhold til denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

NOTE 10 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er forfalt.

Morbank (Mill. kroner)

Utlån til og fordringer på kunder per 31.12.16	Under 30 dager	30 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager	Totalt
- Personmarked	2	1	1	37	40
- Bedriftsmarked	40	0	0	3	43
Sum	42	1	1	40	84

Utlån til og fordringer på kunder per 31.12.15

	Under 30 dager	30 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager	Totalt
- Personmarked	3	2	0	48	54
- Bedriftsmarked	0	0	0	5	5
Sum	4	2	1	53	60

Konsern (mill. kroner)

Utlån til og fordringer på kunder per 31.12.16	Under 30 dager	30 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager	Totalt
- Personmarked	2	1	1	37	40
- Bedriftsmarked	40	0	0	3	43
Sum	42	1	1	40	84

Utlån til og fordringer på kunder per 31.12.15

	Under 30 dager	30 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager	Totalt
- Personmarked	5	39	1	38	82
- Bedriftsmarked	0	2	0	2	4
Sum	5	41	1	40	87

NOTE 11 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Morbank						Konsern						
2015			2016			(mill. kroner)	2016			2015		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
5	21	25	12	-7	5	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	12	-7	5	5	21	25
-9	-4	-13	7	-29	-22	+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	7	-29	-22	-9	-4	-13
-5	-19	-24	-9	-1	-9	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	-9	-1	-9	-5	-19	-24
-1	-1	-2	-1	0	-1	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	-1	0	-1	-1	-1	-2
6	26	32	4	11	15	- Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	4	11	15	6	26	32
-4	22	18	13	-25	-12	Sum tap på utlån og garantier	13	-25	-12	-4	22	18
31.12.15			31.12.16			Individuelle nedskrivninger	31.12.16			31.12.15		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
23	21	44	18	0	18	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	18	0	18	23	21	44
-4	-21	-25	-9	0	-9	Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-9	0	-9	-4	-21	-25
-2	0	-2	-4	0	-4	Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-4	0	-4	-2	0	-2
0	0	0	0	0	0	Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	0	0	0	0	0
1	0	1	1	7	8	Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	1	7	8	1	0	1
18	0	18	6	7	13	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12 ¹⁾	6	7	13	18	0	18
31.12.15			31.12.16			Gruppenedskrivninger	31.12.16			31.12.15		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
34	51	85	44	55	99	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01.	44	55	99	34	51	85
9	4	13	-7	29	22	Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier.	-7	29	22	9	4	13
44	55	99	36	84	120	Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12	36	84	120	44	55	99
2015 Totalt		2016 Totalt		Tap fordelt på sektor og næring ²⁾		2016 Totalt		2015 Totalt				
0		2		Personkunder		2		0				
0		0		Offentlig forvaltning		0		0				
0		0		Primærnæringer		0		0				
0		0		Trearbeidende industri		0		0				
0		-3		Annen industri		-3		0				
-1		0		Bygg og anlegg		0		-1				
0		0		Kraft- og vannforsyning		0		0				
0		-5		Varehandel		-5		0				
0		0		Hotell- og restaurantdrift		0		0				
0		0		Eiendomsdrift		0		0				
0		0		Forretningsmessig tjenesteyting		0		0				
0		0		Transport og kommunikasjon		0		0				
0		0		Øvrige næringer		0		0				
-4		-29		Gruppenedskrivning næring		-29		-4				
-9		7		Gruppenedskrivning person		7		-9				
0		0		Gruppenedskrivning (tap overtatte eiendommer)		0		0				
-13		-28		Tap på utlån til kunder		-28		-13				
2012	2013	2014	2015	2016	Misligholdte (over 90 dager) og tapsutsatte engasjement	2016	2015	2014	2013	2012		
215	205	125	77	50	Misligholdte engasjement (over 90 dager)	50	77	125	205	215		
69	58	28	11	2	Individuelle nedskrivninger på misligholdte engasjement	2	11	28	58	69		
146	147	97	66	48	Netto misligholdte engasjement	48	66	97	147	146		
32 %	28 %	22 %	14 %	5 %	Avsetningsgrad	5 %	14 %	22 %	28 %	32 %		
136	102	37	10	18	Øvrige tapsutsatte engasjement	18	10	37	102	136		
114	81	16	7	11	Individuelle nedskrivninger på øvrige tapsutsatte	11	7	16	81	114		
22	21	21	3	8	Netto andre tapsutsatte	8	3	21	21	22		
84 %	79 %	43 %	70 %	58 %	Avsetningsgrad	58 %	70 %	43 %	79 %	84 %		
52 %	45 %	27 %	20 %	19 %	Avsetningsgrad totalt	19 %	20 %	27 %	45 %	52 %		
3	2	5	5	2	Inntektsførte renter på nedskrevne lån	2	5	5	2	3		

¹⁾ Note 11 avviker fra segmentnoten grunnet bruk av sektor istedenfor divisjon.

²⁾ Sum tap ekskl. innganger på tidligere konstatert engasjement.

NOTE 12 - KREDITTEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra den enkelte kundes sannsynlighet for mislighold. Risikogrupperne er inndelt på basis av bankens 11 risikoklasser (A – K).

Misligholdssannsynlighet				
Risikoklasse	F.o.m.	Til	Historisk mislighold* (% av antall)	Risikogruppe
A	0,00 %	0,10 %	0,02 %	Lav
B	0,10 %	0,25 %	0,08 %	Lav
C	0,25 %	0,50 %	0,10 %	Lav
D	0,50 %	0,75 %	0,26 %	Lav
E	0,75 %	1,25 %	0,85 %	Lav
F	1,25 %	2,50 %	1,81 %	Middels
G	2,50 %	5,00 %	3,70 %	Middels
H	5,00 %	10,00 %	6,06 %	Høy
I	10,00 %	100,00 %	15,81 %	Høy
J	Misligholdt			Misligholdt/ nedskrevet
K	Misligholdt/ nedskrevet			Misligholdt/ nedskrevet

* Gjennomsnittlig mislighold for perioden 2007-2016 i prosent av antall eksponeringer i PM og BM, vektet.

Morbank	Gjennomsnittlig usikret eksponering i % 2016	Totalt engasjement 2016	Gjennomsnittlig usikret eksponering i % 2015	Totalt engasjement 2015
Lav risiko	4,4 %	33 423	5,4 %	27 637
Middels risiko	2,9 %	3 282	2,4 %	5 585
Høy risiko	10,2 %	784	10,7 %	1 107
Mislighold og nedskrevet	16,0 %	96	10,7 %	107
Totalt	4,4 %	37 585	5,2 %	34 436

Konsern	Gjennomsnittlig usikret eksponering i % 2016	Totalt engasjement 2016	Gjennomsnittlig usikret eksponering i % 2015	Totalt engasjement 2015
Lav risiko	4,2 %	33 376	5,0 %	27 505
Middels risiko	2,9 %	3 329	2,4 %	5 707
Høy risiko	10,2 %	784	10,7 %	1 107
Mislighold og nedskrevet	16,0 %	96	10,7 %	107
Totalt	4,3 %	37 585	4,8 %	34 426

Usikret eksponering er eksponeringen fratrukket markedsverdien på sikkerhetene.

Ved fastsettelse av markedsverdi benyttes fortrinnsvis eksterne verdianslag som ikke er mer enn to år gamle.

NOTE 13 - MAKSIMAL KREDITTEKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTSTILLELSER

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank			Konsern		
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15	
Eiendeler					
615	388	Kontanter og fordringer på sentralbanker	389	615	
410	694	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	694	410	
31 728	34 525	Utlån til og fordringer på kunder	34 525	31 718	
3 864	4 559	Sertifikater, obligasjoner og rentefond	4 559	3 864	
611	461	Finansielle derivater	461	611	
37 228	40 629	Sum kreditteteksponeering balanseposter	40 630	37 218	
Forpliktelseser					
243	254	Betingede forpliktelseser (stilte garantier)	254	243	
2 323	2 634	Ubenyttede kreditter	2 634	2 323	
964	734	Lånetilsagn	734	964	
3 530	3 622	Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	3 622	3 530	
40 758	44 251	Total kredittisikoeksponering	44 252	40 749	

Kredittisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Bankaktiviteter					
21 875	22 138	Oslo	22 139	21 866	
11 664	13 437	Akershus	13 437	11 664	
2 860	3 788	Landet for øvrig	3 788	2 860	
-116	-133	Tapsavsetninger ufordelt	-133	-116	
36 283	39 230	Totalt bankaktiviteter	39 231	36 274	
Aktiviteter finansielle instrumenter					
3 118	3 652	Norge	3 652	3 118	
1 357	1 368	Europa	1 368	1 357	
4 475	5 021	Totalt aktiviteter finansielle instrumenter	5 021	4 475	
40 758	44 251	Totalt fordelt på geografiske områder	44 252	40 749	

NOTE 14 - FINANSIELLE INSTRUMENTER OG MOTREGNING

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Bank 1 Oslo Akershus har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest sentrale motpartene. Per 31.12.2016 har banken åtte CSA-avtaler. Bankens inngår i hovedsak avtaler med kontanter som sikkerhet og kun kontantsikkerhet er pt. anvendt, men enkelte avtaler åpner for sikkerhet i utvalgte statsobligasjoner.

Bankens eksponering som følge av gjensalgavtaler balanseføres under "Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner". Nettoeksponeringen tar hensyn til verdien av det underliggende verdipapiret. Bankens gjensalgavtaler reguleres av GMRA-avtaler mot motparten. Bankens har per 31.12.2016 to GMRA-avtaler.

Morbank og konsern (Mill. kroner)	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres etter IAS32	Nettobeløp i balansen	Beløp som kan være gjenstand for nettooppgjør, men som ikke er presentert netto i balansen		Beløp etter mulig nettooppgjør
				Nettingavtaler	Øvrig sikkerhet	
31.12.16	A	B	C=A-B	D		E=C+D
Eiendeler						
Finansielle derivater	461	0	461	-76	-201	184
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum	461	0	461	-76	-201	184
Gjeld						
Finansielle derivater	116	0	116	-76	-32	7
Sum	116	0	116	-76	-32	7

31.12.15

Eiendeler						
Finansielle derivater	611	0	611	-130	-253	228
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum	611	0	611	-130	-253	228
Gjeld						
Finansielle derivater	202	0	202	-130	-101	-29
Sum	202	0	202	-130	-101	-29

NOTE 15 KREDITTKVALITET PER KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

Morbank 31.12.16 (Mill. kroner)	Verken misligholdt eller nedskrevet			Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum	
	Note	Lav risiko	Middels risiko			Høy risiko
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		694	0	0	694	
Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	694	0	0	694	
Brutto utlån til og fordringer på kunder		28 311	2 984	705	95	32 095
<i>Privatmarked</i>		22 559	785	385	80	23 808
<i>Bedriftsmarked</i>		5 752	2 200	321	14	8 287
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning		2 471	77	15	0	2 564
<i>Privatmarked</i>		2 376	75	15	0	2 465
<i>Bedriftsmarked</i>		96	2	0	0	98
Sum brutto utlån	8	30 782	3 062	720	95	34 659
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner		4 475	84	0	0	4 559
Sum finansielle investeringer	30	4 475	84	0	0	4 559
Totalt utlansrelaterte eiendeler		35 951	3 146	720	95	39 912

Morbank

31.12.15 (Mill. kroner)

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		410	0	0	0	410
Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	410	0	0	0	410
Brutto utlån til og fordringer på kunder		24 422	3 837	803	107	29 168
<i>Privatmarked</i>		18 890	795	471	103	20 259
<i>Bedriftsmarked</i>		5 532	3 041	332	3	8 909
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning		2 616	45	15	0	2 676
<i>Privatmarked</i>		2 525	37	15	0	2 577
<i>Bedriftsmarked</i>		91	8	0	0	99
Sum brutto utlån	8	27 038	3 882	818	107	31 844
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner		3 635	204	25	0	3 864
Sum finansielle investeringer	30	3 635	204	25	0	3 864
Totalt utlansrelaterte eiendeler		31 082	4 086	843	107	36 118

Konsern

31.12.2016 (Mill. kroner)

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		694	0	0	0	694
Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	694	0	0	0	694
Brutto utlån til og fordringer på kunder		28 311	2 984	705	95	32 095
<i>Privatmarked</i>		22 559	785	385	80	23 808
<i>Bedriftsmarked</i>		5 752	2 200	321	14	8 287
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning		2 471	77	15	0	2 564
<i>Privatmarked</i>		2 376	75	15	0	2 465
<i>Bedriftsmarked</i>		96	2	0	0	98
Sum brutto utlån	8	30 782	3 062	720	95	34 659
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner		4 475	84	0	0	4 559
Sum finansielle investeringer	30	4 475	84	0	0	4 559
Totalt utlansrelaterte eiendeler		35 951	3 146	720	95	39 912

NOTE 15 forts.

Konsern 31.12.15 (mill. kroner)	Verken mistigholdt eller nedskrevet			Mistigholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
	Noter	Lav risiko	Middels risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		410	0	0	410
Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	410	0	0	410
Brutto utlån til og fordringer på kunder		24 422	3 827	803	29 158
<i>Privatmarked</i>		18 890	795	471	20 259
<i>Bedriftsmarked</i>		5 532	3 031	332	8 899
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning		2 616	45	15	2 676
<i>Privatmarked</i>		2 525	37	15	2 577
<i>Bedriftsmarked</i>		91	8	0	99
Sum brutto utlån	8	27 038	3 872	818	31 834
Finansielle investeringer					
Sertifikater og obligasjoner		3 635	204	25	3 864
Sum finansielle investeringer	30	3 635	204	25	3 864
Totalt utlansrelaterte eiendeler		31 082	4 076	843	36 108

NOTE 16 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulik gjenstående rentebindingstid.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Renterisikoen styres mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor og er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er her tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente.

Konsernets renterisiko er i all hovedsak knyttet til forskyvninger i rentekurven for norske kroner (NOK).

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Basisrisiko konsern	Renterisiko, 1 % endring	
	31.12.16	31.12.15
Fastrenteuttån til kunder	-75	-81
Øvrige utlån til kunder	-39	-36
Obligasjonsportefølje	-17	-16
Fastrenteinnskudd til kunder	20	22
Øvrige innskudd fra kunder	30	26
Obligasjonsinnlån	201	223
Annet	2	-38
Derivater	-98	-87
Total renterisiko (effekt på resultatet etter skatt)	18	10

Positivt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang og omvendt.

Selv om beregningene ovenfor viser at banken vil tjene på en renteoppgang, er det ikke likegyldig hvordan renteoppgangen skjer. Tabellen nedenfor viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisikoen	Renterisiko, 1 % endring	
	31.12.16	31.12.15
0 - 1 mnd	-1	-1
1 - 3 mndr	-3	-3
3 - 6 mndr	1	3
6 - 12 mndr	9	7
1 - 3 år	17	-21
3 - 5 år	1	13
5 - 10 år	1	16
Total renterisiko (effekt på resultatet etter skatt)	18	10

NOTE 17 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTAÆKSPONERING

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg et tap som følge av endringer i valutakursene i disfavør bankens posisjoner. Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta.

Aktiviteter knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte retningslinjer, rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal valutaeksposering, målt i kroner. Det er utarbeidet rammer for nettoposisjoner i hver enkelt valuta, samt samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta:

- Nettoposisjonene per enkeltvaluta skal ikke overstige 15 MNOK (overnatten).
- Summen av alle absolutte nettoposisjoner pr. enkeltvaluta skal samlet ikke overstige 30 MNOK (overnatten).

Valutarisikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig. Konsernet har både gjennom året og ved årets slutt en begrenset valutarisiko. Per 31. desember var nettoposisjonene i de viktigste valutasantene, basert på virkelig verdi av de underliggende aktiva, som følger:

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Netto valutaeksposering (MNOK)	Konsern	
	2016	2015
EUR	5,2	0,2
SEK	3,5	0,1
DKK	1,5	0,1
CHF	1,1	0,1
SGD	0,8	0,8
USD	0,3	0,0
GBP	0,3	1,8
JPY	0,3	0,2
Andre	4,4	2,6
Sum	17,3	5,9
Effekt på resultatet etter skatt ved 3 prosent netto kursendring	0,4	0,1
Effekt på resultatet etter skatt ved 10 prosent netto kursendring	1,3	0,4

NOTE 18 - LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Morbank

Per 31.12.16 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	394	0	0	0	394
Innskudd fra og gjeld til kunder	24 854	1 639	371	0	0	26 865
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	599	1 028	7 296	2 399	11 321
Derivater	0	4	10	250	213	477
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 229	0	1 229
Forpliktelser ved periodeskatt	0	95	0	0	0	95
Lånetilsagn	0	970	0	0	0	970
Sum kontantstrøm forpliktelser	24 854	3 701	1 409	8 774	2 612	41 349

Konsern

Per 31.12.16 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	394	0	0	0	394
Innskudd fra og gjeld til kunder	24 833	1 639	371	0	0	26 844
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	599	1 028	7 296	2 399	11 321
Derivater	0	4	10	250	213	477
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 229	0	1 229
Forpliktelser ved periodeskatt	0	95	0	0	0	95
Lånetilsagn	0	970	0	0	0	970
Sum kontantstrøm forpliktelser	24 833	3 701	1 409	8 774	2 612	41 328

Note 18 forts. neste side

NOTE 18 forts.

Morbank

Per 31.12.15 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	346	0	0	0	346
Innskudd fra og gjeld til kunder	23 186	2	359	0	0	23 547
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	595	1 028	7 296	2 399	11 318
Derivater	0	4	10	250	213	477
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 229	0	1 229
Forpliktelser ved periodeskatt	0	89	0	0	0	89
Lånetilsagn	0	970	0	0	0	970
Sum kontantstrøm forpliktelser	23 186	2 006	1 397	8 774	2 612	37 975

Konsern

Per 31.12.15 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	346	0	0	0	346
Innskudd fra og gjeld til kunder	23 166	2	359	0	0	23 527
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	595	1 028	7 296	2 399	11 318
Derivater	0	4	10	250	213	477
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 229	0	1 229
Forpliktelser ved periodeskatt	0	90	0	0	0	90
Lånetilsagn	0	970	0	0	0	970
Sum kontantstrøm forpliktelser	23 166	2 007	1 397	8 774	2 612	37 956

For innskudd er det i 2016 brukt en gjennomsnittlig rente på 1,58 %, det er regnet en gjennomsnittlig løpetid på 3 år for innskudd i intervallet 1 - 5 år.

For innskudd er det i 2015 brukt en gjennomsnittlig rente på 1,81 %, det er regnet en gjennomsnittlig løpetid på 3 år for innskudd i intervallet 1 - 5 år.

Styringen av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i rammer som årlig vedtas av styret. Størrelsen på likviditetsreserven skal til enhver tid være slik at banken med prognostisert vekst er uavhengig av ekstern finansiering i 12 måneder. Banken gjennomfører minst kvartalsvise stresstester og har etablert overlevelsesmål og tiltaksplaner for ulike tidsperioder og ulike stress-scenarier.

Likviditetsreserven består av låneadgang i Norges Bank, boliglån som er klaggjort for salg til SpareBank 1 Boligkreditt utover en buffer for et eventuelt boligprisfall samt likvide verdipapirer som ikke er deponert i Norges Bank. Reserven pr 31.12.2016 var på 10,6 milliarder kroner. Gjennomsnittlig løpetid på senior finansiering i obligasjons- og sertifikatmarkedet var pr årsskiftet 3,1 år.

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG GJELD / FORPLIKTELSE

Morbank						
Per 31.12.16 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	388	0	0	0	0	388
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	694	0	0	0	694
Netto utlån til og fordringer på kunder	4 885	309	969	3 996	24 367	34 526
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	713	79	3 120	648	4 559
Finansielle derivater	0	7	104	273	77	461
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	426	0	426
Investering i felleskontrollert virksomhet	1 343	0	0	0	0	1 343
Investering i datterselskaper	58	0	0	0	0	58
Eiendom, anlegg og utstyr	198	0	0	0	0	198
Investerings eiendommer	0	0	0	0	0	0
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	0
Eiendel ved utsatt skatt	9	0	0	0	0	9
Andre eiendeler	87	0	0	0	0	87
Sum eiendeler	6 967	1 722	1 152	7 815	25 092	42 748
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	750	391	0	0	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	24 854	1 638	367	0	0	26 859
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	626	689	7 944	688	9 946
Finansielle derivater	0	6	25	45	40	116
Forpliktelse ved periodeskatt	0	95	0	0	0	95
Forpliktelse ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	217	0	0	0	217
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	0	0	1	0	700	701
Sum gjeld	25 604	2 973	1 082	7 988	1 428	39 075
Konsern						
Per 31.12.16 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	389	0	0	0	0	389
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	694	0	0	0	694
Netto utlån til og fordringer på kunder	4 885	309	969	3 996	24 367	34 526
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	713	79	3 120	648	4 559
Finansielle derivater	0	7	104	273	77	461
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	1	0	0	426	0	426
Investering i felleskontrollert virksomhet	1 404	0	0	0	0	1 404
Investering i datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	206	0	0	0	0	206
Investerings eiendommer	0	0	0	0	0	0
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	27	0	0	0	0	27
Eiendel ved utsatt skatt	11	0	0	0	0	11
Andre eiendeler	147	0	0	0	0	147
Sum eiendeler	7 069	1 722	1 152	7 815	25 092	42 850
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	750	391	0	0	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	24 854	1 638	346	0	0	26 838
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	626	689	7 944	688	9 946
Finansielle derivater	0	6	25	45	40	116
Forpliktelse ved periodeskatt	0	95	0	0	0	95
Forpliktelse ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	263	0	0	0	263
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	0	0	1	0	700	701
Sum gjeld	25 604	3 019	1 060	7 988	1 428	39 099

NOTE 19 forts.

Morbank

Per 31.12.15 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	615	0	0	0	0	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	410	0	0	0	410
Netto utlån til og fordringer på kunder	4 239	251	733	3 605	22 901	31 728
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	160	314	2 418	971	3 864
Finansielle derivater	0	0	69	402	140	611
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	72	0	72
Investering i felleskontrollert virksomhet	1 169	0	0	0	0	1 169
Investering i datterselskaper	58	0	0	0	0	58
Eiendom, anlegg og utstyr	222	0	0	0	0	222
Investeringseiendommer	0	0	0	0	0	0
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	0
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0
Andre eiendeler	101	0	0	0	0	101
Sum eiendeler	6 404	821	1 116	6 498	24 012	38 850
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	345	0	0	0	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 448	1 738	355	0	0	23 541
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	493	852	6 871	2 180	10 396
Finansielle derivater	0	0	30	80	92	202
Forpliktelser ved periodeskatt	0	89	0	0	0	89
Forpliktelse ved utsatt skatt	0	11	0	0	0	11
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	125	0	0	0	125
Ansvarlig lånekapital	0	0	2	0	1 100	1 102
Sum gjeld	21 448	2 801	1 238	6 951	3 372	35 811

Konsern

Per 31.12.15 (Mill. kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	615	0	0	0	0	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	410	0	0	0	410
Netto utlån til og fordringer på kunder	4 239	251	723	3 605	22 901	31 718
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	160	314	2 418	971	3 864
Finansielle derivater	0	0	69	402	140	611
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	72	0	72
Investering i felleskontrollert virksomhet	1 249	0	0	0	0	1 249
Investering i datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	230	0	0	0	0	230
Investeringseiendommer	0	0	0	0	0	0
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	14	0	0	0	0	14
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	27	0	0	0	0	27
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0
Andre eiendeler	169	0	0	0	0	169
Sum eiendeler	6 543	821	1 106	6 498	24 012	38 980
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	345	0	0	0	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 448	1 738	335	0	0	23 521
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	493	852	6 871	2 180	10 396
Finansielle derivater	0	0	30	80	92	202
Forpliktelser ved periodeskatt	0	90	0	0	0	90
Forpliktelse ved utsatt skatt	0	8	0	0	0	8
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	185	0	0	0	185
Ansvarlig lånekapital	0	0	2	0	1 100	1 102
Sum gjeld	21 448	2 859	1 219	6 951	3 372	35 849

NOTE 20 - NETTO RENTEINNETEKTER

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Renteinntekter		
11	7	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	11
1 048	1 012	Renter av utlån til og fordringer på kunder ¹⁾	1 017	1 054
75	71	Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	71	75
53	58	Andre renteinntekter og lignende inntekter	58	53
1 187	1 148	Sum renteinntekter	1 154	1 193
		Rentekostnader		
5	11	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	11	5
365	299	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	304	370
289	288	Renter på utstedte verdipapirer	288	289
43	26	Renter på ansvarlig lånekapital	26	43
13	14	Avgifter til Bankenes sikringsfond	14	13
716	638	Sum rentekostnader	643	721
471	510	Sum netto renteinntekter	511	472
89	87	¹⁾ Av dette utgjør renter av utlån til og fordringer på kunder bokført til virkelig verdi	87	89

NOTE 21 - NETTO PROVISJONS- OG ANDRE INNETEKTER

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Provisjonsinntekter		
4	4	Garantiprovisjon	4	4
0	0	Verdipapiromsetning	0	0
102	107	Betalingsformidling	107	102
78	80	Liv- og forsikringsprodukter	80	78
170	146	Provisjon fra lån overført til kredittforetak	146	170
0	0	Meglerprovisjon	210	203
42	47	Andre provisjonsinntekter	45	42
397	384	Sum provisjonsinntekter	592	600
		Provisjonskostnader		
37	38	Betalingsformidling	36	37
37	38	Sum provisjonskostnader	36	37
		Andre driftsinntekter		
1	1	Driftsinntekter fast eiendom	1	1
4	10	Andre driftsinntekter	14	9
5	11	Sum andre driftsinntekter	14	10
364	358	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	570	572

NOTE 22 - NETTO RESULTAT FRA FINANSIELLE INVESTERINGER

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
2015	2016		2016	2015
		VURDERT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET		
		Verdiendring på renteinstrumenter		
-55	24	Obligasjoner, sertifikater og fondsandeler utpekt til virkelig verdi over resultatet	24	-55
1	125	Verdipapirgjeld utpekt til virkelig verdi over resultatet	125	1
-19	-38	Fastrenteutlån utpekt til virkelig verdi over resultatet	-38	-19
		Verdiendring på derivater og sikring		
-0	1	Netto verdiendring på derivater som sikrer obligasjoner (eiendeler)	1	0
-6	-122	Netto verdiendring på derivater som sikrer innlån	-122	-6
13	43	Netto verdiendring på øvrige derivater	43	13
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
35	45	Utbytte (mor) eller netto resultat fra konsernselskaper	13	71
-1	3	Gevinst eller tap ved realisasjon av konsernselskaper	0	1
0	-13	Nedskrivning av eiendeler i konsernselskaper	0	0
-32	68	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	47	6
		VURDERT TIL AMORTISERT KOST		
0	0	Obligasjoner og sertifikater holde til forfall	0	0
0	0	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler til amortisert kost	0	0
		VURDERT TIL VIRKELIG VERDI - TILGJENGELIG FOR SALG		
0	32	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	32	0
0	16	Gevinst/tap ved realisasjon av egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	16	0
0	48	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	48	0
2	16	Netto inntekter fra valutahandel	16	1
-30	133	Sum netto resultat fra finansielle investeringer	111	7

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER OG YTelser TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
2015	2016		2016	2015
221	226	Lønn	344	337
23	20	Pensjonskostnader (note 24)	22	26
22	23	Sosiale kostnader	29	25
266	269	Sum personalkostnader	395	388
289	285	Gjennomsnittlig antall ansatte	428	426
293	281	Antall årsverk	413	423
296	284	Antall ansatte	432	427

Note 23 forts. neste side

NOTE 23 forts.

Ytelser til konsernledelsen (hele 1.000 kroner)

2016	Tittel	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Herav utbetalt bonus	Andre godtgjørelser	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Lån
Torbjørn Vik ¹⁾	Administrerende direktør	2 598	0	145	1 119	2 910
Monica Mathisen ¹⁾	Direktør Bedriftsmarked	1 722	0	145	376	9 741
Kåre Johan Osen ¹⁾	Direktør Personmarked tom. 31. jan 2016	146	0	10	0	1 619
Kent Staahle ²⁾	Direktør Personmarked fom. 01. feb. 2016	1 604	68	126	0	0
Espen Mejlænder-Larsen ²⁾	Direktør Organisasjonsmarked	1 569	0	129	0	2 653
Geir-Egil Bolstad ²⁾	Direktør Forretningsstøtte	1 939	0	132	0	6 306
Gudrun Michelsen ¹⁾	Direktør Risiko og Compliance	1 602	0	136	267	5 963
Marianne Uppman ²⁾	Leder Juridisk avdeling	1 587	0	144	0	2 654
Odd Nymark ²⁾	Adm. dir Eiendomsmegler 1 tom. 06. okt. 2016	2 476	0	129	0	7 735
Jon Olav Halgunset ²⁾	Adm. dir Eiendomsmegler 1 fom. 07. okt. 2016	341	0	31	0	0

2015

Torbjørn Vik ¹⁾	Administrerende direktør	2 701	167	153	1 359	3 894
Monica Mathisen ¹⁾	Direktør Bedriftsmarked	1 682	109	219	315	8 505
Kåre Johan Osen ¹⁾	Direktør Personmarked	225	109	1 548	0	1 682
Ottar Karbøl ¹⁾	Direktør Organisasjonsmarked tom. 30. juni 2015	1 192	105	616	94	0
Espen Mejlænder-Larsen ²⁾	Direktør Forretningsstøtte fom. 01. juli 2015	1 278	90	175	0	2 601
Geir-Egil Bolstad ²⁾	Direktør Forretningsstøtte	1 962	120	300	0	5 492
Gudrun Michelsen ¹⁾	Direktør Risiko og Compliance	1 509	100	211	218	1 566
Marianne Uppman ²⁾	Leder Juridisk avdeling	1 509	100	203	0	2 494
Odd Nymark ²⁾	Adm. dir Eiendomsmegler 1	2 224	50	326	0	14 873

¹⁾ Ytelserbasert pensjon²⁾ Innskuddsbasert pensjon

Ytelser til styret og kontrollkomiteen (hele 1.000 kroner)

2016	Tittel	Honorar	Lån
Richard Heiberg	Styreleder, leder godtgjørelsesutvalget, medlem valgkomiteen	261	0
Roar Flåthen	Nestleder styret	211	0
Jan-Egil Pedersen	Styremedlem	174	0
Finn Haugan	Styremedlem tom. 29. april 2016	174	0
Knut Oscar Fleten	Styremedlem tom. 29. april 2016	174	0
Tor Morten Nygård	Styremedlem fom. 30. april 2016	0	0
Arve Bakke	Styremedlem, medlem revisjonsutvalget, risikoutvalget og godtgjørelsesutvalget	265	0
Tone Bjørnov	Styremedlem, leder revisjonsutvalget og risikoutvalget, medlem godtgjørelsesutvalget	299	0
Tore Anstein Dobloug	Styremedlem, medlem risikoutvalget og revisjonsutvalget	249	0
Dordi Formoe	Styremedlem (ansattrepresentant)	174	2 815
Jan Grenaker	Styremedlem tom. 29. april 2016 (møtende varamedlem, ansatt)	87	0
Torbjørn Vik	Administrerende direktør	0	2 910
Knut Ro	Leder kontrollkomiteen	127	0
Ivar Listerud	Nestleder kontrollkomiteen	91	0
Odd Broshaug	Medlem kontrollkomiteen	91	0
Rolf Røkke	Medlem kontrollkomiteen	91	0
Rigmor Abel	Medlem kontrollkomiteen	91	0

2015	Tittel	Honorar	Lån
Richard Heiberg	Styreleder, leder godtgjørelsesutvalget, medlem valgkomiteen	276	0
Roar Flåthen	Nestleder styret	206	0
Jan-Egil Pedersen	Styremedlem	170	0
Finn Haugan	Styremedlem	170	0
Knut Oscar Fleten	Styremedlem	170	0
Arve Bakke	Styremedlem, medlem revisjonsutvalget, risikoutvalget og godtgjørelsesutvalget	284	0
Tone Bjørnov	Styremedlem, leder revisjonsutvalget og risikoutvalget, medlem godtgjørelsesutvalget	308	0
Tore Anstein Dobloug	Styremedlem, medlem risikoutvalget og revisjonsutvalget	256	0
Dordi Formoe	Styremedlem (ansattrepresentant)	170	2 855
Jan Grenaker	Styremedlem fom. 9. april 2014 (møtende varamedlem, ansatt)	85	0
Torbjørn Vik	Administrerende direktør	0	3 894

NOTE 23 forts.

Ytelser til styret og kontrollkomiteen (hele 1.000 kroner)

2015	Tittel	Honorar	Lån
Knut Ro	Leder kontrollkomiteen	124	0
Ivar Listerud	Nestleder kontrollkomiteen	89	0
Odd Broshaug	Medlem kontrollkomiteen	89	0
Rolf Røkke	Medlem kontrollkomiteen	89	0
Rigmor Abel	Medlem kontrollkomiteen	89	0

Ytelser til representantskapet (hele 1.000 kroner)

	2016
Representantskapets leder	53
Øvrige medlemmer	48

Banken har utarbeidet en godtgjørelsespolitikk, som er styre-godkjent i tråd med godtgjørelsesforskriften som trådte i kraft 1. januar 2011. Godtgjørelsespolitikken identifiserer ledende ansatte og risikotagere, samt beskriver aktuell godtgjørelsesordning. Variabel lønnsbestand for disse gruppene utgjør maksimalt 1,5 månedslønn.

Sluttvederlag blir betalt når ansettelsesforhold avsluttes av konsernet før det normale tidspunktet for pensjonering eller når en ansatt frivillig aksepterer å slutte mot et slikt vederlag. Konsernet regnskapsfører sluttvederlag når det beviselig er forpliktet til enten å avslutte arbeidsforholdet til dagens arbeidstakere i henhold til en formell, detaljert plan som konsernet ikke kan trekke tilbake, eller til å gi sluttvederlag som følge av et tilbud som er gitt for å oppfordre til frivillig avgang. Sluttvederlag som forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen diskonteres til nåverdi.

Nedbetalingslån til ansatte gis med inntil 30 års nedbetalingsfrist og månedlige terminer. Rentesats for nedbetalingslån og Flexilån til ansatte tilsvarer 80 % av laveste rentesats for privatmarkedslån og Flexilån. Totalt lånebeløp innenfor disse betingelsene er det høyeste beløp av 2 mill. kroner og tre ganger den ansattes inntekt. Lån over denne rammen skal det prises i forhold til scoring og sikkerhet, samt at total-kundeforholdet må vurderes.

NOTE 24 - PENSJONER

Generell beskrivelse av selskapets pensjonsforpliktelser

Selskapet har en kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i SpareBank 1 Livsforsikring AS. Pensjonsordningen sikrer de fleste av de ansatte en pensjon på 70 % av sluttlønnen frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. I tillegg er det etablert en ordning for kollektiv innskuddspensjon for nyansatte fra 01.01.2005. Fra samme tidspunkt ble den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket.

I selskapet er 87 yrkesaktive i den ytelsesbaserte pensjonsordningen og 113 pensjonister omfattet av ordningen. I innskuddsordningen er 206 yrkesaktive i Bank 1 Oslo Akershus AS, og 121 i EM 1 Oslo omfattet av ordningen.

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpte forpliktelser benyttes estimerte verdier. Disse verdiene korrigeres hvert år i samsvar med oppgaver over pensjonsmidlenes flytteverdi fra livselskapet og aktuarmessig beregning av forpliktelsene.

Kostnadene er beregnet på forutsetningene for inngående balanse per 01.01. og det er beregnet en oppdatert netto pensjonsforpliktelse ut fra forutsetningene 31.12. Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik) blir regnskapsført mot egenkapitalen i oppstillingen over utvidet resultatregnskap i den perioden de oppstår.

Periodens pensjonskostnad består av periodens pensjonsopptjening og rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse fratrukket forventet avkastning samt periodisert arbeidsgiveravgift. Innbetalt innskuddspensjon kostnadsføres i betalingsåret.

Forventet premieinnbetaling for 2017 er anslått til å være 0 mill. kroner. Det er besluttet at ytelsespensjonsordningen skal avvikles fra og med 1. januar 2017. De ansatte som har ytelsespensjon flyttes over til bankens innskuddsordning.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
Pensjonsforpliktelse i ytelsesbaserte pensjonsordninger				
337	290	Nåverdi pensjonsforpliktelse 01.01	290	337
6	8	Pensjon opptjent i perioden	8	6
7	8	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	8	7
4	0	Utmelding medlemmer i pensjonsordning	0	4
-53	33	Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik)	33	-53
-12	-11	Utbetalte ytelser	-11	-12
0	-1	Annet	-1	0
290	326	Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	326	290
271	304	- herav fondsbaserte	304	271
19	22	- herav ikke-fondsbaserte	22	19
Pensjonsmidler				
268	272	Pensjonsmidler 01.01	272	268
7	6	Forventet avkastning i perioden	6	7
0	0	Utmelding medlemmer i pensjonsordning	0	0
-5	-11	Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik)	-11	-5
15	6	Innbetaling fra arbeidsgiver	6	15
-12	-11	Utbetalte ytelser	-11	-12
272	262	Pensjonsmidler 31.12	262	272

NOTE 24 forts.

Morbank		(Mill. kroner)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Finansiell status 31.12				
290	326	Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	326	290
272	262	Pensjonsmidler 31.12	262	272
17	64	Netto pensjonsforpliktelse 31.12	64	17
17	64	Netto pensjonsforpliktelse 31.12 ekskl. arbeidsgiveravgift	64	17
10	3	Arbeidsgiveravgift 01.01	3	10
1	1	Arbeidsgiveravgiftkostnad	1	1
0	0	Netto arbeidsgiveravgift utmelding av medlemmer	0	0
-6	6	Aktuarielle gevinster og tap (estimatavik)	6	-6
-2	-1	Utbetalt	-1	-2
0	3	Andre endringer	3	0
3	12	Arbeidsgiveravgift 31.12	12	3
20	76	Netto pensjonsforpliktelse i balansen	76	20
Periodens pensjonskostnad				
6	8	Ytellesbasert pensjon opptjent i perioden	8	6
7	8	Rentekostnad på løpt pensjonsforpliktelse	8	7
-7	-6	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-6	-7
7	9	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	9	7
1	-1	Periodisert arbeidsgiveravgift	-1	1
8	8	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	8	8
8	9	– herav sikret pensjonskostnad inklusive arbeidsgiveravgift	9	8
15	13	Innskuddsbasert pensjonskostnad inkl aga	16	18
23	21	Periodens pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet	24	26
0	-1	Avviklingsgevinst som følge av gammel AFP opphører inkl. aga	-1	0
0	0	Avviklingsgevinst/tap ved avslutning av pensjonsopptjening (utstedelse av fripoliser)	0	0
23	20	Sum pensjonskostnader innskudd og ytelse inklusive avviklingsgevinster	23	26
23	25	Estimert pensjonskostnad ytelse og innskudd for neste år inkl. aga ekskl. estimatavik:	29	26
54	54	Pensjonsgrunnlag - ytelse sikret	54	54
14,8 %	14,0 %	Kostnad i prosent av pensjonsgrunnlaget	14,0 %	14,8 %
Aktuarielle gevinster og tap (estimatendringer)				
51	-54	Periodens aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. aga og før skatt	-54	51
-18	33	Kumulative aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. aga og før skatt	33	-18

Morbank				Sammensetning av pensjonsmidler (Mill. kroner)	Konsern			
31.12.15		31.12.16			31.12.16		31.12.15	
Noterte	Unoterte	Noterte	Unoterte	Noterte	Unoterte	Noterte	Unoterte	
79	10	83	12	Obligasjoner til amortisert kost	83	12	79	10
95	3	84	1	Obligasjoner til virkelig verdi	84	1	95	3
0	48	0	46	Eiendom	0	46	0	48
37	0	36	0	Aksjer og andeler	36	0	37	0
0	0	0	1	Andre eiendeler	0	1	0	0
212	61	203	59	Sum pensjonsmidler	203	59	212	61

Note 24 forts. neste side

NOTE 24 forts.

Morbank					Konsern				
2015		2016		(mill. kroner)	2016		2015		
7		8		Den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene i NOK	6		7		
31.12.15		31.12.16		Forutsetninger	31.12.16		31.12.15		
2,60 %		2,60 %		Diskonteringsrente	2,60 %		2,60 %		
2,60 %		2,60 %		Forventet avkastning på midlene	2,60 %		2,60 %		
2,50 %		2,00 %		Fremtidig lønnsutvikling	2,00 %		2,50 %		
2,25 %		2,00 %		G-regulering	2,00 %		2,25 %		
0,50 %		2,00 %		Pensjonsregulering	2,00 %		0,50 %		
14,10 %		14,10 %		Arbeidsgiveravgift	14,10 %		14,10 %		
0		5,00 %		Finansskatt	5,00 %				
4 % og 2 %		4 % og 2 %		Frivillig avgang	4 % og 2 %		4 % og 2 %		
Demografiske forutsetninger:									
K2013BE		K2013BE		Dødelighet	K2013BE		K2013BE		
IR2003		IR2003		Uførhet	IR2003		IR2003		
Utviklingen de siste fem år i den ytelsesbaserte pensjonsordningen									
(Mill. kroner)									
2012	2013	2014	2015	2016	2016	2015	2014	2013	2012
216	280	337	290	326	326	290	337	280	216
207	240	268	272	262	262	272	268	240	207
8	40	70	17	64	64	17	70	40	8

Vedlagt følger en tabell for sensitivitet på Bank 1 Oslo Akershus sin pensjonsforpliktelse:

Påvirkning på pensjonsforpliktelsen	Endring	Økning pensjonsforpliktelse	Reduksjon i pensjonsforpliktelse
Diskonteringsrenten	0,50 %	-6,67 %	7,45 %
Lønnsvekst	0,50 %	2,85 %	-2,61 %
Pensjonsvekst	0,25 %	2,77 %	-2,65 %
Forventet levetid	1 år	3,45 %	-3,46 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på endring i en av forutsetningene, gitt at alle andre forutsetninger holdes konstante. I praksis vil dette neppe skje, og endringer i noen av forutsetningene kan samvariere. Sensitivitetsberegningen er utført ved bruk av samme metode som aktuarberegningen for beregning av pensjonsforpliktelsen i balansen. Vektet gjennomsnittlig durasjon på pensjonsforpliktelsen til Bank 1 Oslo Akershus AS er på 15,81.

Forventet forfallsprofil på pensjonsforpliktelsene til Bank 1 Oslo Akershus AS som er forventet utbetalingstidspunkt følger følgende forfallsprofil:

	Under 1 år	1 – 2 år	2 – 5 år	Mer enn 5 år	Sum
Forventet utbetaling av pensjonsforpliktelsen	0	0	8	318	326

NOTE 25 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Morbank			Konsern	
2015	2016	(i 1.000 kroner)	2016	2015
112	117	IT-kostnader	123	118
21	24	Markedsføring	35	35
26	32	Ordinære avskrivninger (note 34 og 36)	37	31
39	39	Driftskostnader faste eiendommer	52	54
30	33	Eksterne honorarer	36	37
41	36	Andre driftskostnader	74	74
268	281	Sum andre driftskostnader	357	349
Godtgjørelse til revisor (i 1.000 kroner)				
517	599	Lovpålagt revisjon	799	627
0	23	Skatterådgivning	23	0
0	205	Andre attestasjonstjenester	261	50
469	33	Andre tjenester utenfor revisjon	79	482
985	859	Sum inklusiv merverdiavgift	1 115	1 159

NOTE 26 - SKATT

Morbank			Konsern		
2015	2016	(Mill. kroner)	2016	2015	
290	438	Resultat før skattekostnad	427	333	
16	34	Endring i midlertidige forskjeller	36	9	
51	-54	Endring midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapitalen	-54	51	
-26	-82	Permanente forskjeller ¹⁾	-70	-60	
331	337	Grunnlag for betalbar skatt	339	333	
89	84	Betalbar skatt	85	90	
0	11	Korreksjon betalbar skatt 2014	11	0	
89	95	Sum betalbar skatt	95	90	
-17	5	Endring i utsatt skatt/utsatt skattefordel	4	-16	
4	0	Korrigert feil utsatt skatt	0	4	
1	1	For lite/mye avsatt skatt tidligere år	3	1	
77	91	Skattekostnad	93	79	
Midlertidige forskjeller per 31.12					
38	30	Anleggsmidler	28	38	
2	1	Gevinst- og tapskonto	1	2	
0	0	Netto avsetning for forpliktelses	-5	-6	
48	37	Aksjer og verdipapirer	37	48	
-446	-318	Obligasjonsinnlån	-318	-446	
373	284	Sikringsinstrumenter	284	373	
-20	-73	Netto pensjonsforpliktelse	-73	-20	
49	4	Påløpte renter renteswapper	4	49	
0	0	Underskudd til fremføring	0	-10	
44	-35	Sum midlertidige forskjeller som påvirker skattegrunnlag	-43	28	
Endring i midlertidige forskjeller per 31.12					
0	8	Anleggsmidler	10	-4	
0	0	Gevinst- og tapskonto	0	0	
74	12	Aksjer og verdipapirer	12	74	
-2	-128	Obligasjonsinnlån	-128	-2	
11	89	Sikringsinstrumenter	89	11	
-59	53	Netto pensjonsforpliktelse	53	-59	
-9	0	Påløpte renter renteswapper	0	-9	
0	0	Netto avsetning for forpliktelses	-0	-2	
51	-54	Estimatavvik pensjoner mot egenkapital	-54	51	
67	-20	Sum endring midlertidige forskjeller som påvirker skattegrunnlag	-18	61	
Utsatt skatt/utsatt skattefordel per 31.12					
11	-9	Utsatt skatt netto midlertidige forskjeller som påvirker skattegrunnlaget	-11	7	
11	-9	Sum utsatt skatt/utsatt skattefordel	-11	7	
Avstemming av skattekostnad					
78	110	25 % / 27 % av resultat før skatt	107	90	
-7	-20	Permanente forskjeller (25 % / 27 %)	-18	-16	
1	0	Skatteeffekt av endret skattesats for balanseført utsatt skatt	0	1	
5	1	Korreksjon tidligere år	3	5	
77	91	Beregnet skattekostnad	92	79	
27 %	21 %	Effektiv skattesats	22 %	24 %	

¹⁾ Inkluderer skattefritt utbytte, ikke fradagsberettigede kostnader, netto skattefri gevinst ved realisasjon av aksjer innenfor EØS-området, samt fradrag for resultatandel knyttet til TS/FKV (resultatandel trekkes ut ettersom den allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

NOTE 27 - KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet						Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikringsinstrumenter	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter vurdert som tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	
Morbank							
Per 31.12.16 (Mill. kroner)							
Finansielle eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	0	388	0	0	388
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	694	0	0	694
Utlån til og fordringer på kunder	0	2 613	0	31 913	0	0	34 525
Sertifikater og obligasjoner	0	4 559	0	0	0	0	4 559
Finansielle derivater	50	0	411	0	0	0	461
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	356	0	0	70	0	426
Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	50	7 527	411	32 995	70	0	41 054
Finansiell gjeld							
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	1 141	0	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	26 859	0	0	26 859
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	5 800	0	4 147	0	0	9 946
Finansielle derivater	116	0	0	0	0	0	116
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	701	0	0	701
Sum finansiell gjeld	116	5 800	0	32 848	0	0	38 763
Konsern							
Per 31.12.16 (Mill. kroner)							
Finansielle eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	0	389	0	0	389
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	694	0	0	694
Utlån til og fordringer på kunder	0	2 613	0	31 913	0	0	34 525
Sertifikater og obligasjoner	0	4 559	0	0	0	0	4 559
Finansielle derivater	50	0	411	0	0	0	461
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	356	0	0	70	0	426
Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	50	7 527	411	32 996	70	0	41 055
Finansiell gjeld							
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	1 141	0	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	26 838	0	0	26 838
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	5 800	0	4 147	0	0	9 946
Finansielle derivater	116	0	0	0	0	0	116
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	701	0	0	701
Sum finansiell gjeld	116	5 800	0	32 826	0	0	38 742

Note 27 forts. neste side

NOTE 27 forts.

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet						Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrumenter	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter vurdert som tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	
Morbank							
Per 31.12.15 (Mill. kroner)							
Finansielle eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	0	615	0	0	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	410	0	0	410
Utlån til og fordringer på kunder	0	2 676	0	29 052	0	0	31 728
Sertifikater og obligasjoner	0	3 864	0	0	0	0	3 864
Finansielle derivater	68	0	542	0	0	0	611
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	72	0	72
Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	68	6 540	542	30 077	72	0	37 300
Finansiell gjeld							
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	345	0	0	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	23 541	0	0	23 541
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	5 501	0	4 895	0	0	10 396
Finansielle derivater	202	0	0	0	0	0	202
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 102	0	0	1 102
Sum finansiell gjeld	202	5 501	0	29 883	0	0	35 586
Konsern							
Per 31.12.15 (Mill. kroner)							
Finansielle eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	0	615	0	0	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	0	410	0	0	410
Utlån til og fordringer på kunder	0	2 676	0	29 042	0	0	31 718
Sertifikater og obligasjoner	0	3 864	0	0	0	0	3 864
Finansielle derivater	68	0	542	0	0	0	611
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	72	0	72
Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	14	0	14
Sum finansielle eiendeler	68	6 540	542	30 067	86	0	37 304
Finansiell gjeld							
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	345	0	0	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	23 521	0	0	23 521
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	5 501	0	4 895	0	0	10 396
Finansielle derivater	202	0	0	0	0	0	202
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	1 102	0	0	1 102
Sum finansiell gjeld	202	5 501	0	29 864	0	0	35 566

NOTE 28 - VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL AMORTISERT KOST

(mill. kroner)	Bokført verdi 31.12.16	Virkelig verdi 31.12.16	Bokført verdi 31.12.15	Virkelig verdi 31.12.15
Morbank				
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	388	388	615	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	694	694	410	410
Utlån til og fordringer på kunder	31 913	31 913	29 052	29 052
Verdipapirer	0	0	0	0
Derivater	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	32 995	32 995	30 077	30 077
FORPLIKTELSE				
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 141	1 141	345	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	26 859	26 859	23 541	23 541
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4 147	4 147	4 895	4 895
Derivater	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	701	701	1 102	1 102
Sum finansielle forpliktelser	32 848	32 848	29 883	29 872
Konsern				
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	389	389	615	615
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	694	694	410	410
Utlån til og fordringer på kunder	31 913	31 913	29 042	29 042
Verdipapirer	0	0	0	0
Derivater	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	32 996	32 996	30 067	30 067
FORPLIKTELSE				
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 141	1 141	345	345
Innskudd fra og gjeld til kunder	26 838	26 838	23 521	23 521
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4 445	4 445	4 895	4 895
Derivater	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	701	701	1 102	1 102
Sum finansielle forpliktelser	33 125	33 125	29 864	29 852

Virkelig verdi klassifisert per nivå

Morbank	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum virkelig verdi
Per 31.12.16 (Mill. kroner)				
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	388	0	388
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	694	0	694
Utlån til og fordringer på kunder	0	0	31 913	31 913
Verdipapirer	0	0	0	0
Derivater	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	0	1 082	31 913	32 995
FORPLIKTELSE				
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 141	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	26 859	26 859
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	4 147	0	4 147
Derivater	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	0	701	0	701
Sum finansielle forpliktelser	0	5 989	26 859	32 848

NOTE 28 forts.

Virkelig verdi klassifisert per nivå

Konsern	Nivå 1 Kvoterte priser	Nivå 2 Observerbare forutsetninger	Nivå 3 Ikke observerbare forutsetninger	Sum virkelig verdi
Per 31.12.16 (Mill. kroner)				
EIENDELER				
Konter og fordringer på sentralbanker	0	389	0	389
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	694	0	694
Utlån til og fordringer på kunder	0	0	31 913	31 913
Verdipapirer	0	0	0	0
Derivater	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	0	1 083	31 913	32 996
FORPLIKTELSER				
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 141	0	1 141
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	26 838	26 838
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	4 445	0	4 445
Derivater	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	0	701	0	701
Sum finansielle forpliktelser	0	6 287	26 838	33 125

GENERELT

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi

De fleste finansielle instrumenter, med unntak av kundeutlån og kundeinnskudd med flytende rente samt gjeld til kredittinstitusjoner, vurderes til virkelig verdi. For nærmere beskrivelse henvises til note 2 og 3.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres til amortisert kost. For nærmere beskrivelse se note 2. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, eventuelt justert for nedskrivninger.

Verdsetting til virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Virkelig verddivurdering av poster ført til amortisert kost

Ved virkelig verddivurdering av poster ført til amortisert kost har vi delt inn i følgende: utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til kunder personmarked og bedriftsmarked, innskudd fra og gjeld til kunder og gjeld til kredittinstitusjoner.

Utlån til kunder og kredittinstitusjoner prises på ulike måter. Her følger en oversikt over ulike prismodeller fordelt på de ulike kategoriene:

- Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner prises med utgangspunkt i NIBOR.
- Utlån til kunder personmarked prises med flytende og fast kunderente.
- Utlån til kunder bedriftsmarked prises med flytende og fastkunderente samt en del lån prises med utgangspunkt i NIBOR.

Alle fastrentelån bokføres til virkelig verdi i bankens regnskap.

Banken vurderer at lån i personmarkedet med flytende rente har en riktig markedspris til enhver tid. Lån til bedriftsmarkedet med flytende rente har også etter vår vurdering en riktig markedspris på balansetidspunktet. Begrunnelsen for dette er at den flytende renten kontinuerlig vurderes og justeres i henhold til rentenivået i kapitalmarkedet og endringer i konkurransesituasjonen.

NIBOR-lån på til sammen 7,1 milliarder kroner (fordelt på bedriftsmarkedet og kredittinstitusjoner) per 31.12.2016 er inngått med forskjellige marginer og med ulike tidsintervall for renteregulering. Av disse lånene har i overkant 1 milliard kroner margin med fast bindingstid. Samlet sett har denne porteføljen etter bankens vurdering en riktig markedspris. De øvrige NIBOR-lånene kan reforhandles kontinuerlig. Banken tilstreber at disse lånene har rett markedspris til enhver tid.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd til kunder

For innskudd til kunder og gjeld til kredittinstitusjoner estimeres virkelig verdi lik bokført verdi siden disse i all hovedsak har flyende rente.

Basert på ovennevnte vurderinger blir det ingen forskjell mellom bokført verdi og virkelig verdi i tabellen over.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Verdipapirgjeld blir verddivurdert ved teoretisk markedsverddivurdering basert på rente- og spreadkurver.

NOTE 29 - VURDERING AV VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Tabellene under viser finansielle eiendeler til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse

Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enn notert pris (brukt i nivå 1) enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) for eiendelen eller forpliktelsen.

Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger).

Morbank per 31.12.16 (Mill. kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
EIENDELER				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	461	0	461
– Obligasjoner og sertifikater	0	4 559	0	4 559
– Egenkapitalinstrumenter	356	0	0	356
– Fastrentelån	0	0	2 613	2 613
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				0
– Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0
– Egenkapitalinstrumenter	12	0	115	128
– Andre finansielle eiendeler (VISA Norge)	0	0	15	15
Sum finansielle eiendeler	368	5 021	2 743	8 132
GJELD				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	116	0	116
– Verdpapirgjeld	0	5 800	0	5 800
Sum finansiell gjeld	0	5 915	0	5 915

Morbank per 31.12.15 (mill. kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
EIENDELER				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	611	0	611
– Obligasjoner og sertifikater	0	3 864	0	3 864
– Egenkapitalinstrumenter	0	0	0	0
– Fastrentelån	0	0	2 676	2 676
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				0
– Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0
– Egenkapitalinstrumenter	13	0	117	130
– Andre finansielle eiendeler (VISA Norge)	0	0	31	31
Sum finansielle eiendeler	13	4 475	2 824	7 312
GJELD				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	202	0	202
– Verdpapirgjeld	0	5 501	0	5 501
Sum finansiell gjeld	0	5 703	0	5 703

Konsern per 31.12.16 (Mill. kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
EIENDELER				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	461	0	461
– Obligasjoner og sertifikater	0	4 559	0	4 559
– Egenkapitalinstrumenter	356	0	0	356
– Fastrentelån	0	0	2 613	2 613
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				0
– Anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0
– Egenkapitalinstrumenter	12	0	57	70
– Andre finansielle eiendeler (VISA Norge)	0	0	15	15
Sum finansielle eiendeler	368	5 021	2 685	8 074
GJELD				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater	0	116	0	116
– Verdpapirgjeld	0	5 800	0	5 800
Sum finansiell gjeld	0	5 915	0	5 915

NOTE 29 forts.

Konsern

per 31.12.15 (mill. kroner)

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
EIENDELER				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	0	611	0	611
- Obligasjoner og sertifikater	0	3 864	0	3 864
- Egenkapitalinstrumenter	0	0	0	0
- Fastrentelån	0	0	2 676	2 676
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Anleggsmidler holdt for salg	0	0	14	14
- Egenkapitalinstrumenter	13	0	60	72
- Andre finansielle eiendeler (VISA Norge)	0	0	31	31
Sum finansielle eiendeler	13	4 475	2 781	7 268
GJELD				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	0	202	0	202
- Verdpapirgjeld	0	5 501	0	5 501
Sum finansiell gjeld	0	5 703	0	5 703

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Markedsprisen som benyttes for finansielle eiendeler er gjeldende kjøpskurs; for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Disse instrumentene er inkludert i nivå 1. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs eller New York Stock Exchange klassifisert som holdt for handelsformål eller tilgjengelig for salg.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC-derivater)

bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2.

Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata, er instrumentet inkludert i nivå 3.

Verdsettelsesmetoder som brukes til å verdsette finansielle instrumenter inkluderer;

- Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar rentekurve.
- Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er

bestemt ved å se på nåverdien av forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkurs på balansedagen.

- Virkelig verdi av obligasjoner og sertifikater (eiendeler og forpliktelser) er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspred på utsteder fra et anerkjent meglerhus eller Reuters prissettingstjeneste.
- Virkelig verdi av fastrenteinnskudd og -utlån er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar swaprentekurve med tillegg for et implisitt påslag beregnet som differanse mellom referanserenten og rente gitt av bankens prisliste på balansedagen.
- Andre teknikker, slik som multiplikatormodeller, er benyttet for å fastsette virkelig verdi på de resterende finansielle instrumentene.

Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3 i konsern per 31.12.16:

	Egenkapital- instrumenter over resultatet	Fastrentelån	Anleggsmidler holdt for salg	Egenkapital- instrumenter tilgjengelig for salg	Andre finansielle eiendeler	Sum
Inngående balanse 01.01	0	2 676	14	60	31	2 781
Investeringer i perioden	0	404	0	0	0	404
Salg i perioden (til bokført verdi)	0	-431	-14	0	0	-445
Gevinst eller tap ført i resultatet	0	-38	0	-2	0	-40
Gevinst eller tap ført direkte mot totalresultatet	0	0	0	0	-16	-16
Utgående balanse 31.12.16	0	2 613	0	57	15	2 685

Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3 i konsern per 31.12.15:

	Egenkapital- instrumenter over resultatet	Fastrentelån	Anleggsmidler holdt for salg	Egenkapital- instrumenter tilgjengelig for salg	Andre finansielle eiendeler	Sum
Inngående balanse 01.01	2	1 754	0	60	0	1 817
Investeringer i perioden	0	1 102	23	0	0	1 126
Salg i perioden (til bokført verdi)	-2	-187	-9	0	0	-198
Gevinst eller tap ført i resultatet	0	6	0	0	0	6
Gevinst eller tap ført direkte mot totalresultatet	0	0	0	0	31	31
Utgående balanse 31.12.15	0	2 676	14	60	31	2 781

Periodens samlede gevinst og tap gjelder for eiendeler som er eiet på balansedagen.

Banken har klassifisert sin fastrenteutlånsportefølje til nivå 3 i virkelig-verdi hierarkiet. Bankens verdsettelsesmetode består av en nåverdimodell hvor kundens fremtidige innbetalinger diskonteres etter en rente som tilsvarer markedets tilbud av fastrentelån. Denne diskonteringsrenten vil bestå av swaprente i tillegg til et marginpåslag. Swaprenten observeres for hvert enkelt lån basert på gjenværende løpetid på rentebindingen. Marginpåslaget dekker andre kostnader, kredittrisiko samt et avkastningskrav.

En økning av diskonteringsrenten med ti basispunkter ville ha medført en negativ endring i virkelig verdi på MNOK 6,8.

Det vil oppstå en differanse mellom førstegangsinnregning av utlånene og porteføljens verdi etter virkelig-verdi prinsippet. Denne 'dag-1-effekten' bokføres ved førstegangsinnregning, men vil amortiseres over lånenes løpetid. Denne effekten er på 8,1 MNOK per 31.12.16. Banken yter ikke ytterligere lån som bokføres til virkelig verdi.

NOTE 30 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Morbank			Konsern		
31.12.15	31.12.16	(mill. kroner)	31.12.16	31.12.15	
		Stat			
0	0	- pålydende verdi	0	0	
0	0	- virkelig verdi	0	0	
		Annen offentlig utsteder			
150	1 396	- pålydende verdi	1 396	150	
151	1 401	- virkelig verdi	1 401	151	
		Finansielle foretak			
3 473	3 039	- pålydende verdi	3 039	3 473	
3 456	3 047	- virkelig verdi	3 047	3 456	
		Ikke-finansielle foretak			
258	110	- pålydende verdi	110	258	
257	111	- virkelig verdi	111	257	
3 881	4 546	Sum rentepapirer, pålydende verdi	4 546	3 881	
3 864	4 559	Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet	4 559	3 864	

Alle sertifikater og obligasjoner måles til virkelig verdi over resultatet. For nærmere spesifisering av risiko knyttet til rentepapirer henvises til note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko.

NOTE 31 - FINANSIELLE DERIVATER

Generell beskrivelse

Banken har bare inngått rentebytteavtaler og opsjoner og disse består av:

Valutainstrumenter: Avtaler om å bytte valutabetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp.

Renteinstrumenter: Avtaler om å bytte rentebetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp.

Opsjoner: Avtale hvor selger gir kjøper rett, men ikke plikt til enten å selge eller kjøpe et finansielt instrument før eller på et bestemt tidspunkt og til en forhåndsavtalt pris.

Derivatene blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater. Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som "virkelig verdi sikring" i henhold til IFRS standard IAS 39. Øvrig sikring defineres som økonomisk sikring, og benyttes blant annet for sikring av rentebytteavtaler med små beløp hvor det ikke er naturlig med sikring i et en-til-en forhold. Disse derivatene bulksikres (sikring av flere sikringsobjekter med ett sikringsinstrument), og dette kvalifiserer dermed ikke til dokumentert sikringsbokføring. Banken benytter også økonomisk sikring for alle andre derivater enn rentebytteavtaler (rente- og valutabytte, valutabytte og valutatermin), og banken benytter seg således ikke av kontantstrømssikring.

Morbank og konsern

Valuta -og renteinstrumenter (Mill. kroner)	31.12.16			31.12.15		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Til virkelig verdi over resultatet:						
Valutainstrumenter	637	13	6	501	-16	0
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	5 513	38	109	6 368	85	202
Øvrige rentederivater	50	0	0	42	0	0
Sum valuta- og renteinstrumenter	6 200	50	116	6 912	68	202
Til sikringsformål:						
Valutainstrumenter	0	0	0	0	0	0
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	5 370	411	0	5 150	542	0
Sum valuta- og renteinstrumenter	5 370	411	0	5 150	542	0
Sum valutainstrumenter	637	13	6	501	-16	0
Sum renteinstrumenter	10 933	449	109	11 561	627	202
Sum valuta- og rentederivater	11 570	461	116	12 062	611	202

Markedsverdien til valutawapper og valutaterminer ble nettoført under andre eiendeler i balansen.

Banken har ingen kredittderivater. Kredittderivater er finansielle kontrakter som overfører hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til lån, obligasjoner eller andre engasjementer fra kjøperen av beskyttelse til selgeren av beskyttelse. Kredittderivater gjør det mulig å overføre kredittisiko knyttet til bestemte aktiva til en tredje part uten å selge aktivaene. Kredittderivater har mange likhets-trekk med garantier.

NOTE 32 - AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER

Banken klassifiserer aksjer innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg til virkelig verdi mot utvidet resultat.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
0	356	Til virkelig verdi over resultat	356	0
0	0	- Børsnoterte	0	0
0	356	- Unoterte	356	0
61	70	Tilgjengelig for salg	70	72
2	12	- Børsnoterte	12	13
60	57	- Unoterte	57	60
61	426	Sum aksjer og andeler	426	72
2	12	Sum børsnoterte selskaper	12	13
60	413	Sum unoterte selskaper	413	60

Morbank og konsern	Prinsipp*	Eierandel (%)	Beholdning (antall)	Anskaffelseskost	Markedsverdi/ bokført verdi
Børsnoterte selskaper					
VISA Inc. (USA)	TFS	0,0 %	4 641	2	12
Sum børsnoterte aksjer				2	12
Unoterte selskaper					
Arbejdernes Landsbank AS (DK)	TFS	0,0 %	1 000	0	0
Bank Solidarity (RU)	TFS	0,9 %	14 500	2	0
S.W.I.F.T. Scrl (BE)	TFS	0,0 %	7	0	0
Oslo Kongressenter Folket Hus BA	TFS	13,7 %	70 638	7	56
SR Eiendomsinvest Tyskland I AS	TFS	1,3 %	46 461	5	1
Nordisk Areal AS	TFS	1,0 %	50 000	5	0
Filmparken AS	TFS	2,3 %	379 197	0	0
Verdipapirfondet Holberg Likviditet	FVO	2,7 %	1 962 641	200	203
Verdipapirfondet Holberg Likviditet 20	FVO	3,5 %	495 616	50	50
Pengemarkedsfondet Pluss Likviditet II	FVO	2,7 %	99 985	100	102
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler				369	413
Sum aksjer og andeler				371	426

* FVO (Fair Value Option) - til virkelig verdi over resultatet, TFS (Tilgjengelig for salg) - til virkelig verdi mot utvidet resultat.

NOTE 33 - INVESTERINGER I EIERINTERESSER

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg

Firma	Anskaffelses - tidspunkt	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investeringer i datterselskaper			
Aksjer eid av morbanken			
EiendomsMegler 1 Oslo og Akershus AS	2001	Oslo	100 %
Aksjer eid av datterselskaper			
EiendomsMegler 1 Oslo AS (eid av EiendomsMegler 1 Oslo og Akershus AS)	2007	Oslo	100 %
Tilknyttede selskaper			
SpareBank 1 Boligkreditt AS	2007	Stavanger	10,2 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	2009	Stavanger	4,2 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	2012	Trondheim	9,6 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	2015	Oslo	8,6 %
Felleskontrollerte virksomheter			
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	2003	Oslo	7,7 %
SpareBank 1 Gruppen AS	2013	Tromsø	1,4 %

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet.

31.12.16	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende verdi	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Årsresultat før skatt	Bokført verdi 31.12.16
EiendomsMegler 1 Oslo og Akershus Konsern	1	2	1	123	52	221	217	3	58
Sum investering i datterselskaper									58

31.12.15	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende verdi	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Årsresultat før skatt	Bokført verdi 31.12.15
EiendomsMegler 1 Oslo og Akershus Konsern	1	2	1	126	57	209	205	4	58
Invest 6 AS	0	1 000	0	14	14	0	0	0	0
Sum investering i datterselskaper									58

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
1 027	1 169	Balanseført verdi per 01.01	1 249	1 070
142	186	Tilgang/avgang	186	142
0	-13	Nedskrivning	0	0
0	0	EK-endringer	0	0
0	0	Resultatandel	13	71
0	0	Utbetalt utbytte	-45	-33
1 169	1 343	Balanseført verdi per 31.12	1 404	1 249

Spesifikasjon av årets endring på konsern	Tilgang/avgang	EK-endring	Utbetalt utbytte	Sum
SpareBank 1 Boligkreditt AS	96	0	-10	86
SpareBank 1 Næringskreditt AS	77	0	0	77
SpareBank 1 Kredittkort AS	0	0	0	0
SpareBank 1 Gruppen AS	0	0	-35	-35
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	14	-13	0	1
Sum kontantstrøm	186	-13	-45	129
SpareBank 1 Boligkreditt AS - resultatandel	-11	0	0	-11
SpareBank 1 Næringskreditt AS - resultatandel	1	0	0	1
SpareBank 1 Kredittkort AS - resultatandel	12	0	0	12
SpareBank 1 Gruppen konsern - resultatandel	22	0	0	22
SpareBank 1 Mobilbetaling AS - resultatandel	-12	0	0	-12
Sum endring balanseført verdi	200	-13	-45	142

NOTE 33 forts.

31.12.16						Bokført verdi		
	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	31.12.16	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Boligkreditt AS	252 251	241 198	411	521	-110	992	10,21 %	6 609 157
SpareBank 1 Næringskreditt AS	13 642	11 559	122	38	84	77	4,19 %	611 366
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA konsern	984	846	1 055	1 048	7	8	8,60 %	774
SpareBank 1 Kredittkort AS	5 401	4 323	512	383	129	86	9,59 %	276 928
SpareBank 1 Gruppen konsern	63 089	55 323	14 088	12 513	1 575	172	1,40 %	27 390
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	124	30	-1	134	-135	8	8,60 %	714
	335 491	313 279	16 188	13 328	1 769	1 343		

31.12.15						Bokført verdi		
	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	31.12.15	Eierandel	Antall aksjer
SpareBank 1 Boligkreditt AS	269 206	259 489	654	201	453	896	9,36 %	5 971 066
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA konsern	750	622	944	923	21	8	7,74 %	774
SpareBank 1 Kredittkort AS	5 248	4 256	921	809	112	86	9,28 %	278 524
SpareBank 1 Gruppen konsern	58 021	50 063	12 212	10 925	1 287	172	1,40 %	27 390
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	83	0	0	0	0	7	8,60 %	714
	333 308	314 430	14 731	12 858	1 873	1 169		

NOTE 34 - EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

Morbank			Konsern			
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	(Mill. kroner)	Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt
148	138	285	Anskaffelseskost 01.01.15	148	154	302
17	21	38	Tilgang	17	27	44
1	0	1	Avgang/utrangering til anskaffelseskost	1	0	1
164	159	322	Anskaffelseskost 31.12.15	164	181	344
15	59	74	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.15	15	70	85
6	20	26	Årets avskrivning	6	22	29
0	0	0	Akkumulerte av- og nedskrivninger på årets avgang	0	0	0
21	79	100	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.15	21	93	114
142	80	222	Balansført verdi 31.12.15	142	88	230
164	159	322	Anskaffelseskost 01.01.16	164	181	344
0	10	10	Tilgang	0	14	14
-1	0	-1	Korreksjon	-1	0	-1
0	-33	-33	Avgang/utrangering til anskaffelseskost	0	-33	-33
162	135	297	Anskaffelseskost 31.12.16	162	161	324
21	79	100	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.16	21	93	114
7	21	28	Årets avskrivning	7	26	33
0	28	28	Akkumulerte av- og nedskrivninger på årets avgang	0	30	30
28	71	100	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.16	28	89	117
134	64	198	Balansført verdi 31.12.16	134	72	206

Avskrivning

Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuelt restverdi, avskrives eiendelene lineært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Maskiner 3 år
- Inventar 7 år
- IT-utstyr 3-5 år
- Tekniske anlegg 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 50 år

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2016 utgjør 15 millioner kroner.

Utnyttede driftsmidler

Alle aktiverte bygninger er fullt utnyttet. Det var de også i 2015.

Bruttov verdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift

Konsernet har ikke anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31.12.2016.

Overtatte eiendeler utgjør 5,0 millioner kroner i 2015 og 2016.

NOTE 35 - VIRKSOMHET OG ANLEGGSMIDLER HOLDT FOR SALG

Investering i selskaper holdt for salg

Bankens strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normal ikke lenger enn ett år. Investeringer er bokført til virkelig verdi i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet.

Morbank (Mill. kroner)

2016

Invest 6 AS er avvirket og slettet i 2016. Bank 1 har ved utgangen av 2016 ingen virksomhet holdt for salg.

2015	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende verdi	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi 31.12.15
Invest 6 AS	0	1 000	0	14	14	2	0	2	0

Konsern (Mill. kroner)

Eiendom	Verdi 01.01.16	Salg	Verdi 31.12.16
Leiligheter Monte Carrera, Gran Canaria	14	-14	0
Total eiendom	14	-14	0
Øvrig anleggsmidler	0	0	0
Totalt virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	14	-14	0

NOTE 36 - GOODWILL OG ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
		Goodwill		
0	0	Anskaffelseskost 01.01	58	58
0	0	Oppkjøp av datterselskap	0	0
0	0	Avgang	0	0
0	0	Anskaffelseskost 31.12	58	58
0	0	Akkumulerte nedskrivninger 01.01	37	37
0	0	Årets nedskrivninger	0	0
0	0	Akkumulerte nedskrivninger 31.12	37	37
0	0	Balanseført goodwill 31.12	21	21
		Andre immaterielle eiendeler		
0	0	Anskaffelseskost 01.01	17	17
0	0	Tilgang	0	0
0	0	Avgang	0	0
0	0	Anskaffelseskost 31.12	17	17
0	0	Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 01.01	12	8
0	0	Årets nedskrivninger	0	0
0	0	Årets avskrivninger	0	3
0	0	Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 31.12	12	12
0	0	Balanseført andre immaterielle eiendeler 31.12	6	6
0	0	Sum goodwill og andre immaterielle eiendeler 31.12	27	27

Balanseført goodwill er knyttet til EiendomsMegler 1-konsernet.

Goodwillpostene vurderes årlig og nedskrives dersom det er grunnlag for det. Det er ikke foretatt nedskrivning av goodwill i 2016.

Se note 3 for beskrivelse av verdilvurderingsmodell for goodwill.

NOTE 37 - ANDRE EIENDELER

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
13	10	Opptjente ikke mottatte inntekter	10	13
77	54	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	111	140
11	23	Øvrige eiendeler	25	16
101	87	Sum andre eiendeler	147	169

NOTE 38 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
Innskudd fra og gjeld til kunder				
16 198	19 275	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	19 254	16 178
7 343	7 584	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	7 584	7 343
23 541	26 859	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	26 838	23 521
12,1 %	10,0 %	Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd	10,0 %	12,1 %
Innskudd fordelt på sektor og næring				
11 245	16 445	Lønnstakere o.l	16 445	11 245
431	442	Offentlig forvaltning	442	431
89	10	Primærnæringer	10	89
5	5	Trebearbeidende industri	5	5
83	112	Annen industri	112	83
241	208	Bygg og anlegg	208	241
0	3	Kraft- og vannforsyning	3	0
624	635	Varehandel	635	624
137	126	Hotell- og restaurantdrift	126	137
1 516	1 873	Eiendomsdrift	1 873	1 516
8 597	6 086	Forretningsmessig tjenesteyting	6 064	8 578
104	117	Transport og kommunikasjon	117	104
468	796	Øvrig virksomhet	796	468
23 541	26 859	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	26 838	23 521
Innskudd fordelt på geografiske områder				
15 960	16 943	Oslo	16 921	15 940
5 234	6 171	Akershus	6 171	5 234
2 347	3 745	Andre	3 745	2 347
23 541	26 859	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	26 838	23 521

NOTE 39 - GJELD VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Morbank			Konsern		
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15	
		Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak			
0	0	- pålydende verdi	0	0	
0	0	- bokført verdi	0	0	
		Obligasjonsgjeld			
9 840	9 518	- pålydende verdi	9 518	9 840	
10 396	9 946	- bokført verdi	9 946	10 396	
9 840	9 518	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi	9 518	9 840	
10 396	9 946	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, bokført verdi	9 946	10 396	
		Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt			
1 247	0	2016	0	1 247	
1 143	1 198	2017	1 198	1 143	
1 900	1 900	2018	1 900	1 900	
1 900	1 900	2019	1 900	1 900	
1 550	1 900	2020	1 900	1 550	
1 750	2 000	2021	2 000	1 750	
350	350	2022	350	350	
0	270	2026	270	0	
9 840	9 518	Sum verdipapirgjeld, pålydende verdi	9 518	9 840	

Morbank og konsern

(Mill. kroner)	31.12.16	Emittert	Forfalt/innløst	Øvrige endringer	31.12.15
Sertifikatgjeld, nominell verdi	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	9 518	973	-1 295	0	9 840
Verdjusteringer	331	0	0	-132	463
Opptjente renter	97	0	0	4	93
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9 946	973	-1 295	-128	10 396

NOTE 40 - ANNEN GJELD OG FORPLIKTELSE

Morbank			Konsern		
31.12.15	31.12.16	(Mill. kroner)	31.12.16	31.12.15	
		Annent gjeld og balanseført forpliktelse			
20	76	Pensjonsforpliktelser (note 24)	76	20	
24	30	Andre spesifiserte avsetninger	54	45	
22	21	Påløpte feriepenger	31	31	
7	9	Leverandørgjeld	16	15	
52	81	Annet	86	74	
125	217	Sum annent gjeld og balanseført forpliktelse	263	185	
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)			
11	10	Betalingsgarantier	10	11	
176	185	Kontraktsgarantier	185	176	
7	7	Lånegarantier	7	7	
0	0	Garantier for skatter	0	0	
49	52	Annent garantiansvar	52	49	
243	254	Sum stilte garantier	254	243	

Note 40 forts. neste side

NOTE 40 forts.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
2 323	2 634	Ubenyttede kreditter	2 634	2 323
964	734	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	734	964
50	38	Ubenyttede garantitilsagn	38	50
3 337	3 406	Sum andre forpliktelser	3 406	3 337
3 705	3 878	Totale forpliktelser	3 923	3 766
		Pantstillelser		
871	702	Pantstillelser i verdipapirer	702	871

Pantstillelser

Pantstillelser består i sin helhet av verdipapirer stillet som sikkerhet for D-lånsadgang i Norges Bank.

Pågående rettsvister

Konsernet er ikke part i rettsvister med et økonomisk omfang som vurderes til å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling.

NOTE 41 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

Fondsobligasjoner ble ført som annen langsiktig gjeld til amortisert kost i 2015, mens fra 2. kvartal 2016 ble fondsobligasjoner reklassifisert fra gjeld til egenkapital.

For beskrivelse av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner og hvordan de påvirker kapitaldekningen, henvises til note 2 Regnskapsprinsipper.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	(mill. kroner)	31.12.16	31.12.15
		Tidsbegrenset:		
200	200	2023 3 mndr Nibor + 2,75 % (Call opsjon 2018) ¹⁾	200	200
300	301	2023 3 mndr Nibor + 1,95 % (Call opsjon 2018) ¹⁾	301	300
200	200	2024 3 mndr Nibor + 1,65 % (Call opsjon 2019) ¹⁾	200	200
701	701	Sum tidsbegrenset	701	701
		Fondsobligasjonslån:		
201	0	Evigvarende 3 mndr Nibor + 3,05 % (Call opsjon 2019)	0	201
200	0	Evigvarende 3 mndr Nibor + 3,5 % (Call opsjon 2019)	0	200
401	0	Sum fondsobligasjonslån	0	401
1 102	701	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	701	1 102
3,61 %	3,24 %	Gjennomsnittlig rente NOK	3,24 %	3,61 %

¹⁾ Det fremkommer ingen marginøkning i avtalen i tilfellet call-opsjonen ikke benyttes.

Morbank og konsern

(mill. kroner)

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.16	Emittert	Forfalt/innløst	Reklassifisering til egenkapital	Øvrige endringer	31.12.15
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	700	0	0	0	0	700
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	0	0	0	-400	0	400
Opptjente renter	1	0	0	0	-1	2
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	701	0	0	-400	-1	1 102

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.15	Emittert	Forfalt/innløst	Reklassifisering til egenkapital	Øvrige endringer	31.12.14
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	700	0	0	0	0	700
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	400	0	0	0	0	400
Opptjente renter	2	0	0	0	2	2
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	1 102	0	0	0	2	1 102

NOTE 42 - OPPKJØP AV VIRKSOMHETER / VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING

Det ble ikke foretatt oppkjøp av virksomheter i 2015 eller 2016.

NOTE 43 - VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE SELSKAPER

Med nærstående parter menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter, datterselskaper og selskaper holdt for salg hvor banken har betydelig innflytelse. Spesifikasjon av disse selskapene er vist i note 33. I tillegg omfatter nærstående selskaper i denne sammenhengen våre eiere (se note 44) og SpareBank 1 Gruppen AS med tilhørende selskaper fordi de er underlagt den samme felleskontrollen etter vurderingsreglene i IAS 24 punkt 9.b ii-iv.

Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 og 23.

Lån (Mill. kroner)	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Utlån per 01.01.	10	0	626	577
Nye utlån/tilbakebetalinger i perioden	-10	10	437	49
Endringer i nærstående parter	0	0	0	0
Utlån per 31.12	0	10	1 063	626
Renteinntekter	0	0	26	19
Innskudd (Mill. kroner)				
Innskudd per 01.01	20	26	3 129	3 495
Innskudd/uttak i perioden	1	-6	1 201	-366
Endringer i nærstående parter	0	0	0	0
Innskudd per 31.12	21	20	4 330	3 129
Rentekostnader	0	0	39	41
Provisjonsinntekt	0	0	269	284
Utstedte garantier og kausjonsansvar	92	92	7	6
Overført utlån til kredittforetak	0	0	18 282	16 271

Alle lån til og innskudd fra nærstående selskaper er inngått på markedsmessige vilkår og er bokført i morbanken.

NOTE 44 - AKSJEKAPITAL OG EIERSTRUKTUR

Bankens aksjekapital utgjør per 31.12.2016 457.333.900 kroner fordelt på 4.573.339 aksjer, hver pålydende 100 kroner. Per 31.12.2016 var det en aksjeeier. Per 31.12.2015 var det 23 aksjeeiere.

Alle aksjeeiere	31.12.16			31.12.15		
	Antall aksjer	Aksjekapital	Andel	Antall aksjer	Aksjekapital	Andel
Sparebanken Hedmark	4 573 339	457 333 900	100 %	1 854 126	185 412 600	40,542 %
Landsorganisasjonen i Norge	0	0	0	889 306	88 930 600	19,445 %
Samarbeidende Sparebanker AS	0	0	0	694 435	69 443 500	15,184 %
SpareBank 1 Nord-Norge	0	0	0	218 841	21 884 100	4,785 %
SpareBank 1 SMN	0	0	0	218 841	21 884 100	4,785 %
SpareBank 1 SR-bank	0	0	0	218 841	21 884 100	4,785 %
Fellesforbundet	0	0	0	168 073	16 807 300	3,675 %
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	0	0	0	105 064	10 506 400	2,297 %
Industri Energi	0	0	0	38 348	3 834 800	0,839 %
Fagforbundet	0	0	0	28 111	2 811 100	0,615 %
Norsk Tjenestemannslag	0	0	0	25 223	2 522 300	0,552 %
Norsk Sjømannsforbund	0	0	0	23 375	2 337 500	0,511 %
Norsk Transportarbeiderforbund	0	0	0	23 246	2 324 600	0,508 %
Forbundet for Ledelse og Teknikk	0	0	0	22 844	2 284 400	0,500 %
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund	0	0	0	21 659	2 165 900	0,474 %
Handel og Kontor i Norge	0	0	0	12 863	1 286 300	0,281 %
Norsk Arbeidsmandsforbund	0	0	0	6 310	631 000	0,138 %
Norsk Jernbaneforbund	0	0	0	3 214	321 400	0,070 %
Norges Offisersforbund	0	0	0	303	30 300	0,007 %
Norsk Fengels- og Friomsorgsforbund	0	0	0	185	18 500	0,004 %
Musikernes Fellesorganisasjon	0	0	0	62	6 200	0,001 %
Skolenes Landsforbund	0	0	0	44	4 400	0,001 %
Arbeiderbevegelsens Presseforbund	0	0	0	25	2 500	0,001 %
Sum	4 573 339	457 333 900	100 %	4 573 339	457 333 900	100,000 %

I desember 2015 avtalte Sparebanken Hedmark kjøp av aksjer fra LO (29,9 %) og de øvrige SpareBank 1-bankene (i sum 29,6 %) slik at Bank 1 Oslo Akershus ville bli et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark. 29. juni 2016 ble transaksjonen gjennomført. Myndighetene har gitt tillatelse til at Bank 1 Oslo Akershus i en periode på inntil tre år kan bli drevet som en datterbank av Sparebanken Hedmark. De to bankene har som mål å gjennomføre fusjonen 1. april 2017.

NOTE 45 - FORSLAG TIL UTBYTTE

Styret foreslår at det ikke utbetales utbytte for 2016.

NOTE 46 - HENDELSE ETTER BALANSEDAGEN

Det er ikke fremkommet informasjon om vesentlige hendelser etter balansedato 31.12.2016 som påvirker konsernregnskapet.

Siden Sparebanken Hedmarks kjøp av banken ble gjennomført 29. juni 2016 er et omfattende integrasjonsarbeid mellom bankene startet. Bank 1 Oslo Akershus AS vil bli drevet som en datterbank i Sparebanken Hedmark inntil juridisk fusjon er gjennomført. Fusjonen er planlagt gjennomført 1. april 2017.

Bank 1 Oslo Akershus har i januar 2017 utfisjonert eiendommen "Youngstorget 5" i eget selskap. Fisjonen ble ansett som en forenklet fisjon etter aksjelovens regler og foretatt med skattemessig kontinuitet.

13. februar 2017 ble det offentliggjort at DNB, bankene i SpareBank 1-alliansen, bankene i Eika-alliansen, Sparebanken Møre og 15 selvstendige sparebanker, som også er deleiere i Frende Forsikring, har inngått en intensjonsavtale som innebærer at partene sammen skal videreutvikle Vipps som hele Norges mobile lommebok. Vipps har hittil vært en del av DNB-konsernet, men legges nå inn i et frittstående selskap der DNB blir største eier med omtrent 52 prosent av aksjene. SpareBank 1-alliansen skal eie 25 prosent, de selvstendige sparebankene 12 prosent, Eika Alliansen 10 prosent og Sparebanken Møre 1 prosent. Samarbeidet forutsetter godkjenning fra Konkurransetilsynet og Finanstilsynet.

NOTE 47 - IFRS 9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

IFRS 9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter –innregning og måling.

IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelse samt sikringsbokføring. IFRS 9 er gjeldende fra 1. januar 2018 og er godkjent av EU. Det er adgang til tidlig anvendelse av standarden. Det vil ikke Bank 1 Oslo Akershus benytte seg av. Bank 1 Oslo Akershus vil heller ikke vise sammenlignbare tall for tidligere perioder ved implementering av standarden 1.1.2018.

I 2015 satte SpareBank1 Alliansen sammen et tverrfaglig implementeringsteam med deltakere fra alle bankene som anvender IFRS, som forbereder gjennomføring og implementering av IFRS 9 ('Prosjektet'). Prosjektet har en styringsgruppe, og følgende undergrupper:

1. Modeller og metodikk

Utvikling av beregningsløsning og modeller for å etablere forventningsrette fremadskuede estimater for forventet tap.

2. Strategi, organisering og prosesser

Definere opp hvordan organiseringen av det løpende arbeidet med regnskapsføring etter IFRS 9 skal organiseres mellom de samarbeidende bankene.

3. Regnskap og rapportering

Konkretisere selve regnskapsføringen og noter inkl. prinsippnote og notemaler

4. Klassifisering og måling

Kartlegge gruppens finansielle instrumenter og klassifisere instrumenter i ulike kategorier.

Samtidig har Bank 1 Oslo Akershus opprettet et lokalt prosjekt for å løse de tekniske tilpasningene av nytt regelverk samt å drøfte og beslutte tilpasninger og effekter av nytt regelverk.

En beskrivelse av nye krav i IFRS 9 og endringer fra tidligere standard følger under. Videre følger en beskrivelse av hvilke valg Bank 1 Oslo Akershus har tatt og status i implementeringsprosjektet.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kredittmargin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og hovedstol, og instrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer.

Den foreløpige vurderingen er at utpeking av finansielle instrumenter til virkelig verdi vil være omtrent på samme nivå som i dag.

Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse, kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i dagens IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet.

Sikringsbokføring

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuede) effektivitetstest, mens sikringseffektiviteten etter IAS 39 må vurderes både prospektivt og retrospektivt (tilbakeskuede). Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Banken vurderer fortsatt omfanget av bruken av sikringsbokføring, men den foreløpige vurderingen er at sikringsbokføring vil bli videreført om lag i samme utstrekning som i dag.

NOTE 47 forts.

Øvrige forhold

Banken vil videre ferdigstille vurdering av følgende utvalgte problemstillinger med hensyn til klassifisering:

- Pt. lån
- Utlån med fast rente og rett til tidlig innløsning
- Salg av utlån til deleid kredittforetak
- Syndikerte lån
- Utlån med vesentlig forskjell mellom referanserente og hyppighet for rentefastsettelse

Den foreløpige vurderingen er at den regnskapsmessige klassifiseringen ikke vil medføre vesentlige balanse- eller resultatmessige konsekvenser. Grunnlaget for at det forventes liten effekt er at det basert på iboende risiko i balansepostene vil være liten forskjell i måling mellom amortisert kost og virkelig verdi.

Tapsnedskrivning utlån

Etter dagens regler under IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene derimot innregnes basert på forventet kreditttap (ECL). Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Metodikken i IFRS 9-standardene innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivninger kommer tidligere enn ved dagens praksis. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en nedgangskonjunktur.

Nærmere beskrivelse av bankens fremtidige nedskrivningsmodell

Tapsanslaget skal lages kvartalsvis, og vil bygge på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kunde-data for hele kredittporteføljen. Tapsestimatene vil bli beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsyn-

lighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under gjeldende regelverk defineres som misligholdte og nedskrevne.

Videre utvikling av modellen

Modellen for nedskrivninger er fortsatt under utvikling. Banken vurderer fremtidsrettet informasjon som makro-økonomiske faktorer som for eksempel arbeidsledighet,

BNP-vekst, renter og boligpriser, og økonomiske prognoser for å kunne gi fremtidsrettet informasjon som er så korrekt som mulig. Modellen vil beregne nedskrivninger basert på data ved månedslutt.

Effekt på regnskapsrapportering

Eventuelle implementeringseffekter vil føres mot egenkapitalen ved overgang til IFRS 9 1.1.2018. Foreløpig gjennomgang av fremtidige notekrav viser at det vil bli en del endringer i notekrav knyttet til tapsnedskrivninger, men liten effekt knyttet til noter relatert til finansielle instrumenter.

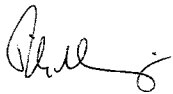
Kvantitative effekter ved implementering av IFRS 9

Basert på en foreløpig gjennomgang forventes det ikke vesentlige effekter knyttet til overgang til IFRS 9. Dette gjelder både eventuelle effekter knyttet til endring av klassifisering og måling samt endret metodikk knyttet til tapsnedskrivninger. Effekten på kapitaldekningen vil i følge våre foreløpige beregninger være begrenset som følge av fradragbestemmelsene knyttet til regulatorisk forventet tap, da konsernets samlede nedskrivninger er lavere enn disse. Med bakgrunn i dette ser derfor ikke Bank 1 Oslo Akershus behov for en 5-årig implementeringsperiode slik kapitaldekningsregelverket åpner for.

Erklæring fra styret og administrerende direktør

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2016, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) og at opplysningene i årsrapporten gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og gir en rettviseende oversikt over opplysningene nevnt i verdipapirhandelloven § 5-5.

Styret i Bank 1 Oslo Akershus AS
Oslo, 17. mars 2017

Richard Heiberg
Leder

Roar Flåthen
Nestleder

Tore Anstein Dobloug

Jan-Egil Pedersen

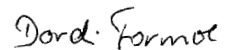
Arve Bakke

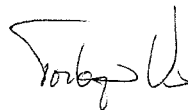
Tone Bjørnov

Tor Morten Nygård

Dordi Formoe
Ansattes representant

Torbjørn Vik
Adm. direktør

Til generalforsamlingen i Bank 1 Oslo Akershus AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Bank 1 Oslo Akershus AS sitt årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Bank 1 Oslo Akershus AS per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Bank 1 Oslo Akershus AS per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre

konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 17. mars 2017
KPMG AS

Svein Arthur Lyngroth
Statsautorisert revisor

Bankens organer

STYRET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Richard Heiberg (leder)
 Roar Flåthen (nestleder)
 Tor Morten Nygård (medlem)
 Arve Bakke (medlem)
 Tone Bjørnov (medlem)
 Jan-Egil Pedersen (medlem)
 Tore Anstein Dobloug (medlem)
 Dordi Formoe (medlem)
 Hans Olav Wedvik (vara)
 Elin Veimo (vara)
 Thore Myhrvold (vara)
 Monica Derbakk (vara)
 Marit Jørgenrud (vara)

GODTGJØRELSESUTVALGET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Richard Heiberg (leder)
 Arve Bakke (medlem)
 Tone Bjørnov (medlem)

REVISJONSUTVALGET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Tone Bjørnov
 Arve Bakke
 Tore Anstein Dobloug

RISIKOUTVALGET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Tone Bjørnov
 Arve Bakke
 Tore Anstein Dobloug

REPRESENTANTSKAPET I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Medlemmer

Siri Strømmevold (leder)
 Tor-Arne Solbakken (nestleder)
 Petter Høiseth (medlem)
 Ingvald Løyning (medlem)
 Steinar Haugli (medlem)
 Hans Christian Gabrielsen (medlem)
 Kjell Bjordal (medlem)
 Rolf Dammann (medlem)
 Hilde Skjeie (medlem)
 Marit Hansen-Tangen (medlem)
 Geir Brumoen (medlem)
 Øystein Ruud (medlem)
 Thore Myhrvold (medlem)
 Karina Brenden (medlem)
 Tor-Emil Norheim (medlem)

Varamedlemmer

Bjørnar Håkensmoen (vara)
 Trine-Lise Sundnes (vara)
 Pål Pedersen (vara)
 Birthe Lepsøe (vara)
 Egil Meland (vara)
 Odd Hallgeir Larsen (vara)
 Bård Benum (vara)
 Arne Ruud (vara)
 Thomas Johannessen (vara)
 Martin Strømmen (vara)
 Terje Heggedal (vara)
 Cathrine Norland (vara)
 Roshna Westad (vara)

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA ("**Banksamarbeidet**") inngår i SpareBank 1-alliansen ("**Alliansen**"). SpareBank 1-alliansen ble grunnlagt i 1996. Alliansen er et bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felles-eide holdingselskapene SpareBank 1 Banksamarbeidet DA og SpareBank 1 Gruppen AS (sammen kalt "**Alliansesamarbeidet**"). I tillegg eier SpareBank 1-bankene to forretningsbanker, samt enkelte andre selskaper.

Et overordnet mål for SpareBank 1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurransevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank 1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå.

SpareBank 1-alliansen er samlet sett en av de største tilbydere av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Alliansen har etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO. Både bankene og produktområdene hevder seg godt i konkurransebildet, og resultatutviklingen er god.

Bankene som inngår i SpareBank 1-alliansen per 31.12.2016 utgjør 15 selvstendige sparebanker og en felleseid forretningsbank.

De 15 selvstendige bankene i alliansen er:

- SpareBank 1 SR-Bank ASA
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 Nord-Norge
- Sparebanken Hedmark
- Samarbeidende Sparebanker (SamSpar) som består av følgende lokale sparebanker:
 - SpareBank 1 BV
 - SpareBank 1 Gudbrandsdal
 - SpareBank 1 Hallingdal Valdres
 - SpareBank 1 Lom og Skjåk
 - SpareBank 1 Modum
 - SpareBank 1 Nordvest
 - SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg
 - SpareBank 1 Ringerike Hadeland
 - SpareBank 1 Søre Sunnmøre
 - SpareBank 1 Telemark
 - SpareBank 1 Østfold Akershus

Den felleseid forretningsbanken er BN Bank ASA.

I SpareBank 1-alliansen inngår også SpareBank 1 Gruppen AS som er morselskapet i et felleseid konsern bestående av følgende produktselskaper:

- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 %)
- SpareBank 1 Forsikring AS (100 %)
- ODIN Forvaltning AS (100 %)
- SpareBank 1 Medlemskort AS (51 %)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 %)
- Conecto AS (100 %)

Andre sentrale selskaper innen SpareBank 1-alliansen, er SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Markets AS og SpareBank 1 Mobilbetaling AS.

Bankene i SpareBank 1-alliansen distribuerer SpareBank 1 Gruppens produkter og samarbeider gjennom SpareBank 1 Banksamarbeidet DA på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har også utviklet en felles teknologiplattform for foretakene i Alliansen.

SpareBank 1-alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund, og leverer finansielle produkter og tjenester til LOs medlemmer gjennom fordelingsprogrammet LOfavør.

Erfaringsutveksling og overføring av kompetanse innenfor Alliansen, basert på beste praksis, er et viktig element for å utvikle Alliansen videre. Som et ledd i denne satsingen er det etablert kompetansesentra for henholdsvis Kredittstyring i Stavanger og Betaling i Trondheim.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA

- virksomhet og aktiviteter

Om virksomheten

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er et innovasjons- og utviklingselskap for tjenester og løsninger i SpareBank 1-alliansen. Selskapet har rundt 250 ansatte med oppgaver innen IT, markeds- og forretningsutvikling. Selskapet er en proaktiv og innovativ samarbeidspartner og fasilitator for SpareBank 1-bankene. SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er ansvarlig for å utvikle og levere felles IT- og mobilløsninger, merkevare og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, produkter og tjenester, kompetanse, analyse, prosesser, beste praksisløsninger og innkjøp.

I 2016 har Alliansen vektlagt ytterligere digitalisering og forenkling for både kunder og rådgivere. SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har kontoradresse i Oslo.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har følgende heleide datterselskaper:

SpareBank 1 Kundesenter AS
 SpareBank 1 Verdipapirservice AS
 EiendomsMegler 1 Norge AS
 SpareBank 1 Asept AS
 SpareBank 1 ID AS

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA hadde følgende eierstruktur per 31.12.16

	Eierandel
SpareBank 1 SR-Bank ASA	17,74 %
SpareBank 1 SMN	17,74 %
SpareBank 1 Nord-Norge	17,74 %
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	17,74 %
Sparebanken Hedmark	11,3 %
SpareBank 1 Gruppen AS	10,0 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	7,74 %

Finanskalender 2017

Endelig årsregnskap 2016

17. mars 2017

1. kvartal 2017

4. mai 2017

Datoene ovenfor er styremøtedatoer.

Publisering av delårsrapport skjer normalt senest dagen etter.

Investorkontakter

Torbjørn Vik

Administrerende direktør / CEO

Mobil: (+47) 909 73 218

Geir-Egil Bolstad

Finansdirektør / CFO

Mobil: (+47) 918 82 071

Thomas Borch Myhre

Leder Kapitalmarked / Head of Treasury

Mobil: (+47) 992 69 789

Youngstorget 5, 0181 Oslo
Postboks 778 Sentrum, 0106 Oslo
Telefon 07040
Foretaksnummer 910 256 351
www.sparebank1.no/oa

